

การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบ
ที่พัทลุงผัสดัฒนธรรมชนบท

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบ
ที่พัทลุง ศัสด์วัฒนธรรมชนบท

รพีพันธ์ รอดมณี

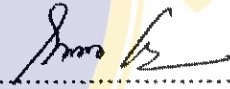
นางสาวรพีพันธ์ รอดมณี

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นักรบ ระวีการณ์, ค.ม.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

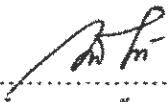
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ, ค.ศ.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

นายชาติชาย เทพแปง, ร.ม.

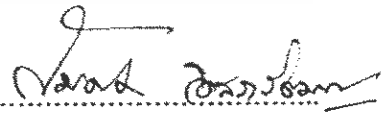
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอี่ยมพร มัชฌิมวงศ์ Ph.D.

รักษาราชการแทนคณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด อิศระวัฒน์,

Ph.D.

ประธานหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษาระดับสูงและการศึกษาต่อเนื่อง

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบ

ที่ทักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท

ได้รับการพิจารณาให้นับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาคู่เนื่อง

วันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2550

รวรัตน์ รอดมณี

นางสาวรวรัตน์ รอดมณี

ผู้วิจัย

วิรัช ธรรมกิตติภพ

ดร.วิรัช ธรรมกิตติภพ, ศศ.ค.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

AA

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นักรบ ระวีการณ์, ค.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สมเกียรติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ, ค.ค.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุวิทย์

รองศาสตราจารย์ จีราพร จักรไพวงศ์ ศศ.ม.

รักษาราชการแทนคณบดี

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

AA

นายชาติชาย เทพแปง, ร.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สมพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอี่ยมพร มัชฌิมวงศ์ Ph.D.

รักษาราชการแทนคณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นักรบ ระวังการณ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนตร หงษ์ไกรเลิศ และ คุณชาติชาย เทพแบ่ง คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภพ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัย พร้อมทั้งช่วยเหลือตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อความสมบูรณ์ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจและขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์.ดร.สมคิด อิศระวัฒน์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และคอยกระตุ้นตักเตือนด้วยความรักและปรารถนาดีมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยมีแรงมุ่งมั่นในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จสมความตั้งใจ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์.ดร. นฤนันท์ สุริยมณี และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถจนกระทั่งประสบความสำเร็จในครั้งนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความดูแล อำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ วิทยากรด้านโฮมสเตย์ และคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ ที่เสียสละเวลาตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ส่งผลให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบความสำเร็จทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้ให้แก่บิดา มารดา และคุณอาของผู้วิจัย ผู้ซึ่งคอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ อยู่เบื้องหลังมาโดยตลอด และเฝ้ารอคอยความสำเร็จของผู้วิจัยในวันนี้ตลอดมา

หากคุณงามความดีจะพึงเกิดจากการทำวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ข้าพเจ้า บิดา มารดา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์นี้ลุล่วงไปด้วยดีทุกท่าน และผู้วิจัยจะนำความรู้ ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ไปทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติสืบต่อไป

วรัรัตน์ รอดมณี

การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสนวัฒนธรรมชนบท
(THE FOLLOW-UP OF THE TRAINING IN THE HOMESTAY STANDARD
DETERMINATION PROJECT)

วรรณดี รอดมณี 4636743 SHAC/M

ศษ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : นักรบ ระวีการณ์,ค.ม.,เนตร หงษ์ไกรเลิศ,ค.ด.,ชาติชาย
เทพแปง,ร.ม.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชา ตามหลักสูตร โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสนวัฒนธรรมชนบท ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ คณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์และวิทยากรที่ปรึกษาด้านโฮมสเตย์ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสถิติร้อยละ ค่าความถี่ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความคิดเห็นว่าระดับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์เนื้อหาวิชาทุกวิชาอยู่ในระดับมาก วิชาที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้สูงสุดของผู้ประกอบการโฮมสเตย์และคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ เห็นว่าวิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้สูงสุด ส่วนกลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์เห็นว่าวิชาการบริการที่ประทับใจมีความเหมาะสมในการนำไปใช้สูงสุด หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุง คือ ควรเพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ให้มากขึ้นและหลายรูปแบบ และควรเพิ่มเนื้อหาวิชาด้านการตลาด ประชาสัมพันธ์ การจัดโปรแกรมท่องเที่ยวในโฮมสเตย์ ส่วนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะพบว่า ควรจัดฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และต้องการการสนับสนุนช่วยเหลือต่างๆจากหน่วยงานภาครัฐหรือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย ควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ควรเพิ่มเวลาฝึกอบรมเป็น 3 วันขึ้นไป ควรเพิ่มวิชาการบูรณาการความรู้เข้าในหลักสูตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนเพื่อดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละกลุ่มได้รวดเร็วขึ้น และควรมีการช่วยเหลือสนับสนุนสิ่งต่างๆ เช่น การส่งข้อมูลของโฮมสเตย์ที่ผ่านการคัดสรรแล้ว ทำสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์ เป็นต้น

คำสำคัญ : การติดตามผล/ การฝึกอบรม/ โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสนวัฒนธรรม

ชนบท

129 หน้า.

THE FOLLOW-UP OF THE TRAINING IN THE HOMESTAY STANDARD DETERMINATION PROJECT

WORRARAT RODMANEE 4636743 SHAC/M

M.Ed. (ADULT EDUCATION AND CONTINUING EDUCATION)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : NAKROB RAWANGKARN, MASTER OF EDUCATION (UNIVERSITY), NATE HONGKRAILERT, ED.D.

(EDUCATIONAL COMMUNICATION AND TECHNOLOGY), CHARTCHAI

THEBPANG, MASTER OF POLITICAL SCIENCES (ADMINISTRATION)

ABSTRACT

This research was a quantitative research with the objective to study opinions on the suitability and utility of the curriculum of the Homestay Standard Determination Project, opinions on the contents that need to be improved or extended for the next training, and opinions on problems, obstacles, and recommendations. Target populations were three groups of training participants consisting of homestay operators, homestay evaluation committee members, and homestay lecturers. Data collection tools were questionnaires and interviews. Statistics used in data analysis were percentage and frequency. Content analysis was also used.

The results showed that, the training participants thought that contents of every subject were suitable and useful. Homestay operators and homestay evaluation committee members thought that the subject on homestay management was most suitable for utilization. While, homestay lecturers thought that the subject on outstanding service was most suitable for utilization. On the curriculum and subject contents that needed improvement, There should be longer of study tours of several kinds of homestays. There should be an extension of marketing subjects, public relations and, arrangement of homestay tourism programs. For problems, obstacles, and recommendations, training should be continuously held. The government agency or the Sport and Tourism Ministry should give support and assistance.

Research recommendations are as follows. There should be continuous follow-up; The training should be held over three days. There should be an increase in the subject on knowledge integration. Related agencies should encourage each group to more quickly perform duties. They should also give support and assistance such as sending information about selected homestays and preparing public relations media on homestays.

KEY WORDS : FOLLOW-UP/ TRAINING/ HOMESTAY STANDARD DETERMINATION PROJECT

129 pp.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 คำถามที่ต้องการทราบจากการวิจัย	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	9
1.7 กรอบความคิดในการทำวิจัย	10
2 ทบทวนวรรณกรรม	11
2.1 แนวคิดเรื่องหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	11
2.2 แนวคิดทฤษฎีเรื่องการฝึกอบรม	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามผลการฝึกอบรม	22
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	32
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเรื่องโฮมสเตย์	35
2.6 รายละเอียดโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท	38
2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
3.1 ประชากรเป้าหมาย	46
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 กรอบแนวคิดวิธีการวิจัย	55
4 ผลการวิจัย	56
4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการ ฝึกอบรม	56
4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหาก จัดฝึกอบรมในอนาคต	62
4.3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ	66
5 การอภิปราย	71
5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการ ฝึกอบรม	71
5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหาก จัดฝึกอบรมในอนาคต	75
6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	79
6.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการ ฝึกอบรม	79
6.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหาก จัดฝึกอบรมในอนาคต	80
6.3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของหลักสูตร และเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พิกสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท	82
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาไทย	88
บทสรุปแบบสมบูรณ์ภาษาอังกฤษ	101
บรรณานุกรม	115
ภาคผนวก	119
ประวัติผู้วิจัย	129

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงข้อมูลกลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์	46
2	แสดงข้อมูลกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐาน โฮมสเตย์	48
3	แสดงข้อมูลกลุ่มวิทยากรด้าน โฮมสเตย์	50
4	แสดงร้อยละของระดับความเหมาะสมและการนำไปใช้ ของผู้ประกอบการ โฮมสเตย์	56
5	แสดงร้อยละของระดับความเหมาะสมและการนำไปใช้ จากวิทยากรด้าน โฮมสเตย์	57
6	แสดงร้อยละของระดับความเหมาะสมและการนำไปใช้จากคณะกรรมการ ตรวจประเมิน โฮมสเตย์	59
7	แสดงการเปรียบเทียบระดับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของแต่ละวิชาที่ มีระดับสูงสุด จำแนกตามประชากรเป้าหมาย 3 กลุ่ม	60
8	แสดงความถี่และร้อยละของวิชาที่ได้รับความเห็นว่าเหมาะสมในการนำไป ใช้สูงสุดจำแนกตามตามประชากรเป้าหมาย 3 กลุ่ม	62
9	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือ เพิ่มเติมหากจัดฝึกอบรมในอนาคต	80
10	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ	82
11	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือ เพิ่มเติมหากจัดฝึกอบรมในอนาคต	92
12	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ	95

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงกรอบความคิดในการทำวิจัย	10
2	รูปแบบโมเดลวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน	21
3	รูปแบบของกระบวนการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ	22
4	แผนภูมิการกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการติดตามผล (Focus)	27
5	กรอบแนวคิดวิธีการวิจัย	55

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความอยากรู้อยากเห็นและอยากมีประสบการณ์กับสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซากจำเจ และผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน ทำให้ร่างกาย สมอง จิตใจได้พักผ่อน และสามารถทำงานต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นสุข การเดินทางท่องเที่ยวของมนุษย์นั้นปรากฏในหลายรูปแบบ หลายลักษณะ และพัฒนาการไปตามรสนิยมและสภาพแวดล้อมของแต่ละยุคสมัย การท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นการพักผ่อนแล้ว ยังส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและต่อประเทศชาติอีกด้วย เพราะการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงานและรายได้ให้กับท้องถิ่น เกิดการกระจายรายได้ซึ่งช่วยลดปัญหาการว่างงาน และการอพยพเข้าสู่เมืองหลวง (วิชชุตา ให้เจริญ, 2546: 1)

เนื่องจากประเทศไทยอุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ มากมาย จึงทำให้ได้รับความสนใจ และเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก สร้างรายได้เข้าประเทศมีมูลค่านับแสนล้านบาทต่อปี ส่งผลให้การท่องเที่ยวขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศ ดังจะเห็นได้จากแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544-2553) ซึ่งจัดทำโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กล่าวถึงเป้าหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับ ด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ ดังนี้ กลุ่ม นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะเพิ่มขึ้น 16.02 ล้านคนในปี พ.ศ. 2548 และ 22.46 ล้านคนในปี พ.ศ. 2553 รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 538,592 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2548 และเพิ่มเป็น 859,095 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2553 ส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย จะท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้นจาก 63 ล้านคนครั้งในปี พ.ศ. 2548 และเพิ่มเป็น 72 ล้านคนครั้งในปี พ.ศ. 2553 จะก่อให้เกิดรายได้ 315,850 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2548 และ 413,670 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2553 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2549)

การศึกษาวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ช่วงปี 2543-2544 พบว่าความพยายามในการที่จะสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ เพื่อหารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสม ก่อให้เกิดกระแสที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวใน 3 ด้าน คือ

1. กระแสความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก ทั้งในแง่การอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่น จนถึงการอนุรักษ์ ป้องกัน และแก้ไขวิกฤตการณ์ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพ
2. กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยว ในด้านการศึกษาเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นความต้องการที่มีมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวและในทุกส่วนของสังคม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. กระแสความต้องการพัฒนาคน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มาจากระดับท้องถิ่นอันจะเป็นหลักประกันที่จะให้การพัฒนามิติดทางที่ถูกต้อง มีการกระจายรายได้ที่เหมาะสม เป็นไปตามความต้องการของผู้อยู่ในพื้นที่มากขึ้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543: 43-44)

จากกระแสความต้องการทั้ง 3 ด้าน ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดแนวความคิดในการจัดการท่องเที่ยวแนวใหม่ ในลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม (Agrotourism) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) เป็นต้น ซึ่งจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชน และการที่รัฐบาลออกกฎหมายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นแรงผลักดันให้องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชน และทำให้โฮมสเตย์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากทั้งจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ

ที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวพักกับชุมชนเพื่อเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะท้องถิ่น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544: 1) รูปแบบของ Home Stay จึงสามารถตอบสนองความต้องการใหม่ๆของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ ให้คุณค่าแก่วัฒนธรรมและระบบนิเวศในชุมชนได้มากกว่า โดยชุมชนจะมี

บทบาทเกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ตั้งแต่การพัฒนาที่พักอาศัยให้ถูกสุขลักษณะซึ่งส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตด้วย การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวและการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ทรัพยากรท้องถิ่น อาทิ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) รวมถึงการส่งเสริมให้ชาวต่างชาติได้รู้จักวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของคนไทย ซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยด้วย

หลักการของที่พักโฮมสเตย์ เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายตั้งแต่รัฐบาลจนถึงชุมชนจะต้องเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อมิให้การส่งเสริมและพัฒนาเกี่ยวกับโฮมสเตย์หลงทาง และก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง ประการแรกต้องไม่ถือเป็นนโยบายว่าจะต้องมีโฮมสเตย์ทุกๆ หมู่บ้าน แต่ต้องคำนึงถึง ความพร้อม ความรู้ ความเข้าใจของชุมชนเป็นสำคัญ และชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยเน้นจุดขายอยู่ที่วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ และให้เข้าใจตั้งแต่ว่าการท่องเที่ยวนี้จะเป็นเพียงรายได้เสริมมิใช่รายได้หลักของชุมชน โดยสรุปชุมชนต้องมีความเข้มแข็ง มีความรู้เท่าทันสิ่งนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง และเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ตนกำลังดำเนินการ

จากการวิจัยสำรวจพื้นที่จัดโฮมสเตย์พบว่า แหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์แต่ละแห่งมีมาตรฐานในการจัดการแตกต่างกันทั้งในเรื่องของบ้านพัก สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการฯลฯ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเป็นไปอย่างมีมาตรฐานควรมีหน่วยงานกลางในการควบคุม ดูแล จัดการการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ โดยมีภารกิจในการให้การอบรม ความรู้ รวมทั้งกำหนดและจัดการท่องเที่ยวให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานสากลและดำเนินการในเรื่องของการตลาด โดยที่โฮมสเตย์ทุกพื้นที่ควรขึ้นอยู่กับความดูแลของหน่วยงานดังกล่าว (นงลักษณ์ อยู่เย็นดี, 2546: 103)

เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญทางด้านการท่องเที่ยวที่พัฒนาแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ จึงเร่งรัดและพัฒนาตามแผนงานด้านส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้โฮมสเตย์ในประเทศไทยมีมาตรฐานและมีคุณภาพในทุกๆด้าน เป็นที่พึงพอใจและประทับใจของนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยในปีงบประมาณ 2546 สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ดำเนินงานพัฒนา และสร้างตัวชี้วัดคุณภาพมาตรฐานการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ ระหว่างเดือนสิงหาคม-ตุลาคม พ.ศ. 2546 โดยมอบหมายให้คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลทำการวิจัย โดยจัดสัมมนา

เชิงปฏิบัติการ เรื่อง การสร้างดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานการจัดการที่พักสัปดาห์วัฒนธรรมชนบท (Home Stay) และทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จนได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เหมาะสมของที่พักสัปดาห์วัฒนธรรมชนบท 8 ประการ คือ 1) ด้านที่พัก 2) ด้านอาหารและโภชนาการ 3) ด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 4) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 5) ด้านการบริหารจัดการและบริการ 6) ด้านสภาพแวดล้อม 7) ด้านมูลค่าเพิ่ม และ 8) ด้านส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์

ผลสรุปจากการศึกษาดังกล่าว ทำให้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวมีแผนงานการส่งเสริมและพัฒนาที่พักสัปดาห์วัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ (Home Stay) ในปี พ.ศ. 2547 ให้ได้มาตรฐานความต้องการของนักท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล โดยสามารถติดตามและประเมินผลได้ อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยเหตุนี้ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว จึงมอบหมายให้คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินการจัดการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัปดาห์วัฒนธรรมชนบท ในปีงบประมาณ 2547 มีการจัดการฝึกอบรมให้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ 48 แห่ง รวม 48 คน
- กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมิน รวม 167 คน
- กลุ่มวิทยากรที่ปรึกษาด้านโฮมสเตย์ จังหวัดละ 2 ท่าน 45 จังหวัด รวม 90 คน

กำหนดการฝึกอบรมมีทั้งหมด 5 ครั้ง ได้แก่

ครั้งที่ 1	วันที่ 23 – 25 มิถุนายน 2547	ณ บ้านปราสาท จังหวัดนครราชสีมา
ครั้งที่ 2	วันที่ 7 – 9 กรกฎาคม 2547	ณ บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ครั้งที่ 3	วันที่ 14 – 16 กรกฎาคม 2547	ณ โรงแรม The Park จังหวัดเชียงใหม่
ครั้งที่ 4	วันที่ 21 – 23 กรกฎาคม 2547	ณ มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม
ครั้งที่ 5	วันที่ 28 – 30 กรกฎาคม 2547	ณ ทำด่านโฮมสเตย์ จังหวัดนครนายก

บทบาทหน้าที่หลังฝึกอบรมของกลุ่มผู้อบรม 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ โฮมสเตย์ที่สมัครเข้ารับการประเมินทำการสำรวจและประเมินตนเองตามแบบประเมิน หลังจากนั้นผู้ประกอบการต้องดำเนินการพัฒนา ปรับปรุงโฮมสเตย์ของตนให้ได้คุณภาพมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

กลุ่มที่ 2 คณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ ดำเนินการตรวจประเมินโฮมสเตย์ตามเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือคัดสรรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

กลุ่มที่ 3 วิทยากรด้านโฮมสเตย์ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำให้กับผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ในการปรับปรุงและพัฒนาโฮมสเตย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในคู่มือคัดสรรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

หลังจบการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 3 กลุ่มต้องนำความรู้ความเข้าใจจากการฝึกอบรมไปใช้ตามบทบาทหน้าที่หลังฝึกอบรมดังกล่าวมา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท สร้างงานและสร้างรายได้ให้เกิดแก่ท้องถิ่นต่อไป ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท โดยศึกษาวิจัยถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ และหลักสูตรการฝึกอบรม พัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทในทิศทางที่ถูกต้อง อีกทั้งสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อนำไปกำหนดแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมการท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ให้มีนักท่องเที่ยวเข้าพักเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว เกิดการกระจายรายได้และนำไปสู่การหมุนเวียนระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรบ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรบอย่างไร

1.3.2 ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรบ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคตอย่างไร

1.3.3 ผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรบมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พิกสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบทอย่างไร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้จำกัดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรบตามโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พิกสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท ในเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม (รุ่นที่ 1-5) พ.ศ. 2547 มีจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่

1.4.1.1 กลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์

1.4.1.2 กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมิน

1.4.1.3 กลุ่มวิทยากรที่ปรึกษาด้านโฮมสเตย์

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรบ เนื้อหารายวิชาที่จัดอบรมได้แก่

(1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

(2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์

(3) การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย

(4) การบริหารจัดการโฮมสเตย์

(5) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์

(6) การให้บริการที่ประทับใจ

(7) การศึกษาดูงานโฮมสเตย์

(8) เทคนิคการเป็นวิทยากร

1.4.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต

1.4.2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการฝึกอบรมตามโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ ที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะด้านการพัฒนาโฮมสเตย์แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ และกลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่หลังการฝึกอบรมของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านโฮมสเตย์ต่อไป

1.5.2 การติดตามผลการฝึกอบรม หมายถึง การศึกษาสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ซึ่งการศึกษาภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมประมาณ 3-4 เดือน โดยศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม หลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต รวมถึงศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขหรือบริหารจัดการโครงการและหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ต่อไป

1.5.3 โฮมสเตย์มาตรฐานไทย หรือที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบทมาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของ และเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำ หรือใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในบ้านดังกล่าว นอกจากนี้ บ้านดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์ กล่าวคือ

1.5.3.1 เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่าการทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริมนอกเหนือรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น

1.5.3.2 มีพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้

1.5.3.3 นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในบ้านเดียวกับที่เจ้าของบ้านอาศัยอยู่ โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน

1.5.3.4 สมาชิกในครอบครัว ต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในบ้าน พร้อมทั้งถ่ายถอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้นแก่นักท่องเที่ยว

1.5.3.5 เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี

1.5.3.6 บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น

1.5.4 ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม หมายถึง ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ และวิทยากรที่ปรึกษาด้านโฮมสเตย์ซึ่งเข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2547

1.5.5 ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ หมายถึง เจ้าของที่พักโฮมสเตย์ตามพื้นที่จังหวัดต่างๆ ซึ่งมีรูปแบบการบริหารในรูปของคณะกรรมการโฮมสเตย์และได้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

1.5.6 คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ ที่มีโฮมสเตย์ตั้งอยู่ และได้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

1.5.7 วิทยากรด้านโฮมสเตย์ หมายถึง นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว หรือที่เกี่ยวข้องที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำผู้ประกอบการโฮมสเตย์ และได้เข้ารับการฝึกอบรมตามโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

1.5.8 ปัญหา อุปสรรค หมายถึง ข้อมูลปัจจัยที่กีดขวางการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ตามบทบาทหน้าที่ภายหลังการเข้ารับการฝึกอบรมของกลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ และวิทยากรด้านโฮมสเตย์

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 ผลการติดตามโครงการนี้สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงพัฒนาโครงการและหลักสูตรการฝึกอบรมการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) ต่อไป

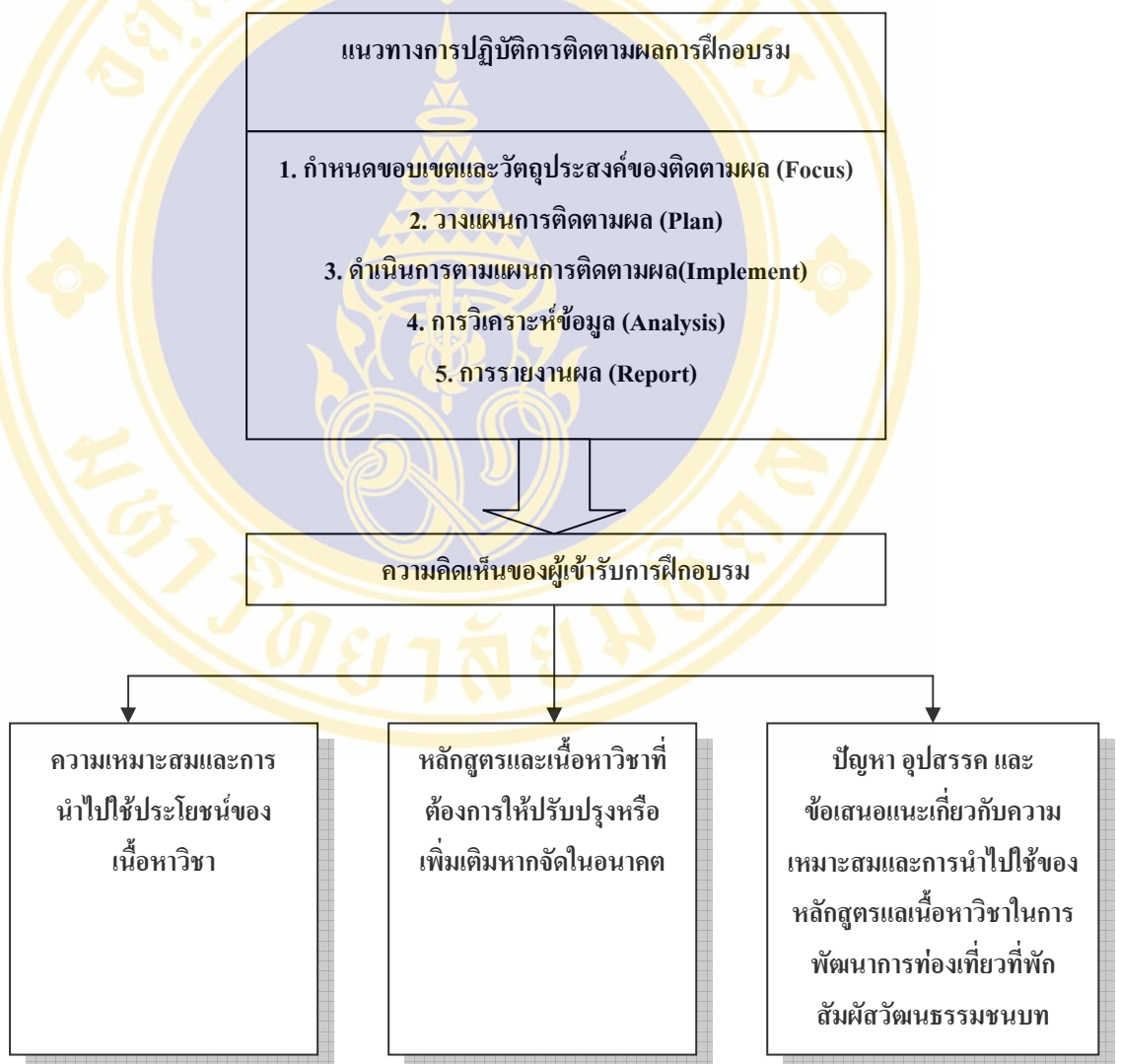
1.6.2 ผลการศึกษาวิจัยสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อนำไปกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน โดยเน้นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวและนำไปสู่รายได้ในการพัฒนาชุมชนและประเทศต่อไป

1.6.3 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการติดตามผลการฝึกอบรมในโครงการอื่น ๆ หรือผู้ที่สนใจได้ศึกษาต่อไป

1.7 กรอบความคิดในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่อง แนวทางการปฏิบัติการติดตามผลการฝึกอบรม ของ ชาญ สวัสดิ์สาลี (2540) และณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (2543) มาเป็นแนวทางและมาตรฐานในการปฏิบัติการติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท เพื่อให้การติดตามผลการฝึกอบรมสามารถและทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่องการติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสนวัตกรรมชนบท (Home Stay) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งจากหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยมีหัวข้อดังต่อไปนี้ คือ

2.1 แนวคิดเรื่องหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

2.2 แนวคิดทฤษฎีเรื่องการฝึกอบรม

2.2.1 ความหมายการฝึกอบรม

2.2.2 ความสำคัญ ประโยชน์ของการฝึกอบรม

2.2.3 กระบวนการฝึกอบรม

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามผลการฝึกอบรม

2.3.1 ความหมายของการติดตามผลการฝึกอบรม

2.3.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามผลการฝึกอบรม

2.3.3 แนวทางการปฏิบัติการติดตามผลการฝึกอบรม

2.3.4 วิธีการดำเนินการติดตามผลการฝึกอบรมแบบ PAPA

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเรื่องโฮมสเตย์

2.6 รายละเอียดโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสนวัตกรรมชนบท

(Home Stay) พ.ศ. 2547

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเรื่องหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

2.1.1 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ในการจัดทำโครงการฝึกอบรม ผู้จัดทำหลักสูตรและวิทยากรจะต้องคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ให้มาก เพื่อให้ให้การฝึกอบรมนั้นเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่ง ดร.วิบูลย์ บุญยชโรกุล (2545 :22-25) กล่าวไว้ดังนี้

หลักการที่ 1 ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ จำได้ และสามารถนำไปปรับใช้ได้ดีเมื่อเห็นว่าสิ่งที่กำลังเรียนนั้นมีคุณค่าที่จะรู้ เช่น ความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ตนเองปฏิบัติงานได้ดีขึ้น มีผลต่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ หรือตรงกับความสนใจของตนเอง

หลักการที่ 2 ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีโดยการวิเคราะห์และหาข้อสรุปด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหา และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการซักถามโต้แย้ง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

หลักการที่ 3 บรรยากาศในห้องเรียน ซึ่งรวมถึงบรรยากาศทางกายภาพ จิตวิทยา และสังคม มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการศึกษา

หลักการที่ 4 ผู้ใหญ่ไม่ต้องการเข้ามาเรียนโดยการเป็นผู้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการจะรู้เพียงด้านเดียว เนื่องจากตนเองก็มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อยู่บ้างจึงอยากแสดงความคิดเห็น เปรียบเทียบ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นบ้าง

หลักการที่ 5 การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ของผู้ใหญ่ จะทำโดยผ่านกระบวนการเปรียบเทียบเชื่อมโยง กับสิ่งที่เคยรู้หรือมีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันมาแล้ว ความรวดเร็วในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อาจจะช้าลงเมื่อมีอายุมากขึ้น แต่ประสบการณ์จะทำให้มีการตัดสินใจที่ดีกว่าผู้ที่ยังมีอายุน้อย

หลักการที่ 6 ผู้เรียนใช้ความรู้สึกและประสาทสัมผัสทุกชนิดในการรับรู้ ยอมรับและเลือกที่จะเก็บหรือรับความรู้เอาไว้ตามความรู้สึกและความปรารถนาของตนเองที่ต้องการจะรู้

2.1.2 ข้อสรุป 30 ประการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

สถาบันเพื่อการพัฒนาบุคลากรและองค์กรแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (the National Institute for Staff and Organizational Development) ได้สรุปประเด็นความรู้ที่เป็นที่ยอมรับเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ 30 ข้อ โดยได้แบ่งออกเป็น 3 หมวด คือ

2.1.2.1 การเรียนรู้และสิ่งจูงใจให้ผู้ใหญ่เรียนรู้

2.1.2.2 ลักษณะที่ดีของหลักสูตรสำหรับผู้ใหญ่

2.1.2.3 บรรยากาศในห้องเรียน

2.1.2.1 การเรียนรู้และสิ่งจูงใจให้ผู้ใหญ่เรียนรู้

- 1) ผู้ใหญ่แสวงหาความรู้เพื่อที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลง หรือวิกฤตการณ์สำคัญในชีวิตที่ตนเองกำลังประสบอยู่ เช่น การแต่งงาน การหย่าร้าง การเปลี่ยนงานใหม่ การได้เลื่อนชั้น การถูกให้ออกจากงาน การเกษียณอายุ ฯลฯ
- 2) จำนวนครั้งที่ผู้ใหญ่ประสบกับการเปลี่ยนแปลงสำคัญในชีวิต ยิ่งมากเท่าใด ก็ยังมีแนวโน้มว่าจะยิ่งแสวงหาการเรียนรู้มากขึ้นเท่านั้น หรือยังมีความเครียดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตสะสมเพิ่มมากขึ้น ก็จะยังมีแรงจูงใจในการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมากขึ้น
- 3) ประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ผู้ใหญ่แสวงหามาได้โดยตนเอง จะสัมพันธ์โดยตรง (อย่างน้อยก็ตามความคิดของผู้ใหญ่เอง) กับจำนวนครั้งของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้มีการแสวงหาความรู้
- 4) โดยทั่วไป ผู้ใหญ่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยความเต็มใจ ก่อนหลัง หรือแม้แต่ในขณะที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเกิดขึ้น ถ้าเชื่อแน่แล้วว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ผู้ใหญ่จะยอมลงทุนเรียนรู้ถ้าเห็นว่าการเรียนนั้นจะช่วยแก้ปัญหาในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงนั้น
- 5) ผู้ใหญ่ซึ่งถูกกระตุ้นให้แสวงหาความรู้ จะลงมือศึกษา ก็เพราะว่าเขามีปัญหาที่จะต้องนำเอาความรู้หรือทักษะนั้นไปใช้ ดังนั้น การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงเป็นวิธีการที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นการเรียนรู้เพื่อที่จะหาคำตอบ มิใช่เป็นการเรียนเพื่อที่จะรู้
- 6) การเพิ่มพูนหรือรักษาระดับความภาคภูมิใจและพึงพอใจ เป็นแรงบันดาลใจที่มีความสำคัญเป็นอันดับสอง ในการกระตุ้นให้ผู้ใหญ่แสวงหาความรู้

2.1.2.2 ลักษณะที่ดีของหลักสูตรสำหรับผู้ใหญ่

- 7) ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะไม่ให้ความสนใจ หรือไม่ชื่นชอบถ้าเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เป็นความรู้พื้นฐานทั่วไป ไม่ลึกซึ้ง แต่จะชอบการฝึกอบรมที่เจาะลึกในแนวคิดหรือทฤษฎีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเน้นการนำเอาทฤษฎีเหล่านั้นไปใช้งานเพื่อแก้ปัญหาโดยตรง แนวโน้มดังกล่าวนี้จะเพิ่มสูงขึ้นถ้าผู้ใหญ่อายุและหน้าที่ความรับผิดชอบสูงขึ้น
- 8) ถ้าจะทำให้ผู้ใหญ่นำทฤษฎีหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ๆ ไปใช้งาน ความรู้เหล่านั้นต้องสามารถผนวก ผสมผสานเข้ากันได้กับสิ่งที่เขาารู้มาก่อนแล้ว
- 9) เนื้อหาใหม่ซึ่งขัดแย้งอย่างรุนแรงกับเนื้อหาเดิมซึ่งเคยได้รับการยอมรับว่าถูกต้องและเป็นผลให้ต้องย้อนกลับไปพิจารณาและประเมินเนื้อหาเก่าอีกครั้ง จะผนวกเข้ากับความรู้เดิมของผู้ใหญ่ได้ช้ากว่า

10) ข้อมูลใหม่ซึ่งมีความเหลื่อมล้ำไม่มากนักกับสิ่งที่รู้มาก่อนแล้ว ในเรื่อง
ของเนื้อหาและแนวความคิด จะสามารถผนวกเข้ากับความรู้เดิมของผู้ใหญ่ได้ช้ากว่า

11) กิจกรรมการเรียนการสอนที่เร้าเรียด ยุ่งยาก หรือแปลกใหม่ จะเป็นสิ่งกีด
ขวางหรือสร้างความสับสนให้กับการเรียนรู้แนวคิดหรือเนื้อหาใหม่ที่ต้องการจะสอนให้กับผู้ใหญ่

12) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่จะเชิงซ้ำ ขาดความคล่องแคล่วใน
เรื่องที่เป็นทักษะทางกายภาพ แต่ความเชิงซ้ำนี้จะทดแทนโดยการมีวิจารณญาณที่ดีกว่า

13) ผู้ใหญ่มักจะโทษตัวเองเมื่อทำอะไรผิดพลาด ซึ่งจะมีผลต่อความ
ภาคภูมิใจในตนเอง ดังนั้น เขามักจะแก้ปัญหาโดยใช้วิธีที่เคยได้ผลมาแล้ว และหลีกเลี่ยงการเสี่ยง
โดยไม่จำเป็น

14) ผู้กำหนดหลักสูตรจำเป็นต้องทราบว่าหลักการหรือความคิดเห็นที่จะ
นำมาสอนนั้นสอดคล้องหรือขัดแย้งกับความคิดเดิมของผู้เข้ารับการศึกษาหรือไม่ ถ้าไม่
สอดคล้องบางครั้งจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษเพื่อสร้างโอกาสให้เกิด
ความสำเร็จมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงความเชื่อหรือค่านิยมที่มีอยู่เดิม

15) หลักสูตรฝึกอบรมผู้ใหญ่จำเป็นต้องออกแบบให้ยอมรับความคิดเห็น
หรือมุมมองของผู้เข้ารับการศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างเรื่องอายุ และมีความหลากหลายด้าน
ประสบการณ์และความเชื่อมั่นในมุมมองและค่านิยมที่เป็นของตนเอง

16) ในแต่ละแนวคิด การอธิบายอาจจำเป็นต้องครอบคลุมหลายมุมมอง
เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนหลายกลุ่มอายุและประสบการณ์

17) ผู้ใหญ่จะชอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เลือกกำหนดและควบคุมโดยตนเอง
มากกว่าที่เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ซึ่งกิจกรรมจะถูกกำหนดโดยวิทยากร ผู้ใหญ่จะเลือกวิธีการเรียนรู้
มากกว่าหนึ่งวิธีและต้องการควบคุมเวลาที่ใช้ต่อหนึ่งกิจกรรมและเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการเรียน
ด้วยตนเอง

18) ผู้ใหญ่ชอบที่จะเรียนรู้จากวิทยากร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ
โดยตรง การให้เรียนด้วยตนเองจากสื่อการเรียนการสอน เช่น ตำรา เอกสาร เทป จะไม่ได้รับความ
นิยมนัก

19) ไม่ว่าจะใช้สื่อการสอนอะไรก็ตาม ผู้ใหญ่จะชอบเนื้อหาที่ให้คำตอบที่
ตรงประเด็นในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการจะรู้มากกว่า ผู้ใหญ่จะให้ความสนใจในสิ่งที่นำไปประยุกต์ใช้ได้
และวิธีลงมือปฏิบัติ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ใหญ่หันมาเรียนรู้

20) การเรียนด้วยตนเองมิได้หมายความว่าเรียนคนเดียว จากการศึกษาใน
เรื่องของการเรียนด้วยตนเองพบว่า โครงการเรียนรู้ด้วยตนเองมีผู้อื่นเข้ามาเกี่ยวข้องโดยเฉลี่ย 10

คน ซึ่งรวมถึงวิทยากร ที่ปรึกษา เพื่อน และผู้ใกล้ชิดที่คอยให้กำลังใจ และบุคคลอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้อย่างใด ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสได้พบกับวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญโดยตรงตัวต่อตัว ผู้เรียนจะมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้นั้นมากกว่า

2.1.2.3 บรรยากาศในห้องเรียน

21) บรรยากาศในห้องเรียนจะต้องมีความสะดวกสบาย ทั้งด้านกายภาพ อารมณ์ และสังคม ผู้ใหญ่ไม่ชอบนั่งฟังการบรรยายที่ยาวนาน โดยไม่มีโอกาสได้เปลี่ยนอิริยาบถไป ทำกิจกรรมอื่นบ้าง เช่น ฝึกปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน เป็นต้น

22) ผู้ใหญ่จะไม่ชอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่อาจทำให้ตนเองอยู่ในสถานะที่เสี่ยงต่อการ ขาดหน้า เช่น เมื่อถูกขอร้องให้ทดลองทำกิจกรรมที่ตนเองไม่มั่นใจหน้าชั้นเรียน หรือต่อหน้าเพื่อนร่วมงานกลุ่มใหญ่ ประสบการณ์ที่เลวร้ายในชั้นเรียนระบบปกติในอดีต ความรู้สึกยำเกรงต่อครู และความรู้สึกที่ว่าตัวเองไม่มีเวลา เนื่องจากมีงานที่ต้องทำอีกมากมายรออยู่นอกห้องเรียนจะมีผลต่อประสบการณ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนของการฝึกอบรม

23) ผู้ใหญ่มีการคาดหวังเมื่อมาเข้าหลักสูตรฝึกอบรม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่าง ยังก่อนจะเข้าสู่เนื้อหาของ การฝึกอบรม ผู้อำนวยความสะดวกหรือวิทยากรจะต้องอธิบายชี้แจง อย่างชัดเจนในเนื้อหาที่การฝึกอบรมนั้นจะครอบคลุม และพยายามปรับให้เข้ากับที่ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมคาดหวัง

24) ผู้ใหญ่ที่มาเข้าหลักสูตรฝึกอบรมจะมีประสบการณ์ในการทำงานจริงติด ตัวมาด้วย ประสบการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและพยายามนำมาใช้ในห้องเรียนให้ มาก นอกจากนั้น ผู้ใหญ่จะสามารถเรียนรู้ได้ดีโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกัน

25) วิทยากรซึ่งส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะเป็นผู้พูดเพียงฝ่ายเดียว ควรจะลด พฤติกรรมดังกล่าวลง แล้วเปิดโอกาสให้มีการปฏิสัมพันธ์มากขึ้น หรือพยายามใช้คำถามเปิด เพื่อดึง เอาความรู้ประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมาแบ่งปันให้เพื่อนร่วมห้องให้มากขึ้น

26) ความรู้ใหม่ๆ จำเป็นต้องผนวกหรือผสมผสานเข้ากับความรู้เดิมจึงจะมี โอกาสได้นำไปใช้จริง ดังนั้นจะต้องส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง วิทยากรจะต้องคอยสังเกต แก้ไข และให้ความมั่นใจแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่า สิ่งที่ผู้ เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจหรือปฏิบัตินั้นถูกต้องแล้ว

27) บทบาทของวิทยากรก็คือ เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ วิทยากรจะต้องสร้างความสมดุลของกิจกรรมในการบรรยายกับ การซักถาม การแสดงความคิดเห็น และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เข้ารับการอบรม

ด้วยกัน การที่จะทำเช่นนั้นได้ วิทยากรจะต้องลดความสำคัญของตนเองลงแล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

28) วิทยากรจะต้องปกป้องความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ขัดแย้งหรือแตกต่างจากความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ ระวังมิให้ความเห็นขัดแย้งนั้นบานปลายไปสู่การขัดแย้งระหว่างบุคคล พยายามเชื่อมโยงระหว่างความเห็นและแนวคิด และชี้แนะโอกาสสถานการณ์ ที่จะใช้แนวทางเหล่านั้นได้

29) การผสมผสานความรู้และทักษะใหม่เข้ากับสิ่งที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีอยู่ก่อนแล้วเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ จะต้องการระยะเวลาในการบ่มตัวรวมทั้งการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

30) ทฤษฎีการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้เป็นหลักการที่ดี แต่ไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวที่จะทำให้การฝึกอบรมได้ผลดีที่สุด องค์ประกอบอย่างอื่น เช่น โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ฯลฯ ล้วนเป็นสิ่งจูงใจที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมพยายามเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมอย่างเต็มที่ การผสมผสานสิ่งจูงใจหลายๆ อย่างเข้ากับทฤษฎีการเรียนรู้และการถ่ายทอด จะเพิ่มโอกาสให้การฝึกอบรมนั้นบรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

2.2 แนวคิดทฤษฎีเรื่องการฝึกอบรม

2.2.1 ความหมายการฝึกอบรม

ลีโอนาร์ด แนคเลอร์ (Leonard Nadler, 1989 อ้างถึงใน ชาญ สวัสดิ์สาตี, 2544: 12) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ดังนี้ การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่ถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อให้บุคคลที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน หรือกำลังจะได้รับมอบหมายงานให้ทำ สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น

มิเชล (Micheal J. Jucius ,1971: 243) ให้ความหมายว่า การฝึกอบรม คือกระบวนการใดๆ ซึ่งช่วยให้ทัศนคติ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างเพิ่มขึ้น

วิลเลียม (William F. Glueck ,1978: 336) ได้ให้คำจำกัดความว่า การฝึกอบรมคือกระบวนการที่เป็นระบบในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและ/หรือทัศนคติของพนักงาน ไปในทิศทางที่จะทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายแห่งความสำเร็จเพิ่มขึ้น

สมคิด บางโม (2544: 14) กล่าวว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคลโดยเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นจะเห็นว่าการฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคคลนั่นเอง

วิจิตร อวาทกุล (2540: 50) กล่าวถึงการฝึกอบรมไว้ว่า “การอบรมเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้” ตามนัยนี้ การอบรมมีความหมาย 4 นัยด้วยกัน คือ

- การอบรมเป็นวิธีการที่จะทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
- คนก่อนได้รับการอบรม กับคนหลังจากได้รับการอบรม จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไปตามสมควร
- ถ้าก่อนกับหลังการอบรม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเลยก็แสดงว่าผู้นั้นยังไม่ได้รับการอบรม หรือกระบวนการอบรมไม่บังเกิดผล
- ถ้าต้องการเพิ่มเติมความสามารถหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน ก็ทำได้โดยการฝึกอบรม ที่ถูกหลักวิธีการของการฝึกอบรม

ไมตรี ทองประวัติ (2529 : 5) กล่าวถึงความหมายของการฝึกอบรมดังนี้ “กระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสัมฤทธิ์ผล โดยอาศัยการพัฒนานิสัยในการใช้ความคิด และการกระทำ ทักษะความรู้ และทัศนคติที่เหมาะสม” หรือ “กระบวนการในอันที่จะเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาฝีมือในการทำงาน สมรรถนะของบุคคลทั้งมวลในสังคมใดสังคมหนึ่ง ตลอดจนเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนในทางที่ดีขึ้น”

สุภาพร พิศาลบุตรและขงยุทธ เกษสาคร (2545 : 11) ได้สรุปความหมายของฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะของบุคคลเพื่อที่จะปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ความเข้าใจ (understanding) ทักษะ (skill) และเจตคติ (attitude) อันเหมาะสมจนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและเจตคติต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตามทฤษฎีของ ชาญ สวัสดิ์สาตี (2544 : 15) ได้สรุปความหมายของการฝึกอบรมได้ ดังนี้ การฝึกอบรม คือ กระบวนการที่เป็นระบบ ที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคล (ผู้ปฏิบัติงาน) ให้ดีขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงาน ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นอีก อันจะเป็นประโยชน์ต่อ “งาน” ที่รับผิดชอบในปัจจุบัน และ/หรืองานที่กำลังจะ ได้รับมอบหมายให้ทำในอนาคต โดยตรง

วิบูลย์ บุญยชโรกุล (2545: 1) กล่าวถึงการฝึกอบรมว่า เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบให้แก่บุคคล หรือกลุ่มบุคคล โดยมุ่งที่จะก่อให้เกิด หรือพัฒนาความรู้ (Knowledge:K) ทักษะ (Skills:S) และปรับทัศนคติ (Attitudes:A) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องประกอบกัน ตามความจำเป็นที่สอดคล้องกับภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาองค์กร ซึ่งรวมถึงการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กรนั้น เป้าหมายสำคัญของการฝึกอบรมก็คือ เป็นการให้ความรู้ เสริมสร้างทักษะ และปรับทัศนคติให้สอดคล้องกับความจำเป็น ค่านิยม และวัฒนธรรมขององค์กร เพื่อนำไปใช้งานทันที หรือในอนาคตอันใกล้หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรม

จากแนวคิดเรื่องการฝึกอบรมที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบให้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยมุ่งที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคลให้ดีขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงาน ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นอีก อันจะเป็นประโยชน์ต่องานที่รับผิดชอบในปัจจุบัน และงานที่กำลังจะ ได้รับมอบหมายให้ทำในอนาคต โดยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จัดหลักสูตรฝึกอบรมแก่ผู้เข้ารับการอบรม 3 กลุ่ม เพื่อเป็นประโยชน์ต่องานที่ได้รับมอบหมายให้ทำในอนาคต คือ

ผู้ประกอบการ โสมสเดย์ มีบทบาทต้องทำการประเมินทำการสำรวจและประเมินตนเองตามแบบประเมิน หลังจากนั้นต้องดำเนินการพัฒนา ปรับปรุง โสมสเดย์ของตนให้ได้คุณภาพมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

คณะกรรมการตรวจประเมิน โสมสเดย์ มีบทบาทต้องดำเนินการตรวจประเมิน โสมสเดย์ตามเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือคัดสรรมาตรฐาน โสมสเดย์ไทย

วิทยาการด้านโสมสเดย์ มีบทบาทต้องให้คำปรึกษาและคำแนะนำให้กับผู้ประกอบการโสมสเดย์ ในการปรับปรุงและพัฒนาโสมสเดย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในคู่มือคัดสรรมาตรฐานโสมสเดย์ไทย

2.2.2 ความสำคัญ ประโยชน์ของการฝึกอบรม

วิบูลย์ บุญขจรโรกุล (2545 : 2) กล่าวไว้ว่า ทำไมจึงต้องจัดให้มีการฝึกอบรม ดังนี้

1) เพื่อแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน

- ต้องการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ให้เข้าสู่ระดับมาตรฐานหรือระดับที่พึงประสงค์ หรือให้มีความรู้ทันกับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว
- จำเป็นต้องมีการปรับปรุงคุณภาพและ/หรือปริมาณการผลิตให้เท่าเทียมกับ หรือดีกว่าคู่แข่งทางธุรกิจ หรือรักษาระดับความเป็นผู้นำทางธุรกิจเอาไว้
- เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวิธีปฏิบัติงานหรือกรรมวิธีในการผลิต หรือนำเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีใหม่มาใช้
- เมื่อมีการขยายงาน มีการลงทุนครั้งใหญ่ ทำให้บุคลากรบางกลุ่มจำเป็นต้องเรียนรู้งานใหม่ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ฯลฯ
- ต้องการให้พนักงานใหม่คุ้นเคยกับระบบและวิธีการทำงานขององค์กรจนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพในระยะเวลาอันสั้น
- องค์กรขาดแคลนบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่ต้องการ หรือมีพนักงานลาออกจากงานเป็นจำนวนมาก ทำให้บุคลากรที่มีอยู่ต้องเข้าไปรับผิดชอบงานที่ไม่คุ้นเคย

2) เพื่อเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น

- เตรียมการเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรปัจจุบันให้สูงขึ้น
- เตรียมรับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่จะนำเข้ามาใช้ในองค์กร
- เตรียมรับมือกับการแข่งขันที่กำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น
- ความต้องการสินค้าและบริการขององค์กรกำลังเปลี่ยนไปจากเดิม
- ใช้โอกาสที่พนักงานว่างเนื่องจากเศรษฐกิจถดถอย เตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันเมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัว

วิจิตร อวาทกุล (2540 : 41) กล่าวถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการฝึกอบรม คือ

1) สนองความต้องการกำลังคน (Meeting Manpower Needs)

- 2) เป็นการลดเวลาการเรียนรู้ให้สั้นเข้า (Reduce Learning Time)
- 3) ปรับปรุงความสามารถในการทำงานให้สูงขึ้น (Improved Performance)
- 4) ลดความสิ้นเปลือง (Reduce Wastage)
- 5) ลดการขาดลางาน (Less Absenteeism)
- 6) ลดอุบัติเหตุ (Fewer Accidents)
- 7) ลดการลาออกของคณงาน (Reduce Labour Turnover)
- 8) เพื่อประโยชน์แก่พนักงานผู้รับการอบรมเอง (Benefits to Employee)
- 9) ใช้วิธีการฝึกอบรมที่ถูกต้อง
- 10) ความสัมพันธ์กับประชาชนลูกค้าบริการดีขึ้น
- 11) ลดความสิ้นเปลือง
- 12) ประหยัดเงินที่จะรั่วไหลได้มาก
- 13) ขจัดปัญหาในการที่ต้องหาจ้างคณงานที่มีฝีมือมาทำงาน
- 14) การฝึกอบรมจะช่วยส่งเสริมงานนิเทศ (Supervision)
- 15) ช่วยให้หน่วยงานได้ปรับตัวดีขึ้น

ชาญ สวัสดิ์สาตี (2544 : 16) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ต้องมีการฝึกอบรมและประโยชน์ของการฝึกอบรมไว้ดังนี้

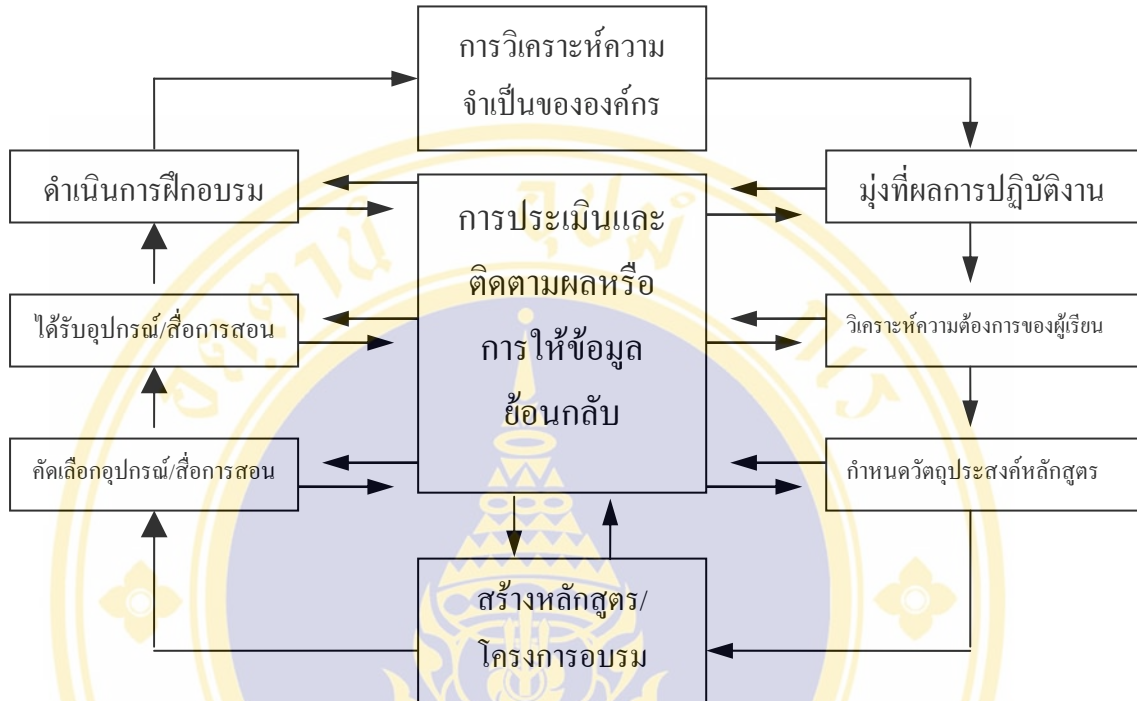
1) ไม่มีสถาบันการศึกษาใดที่สามารถสอนและผลิตนักศึกษาให้สามารถเข้าปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ ได้ทันทีหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมบุคคลที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานนั้นมาก่อน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้นได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน แนวทางปฏิบัติ และกฎ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของหน่วยงานนั้น

2) จะช่วยให้บุคคลต่างๆ ในหน่วยงาน สามารถปฏิบัติงานตามขั้นตอนหรือวิธีการปฏิบัติงานที่เปลี่ยนแปลงใหม่ได้อย่างถูกต้อง

3) จะช่วยพัฒนาบุคลากร ปรับปรุงความสามารถในการทำงานให้สูงขึ้น ให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ทักษะคติ รวมถึงมีแนวคิด

กล่าวโดยสรุปได้ว่าความสำคัญ และประโยชน์ของการฝึกอบรมคือ เพื่อให้บุคคลที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานนั้นๆมาก่อน สามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน แนวทางปฏิบัติ และกฎ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของลักษณะงานนั้น

2.2.3 กระบวนการฝึกอบรม

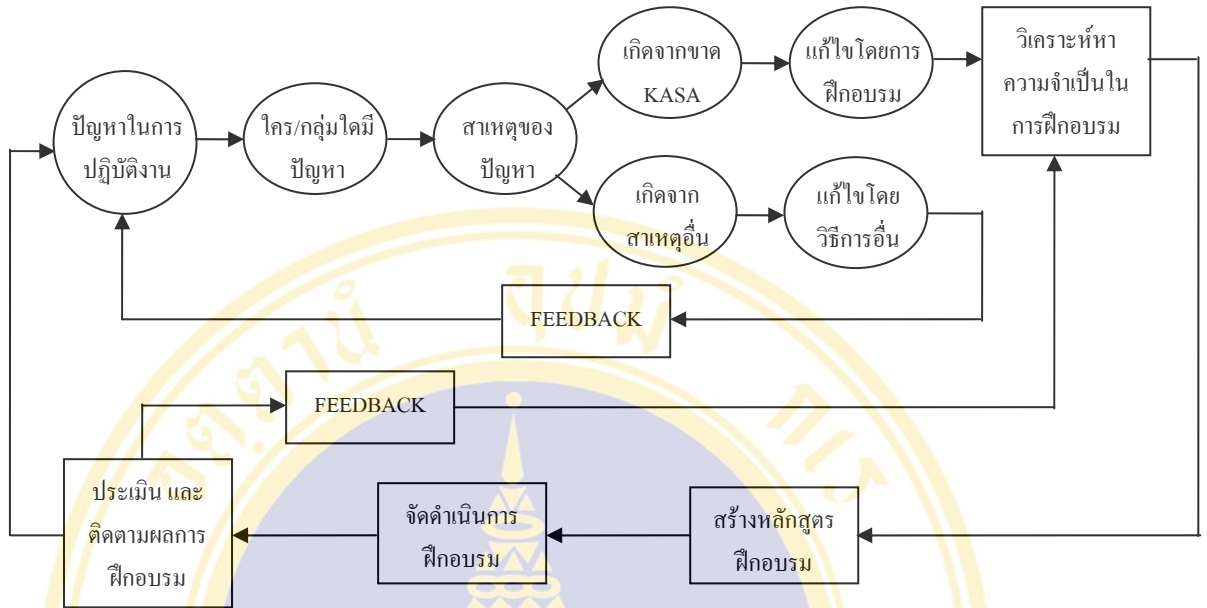

ที่มา: Leonard Nadler ,1989: 12.

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบ โมเดลวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

โมเดลที่นำเสนอไปเป็นโมเดลของ ลีโอนาร์ด (Leonard Nadler ,1989: 12) ที่วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะแก้ไขด้วยหลักสูตรหรือโครงการฝึกอบรม ซึ่งมีส่วนประกอบหลายด้านดังที่นำเสนอ จะเห็นว่าการประเมินและติดตามผลเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่ง

กระบวนการฝึกอบรม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านที่ได้ศึกษามีความเหมือนหรือแตกต่างกันในบางขั้นตอน ผู้วิจัยขอรูปแบบกระบวนการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบของชาญ สวัสดิ์สาลี (2544 : 16) มานำเสนอเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงขั้นตอนส่วนหนึ่งที่สำคัญของระบบการฝึกอบรม คือ การติดตามและประเมินผลการฝึกอบรมนั่นเอง

ที่มา: ชาญ สวัสดิ์สาส์ ,2544 : 16

แผนภูมิที่ 3 รูปแบบของกระบวนการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ Charn’s Training Process Model

จากแผนผังจะเห็นว่าการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมเป็นขั้นตอนหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงปัญหาในการปฏิบัติงานหลังจากฝึกอบรม ซึ่งนำไปสู่กระบวนการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาต่อไป

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามผลการฝึกอบรม

ชาญ สวัสดิ์สาส์ (2540 : 55) กล่าวว่า ในการประเมินผลการฝึกอบรมนั้น อาจแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

- (1) การประเมินผลการฝึกอบรมเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ (End-of-Course Evaluation)
- (2) การประเมินผลการฝึกอบรมหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งก็คือ การติดตามผลการฝึกอบรม (Follow-up Study) นี้เอง

การติดตาม (Follow – up) เป็นลำดับขั้นที่มีความสำคัญมาก เพราะจะต้องศึกษาติดตามว่ากลุ่มประชากรผู้รับการฝึกอบรมโครงการต่าง ๆ ปฏิบัติงานได้ผลดีขึ้นหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดของการนำ

ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ รวมถึงการทำให้ทราบถึง การบรรลุวัตถุประสงค์
ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการให้การอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาให้มี
ความสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3.1 ความหมายของการติดตามผล

นักวิชาการ นักการศึกษา และท่านผู้รู้หลายท่าน ได้ให้ความหมายของการติดตามผลไว้
ดังนี้

คาร์เตอร์ (Carter V. Good อ้างถึงใน เกษม ปิยะทรงสุทธี,2546:33) ได้อธิบายคำว่า
“การติดตามผล (Follow-up) ” หมายถึง การประเมินความก้าวหน้าของบุคคลในขณะปฏิบัติงาน
โดยอาศัยเครื่องมือและกระบวนการในการวัด

วิลเลียม อาร์ เทรซี (Tracey W.R. 1971:389) ให้ความหมายว่า การติดตามผลการ
ฝึกอบรมคือการศึกษาว่า ผู้สำเร็จการศึกษารอบรมได้นำสิ่งที่ได้รับจากการอบรม(ผลการฝึกอบรม)
ไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนได้อย่างเหมาะสมเพียงใด การฝึกอบรม
บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ มีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างในการทำงานและมีสิ่งใดที่ควร
ปรับปรุงแก้ไขในโครงการฝึกอบรม

เชร์อิตเซอร์และสโตน (Shertzer and Stone.1981:378) กล่าวว่า การติดตามผลเป็น
การศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะเวลาหนึ่งหลังจากการให้คำปรึกษาและแนะนำ

อีเมอร์ สตูป และกันนาร์ แอล วอร์ทกิสท์ (อ้างถึงใน ลักขณา ชินะปุตตกุล,2539:13)
กล่าวไว้โดยสรุปว่า การติดตามผลเป็นการตรวจสอบโปรแกรมการเรียนหรือหลักสูตรของ
สถานศึกษา ภายหลังจากที่นักศึกษาได้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว นอกจากนั้นการติดตามผลยังเป็น
เทคนิคอย่างหนึ่ง ในการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนหรือ
หลักสูตรได้อีกด้วย ทั้งนี้อาจทำการประเมินโปรแกรมการเรียนขณะที่อยู่ในกระบวนการเรียนการ
สอนและหลังสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนก็ได้

กองวิจัยทางการศึกษา (อ้างถึงใน ลักขณา ชินะปุตตกุล,2539:12) เขียนไว้ว่า การ
ติดตามผลเป็นการศึกษาค้นคว้า เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง

ณัฐวุฒิ เพ็ชรพรหมศร (2536 : 64) ได้ให้ความเห็นถึงความหมายของการติดตามผลการฝึกอบรมว่า หมายถึง การที่ต้องทำการศึกษาว่าเมื่อผู้สำเร็จการอบรมได้ผ่านการอบรมไปแล้วนั้น ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไม่ว่าจะเป็น หลักการ แนวความคิด วิธีการ เทคนิคต่าง ๆ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้มากน้อยเพียงไร และรวมทั้งต้องศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุน หรือเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ หรือปรับใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ซึ่งเรื่องการติดตามผลการฝึกอบรมนี้ต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการฝึกอบรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการบริหารการฝึกอบรมให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และมีควรละเลยการติดตามผลการฝึกอบรมทุกโครงการที่จัดให้มีการฝึกอบรม มิฉะนั้นจะไม่ทราบเลยว่า การฝึกอบรมสัมฤทธิ์ผลตามที่องค์การนั้น ๆ ได้กำหนดไว้ว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การได้ตรงตามเป้าหมายหรือเปล่า คຸ້ມຄ່າໃຊ້ຈ່າຍในการลงทุนพัฒนาทรัพยากรบุคคลหรือไม่

• นุปกรณ์ จันทรापกรณ (2533 : 36) ได้ศึกษาและสรุปว่า การติดตามผลการฝึกอบรม หมายถึง การติดตามเพื่อศึกษาจากผู้ผ่านการอบรมว่า ได้นำความรู้และวิธีการต่าง ๆ ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เพียงใด รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดของการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน การติดตามผลการฝึกอบรมจะทำให้ทราบถึง การบรรลุวัตถุประสงค์ ความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการฝึกอบรม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการฝึกอบรมให้มีความสมบูรณ์และมีคุณภาพยิ่งขึ้น

อุทัย หิรัญโต (อ้างถึงใน ณัฐวุฒิ เพ็ชรพรหมศร,2536 :61) ให้คำจำกัดความว่า การติดตามผลเป็นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เข้ารับการอบรม หลังจากเขาผ่านการฝึกอบรมไปแล้วทั้งในด้านความรู้สึกรู้สึก ทักษะคิด และการเปลี่ยนแปลงในวิธีการทำงาน การติดตามผลนี้มีวัตถุประสงค์อยู่ 2 ประการคือ

(1) เพื่อคอยชี้แนวทางและสนับสนุน ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริง ๆ

(2) เพื่อตรวจสอบทบทวนดูว่า การฝึกอบรมมีผลในการนำมาใช้ในการปฏิบัติงานจริง ๆ ได้แค่ไหน เพียงไร

การติดตามผล มิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่คน แต่เป็นการติดตามไปดูแล ช่วยให้เขาสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้ไปใหม่ๆ จาการ

ฝึกอบรมให้เป็นประโยชน์และเชื่อว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ ความเข้าใจจากการฝึกอบรมนั้น ๆ แค่นั้น เพียงไร การติดตามผลจึงเป็นการติดตามเพื่อส่งเสริมกำลังใจ ให้กำลังใจ ซึ่งแนะแนวทางเพื่อเขาจะได้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ท้าที ในการทำงานเสียใหม่ได้สะดวกและง่ายขึ้น ความรับผิดชอบในการติดตามผลการฝึกอบรมนี้ ย่อมเป็นทั้งของหน่วยงานที่ทำการฝึกอบรม และผู้บังคับบัญชาโดยตรงแต่ละคนร่วมกัน

เกษม ปิยะทรงสุทธี (2546 : 30) ได้สรุปความหมายของการติดตามผล ว่า การติดตามผลเป็นวิธีการประเมินผล งานที่ดำเนินการไปแล้ว หรือเป็นการประเมินความก้าวหน้าของงาน ในขณะที่ปฏิบัติหรือดำเนินการอยู่ว่าได้ปฏิบัติลุล่วงตามวัตถุประสงค์ไปมากน้อยเพียงใด โดยอาศัยเครื่องมือและกระบวนการวัด

จากแนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของการติดตามผล ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการติดตามผลเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการฝึกอบรมซึ่งกระทำภายหลังการฝึกอบรมเสร็จ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นต่าง ๆ ว่าภายหลังจากฝึกอบรมเสร็จ สิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมมีการนำความรู้และวิธีการต่าง ๆ ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือไม่ นำไปใช้ได้เพียงใด รวมถึงศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการต่างๆ ปัญหา อุปสรรคหรือข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการหลักสูตรฝึกอบรมให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือสมบูรณ์ขึ้น

2.3.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามผล

ณัฐพันธ์ เฆรนนท์ (2543: 131-133) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการติดตามผลว่า ผู้จัดโครงการจะต้องมีการติดตามผล เพื่อให้แน่ใจว่า บุคลากรที่ผ่านการอบรมมีการแสดงพฤติกรรมหรือทัศนคติตามที่ต้องการหรือไม่ และต้องปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้เขารักษาสิ่งที่เรียนรู้จากการฝึกอบรมและนำมาใช้งานได้จริงและอย่างเป็นธรรมชาติ โดยที่วัตถุประสงค์ของการติดตามผลโครงการฝึกอบรมมี 4 ประการ คือ

(1) ความเหมาะสม การฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับความต้องการของบุคลากร และองค์การเพียงใด มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์อยู่หรือไม่ สมควรต้องปรับปรุงให้ก้าวหน้า หรือดัดแปลงโครงการ

(2) ประโยชน์ ต้องติดตามผลการฝึกอบรมว่า ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล หน่วยงาน และองค์กรเพียงใด

(3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้ประเมินต้องทำการติดตามผลโครงการว่า บุคคลสามารถธำรงรักษาพฤติกรรม หรือทัศนคติ ตามวัตถุประสงค์ที่องค์การต้องการหรือไม่ และต้องทำการเสริมแรงให้พฤติกรรมที่ต้องการดำรงอยู่ในบุคคลอย่างไร

(4) ปัญหาและอุปสรรค การติดตามผลโครงการฝึกอบรมเป็นการตรวจสอบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไร สมควรต้องปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร หรือแนวทางการบริหารโครงการอย่างไร เพื่อให้การจัดโครงการลักษณะเดียวกันในอนาคตเกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ทั้งองค์กรและผู้เข้าอบรม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการติดตามผลการฝึกอบรมมีประเด็นการศึกษาสำรวจถึง ความเหมาะสม ประโยชน์ ปัญหาและอุปสรรค สมควรต้องปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร การอบรมหรือการบริหาร โครงการอย่างไร เพื่อให้การจัดโครงการในอนาคตเกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ทั้งผู้เข้าอบรมและองค์กร

2.3.3 แนวทางการปฏิบัติการติดตามผลการฝึกอบรม

ชาญ สวัสดิ์สาตี (2540: 55-60)และ ัญญุพันธ์ เขจรันันท์ (2543: 133-142) เห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติการติดตามผลการฝึกอบรมว่า มีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.3.3.1 กำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการติดตามผล (Focus)

การติดตามผลโครงการฝึกอบรม เป็นงานที่ครอบคลุมกิจกรรมที่กว้างและหลากหลาย ดังนั้น ผู้ติดตามผลโครงการต้องทำการกำหนดขอบเขต และวัตถุประสงค์ของการติดตามผลที่ชัดเจนและเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางและมาตรฐานในการปฏิบัติ ทำให้การติดตามผลการฝึกอบรมสามารถและทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเราจะขยายความดังต่อไปนี้

(1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม

ผู้ติดตามผลโครงการ อาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการฝึกอบรมที่เสร็จสิ้นไป ดังนั้นจึงต้องการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากโครงการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและได้แนวคิดในการติดตามผล โดยพิจารณาจากข้อมูลต่อไปนี้

- วัตถุประสงค์ของโครงการ

- รายงานการประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ
- ผู้รับผิดชอบโครงการ
- ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือต้องการใช้ข้อมูลจากการติดตามผล

(2) เก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

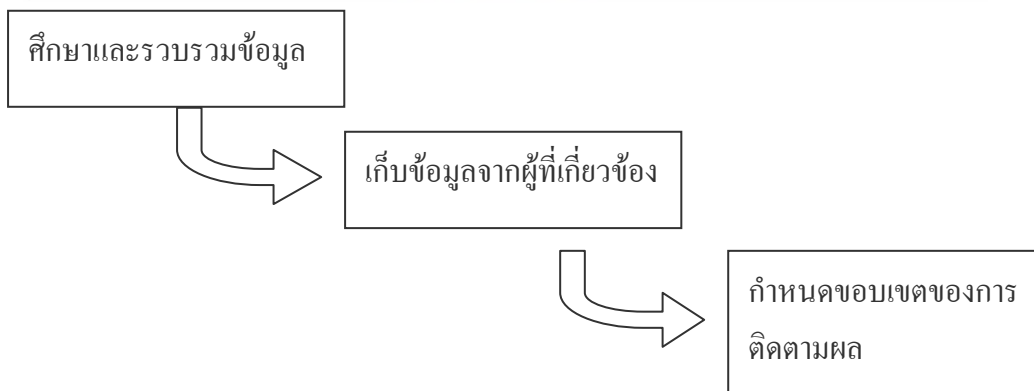
การสำรวจ ติดตามผล และเก็บข้อมูลจะไม่เป็นประโยชน์ เสียเวลา และงบประมาณ ถ้าไม่สามารถนำไปใช้งานได้จริง โดยผู้ติดตามผลโครงการต้องสอบถามความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บังคับบัญชา ผู้จัดโครงการ และกลุ่มบุคคลที่ต้องการนำข้อมูลไปใช้ เป็นต้น เพื่อให้ทราบความต้องการใช้งานของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ซึ่งนิยมเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ โดยผู้ติดตามผลสามารถเก็บข้อมูลจากการถามคำถาม ต่อไปนี้

- ท่านต้องการนำผลลัพธ์จากการติดตามผลครั้งนี้ไปทำอะไร
- ท่านต้องการทราบผลการติดตามเมื่อไร
- ท่านต้องการทราบข้อมูลอะไร
- ลักษณะของรายงานที่ต้องการ
- ท่านจะให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนในการติดตามผลโครงการ

ด้านต่างๆ อย่างไร

(3) กำหนดขอบเขตของการติดตามผล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการติดตามผลโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจากวัตถุประสงค์หลักของโครงการ และสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการทราบ มากำหนดขอบเขต และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

ที่มา: ชาญ สวัสดิ์สาตี ,2544 : 58

แผนภูมิที่ 4 การกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการติดตามผล (Focus)

2.3.3.2 วางแผนการติดตามผล (Plan)

ผู้ติดตามผลนำข้อมูลที่ได้จากการกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ในขั้นตอนแรกมาประกอบการวางแผนการติดตามผล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

(1) พิจารณาแผนการประเมินผลติดตามผล ตลอดจนข้อเสนอแนะของผู้จัดโครงการฝึกอบรมที่จัดทำไว้เดิม

(2) วิเคราะห์ขอบเขตและวัตถุประสงค์ในการติดตามผล เพื่อจัดทำแผนดำเนินงานที่เป็นระบบ

(3) กำหนดแผนและรายละเอียดในการติดตามผลโครงการ

(4) สร้างเครื่องมือที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการติดตามผล ปกติวิธีการที่นิยมใช้ในการติดตามผล โครงการฝึกอบรมจะมี 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

- การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่นิยมใช้สำหรับผู้ผ่านการอบรมที่มีตำแหน่งสูงหรือค่อนข้างสูง และมีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากการสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่จำเป็นต้องใช้ผู้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ตลอดจนต้องใช้กำลังคน ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายสูง

- การส่งแบบสอบถาม เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่นิยมใช้สำหรับผู้ผ่านการอบรมที่มีระดับตำแหน่งงานที่ไม่สูงนักและมีจำนวนมาก เนื่องจากเป็นวิธีการที่รวดเร็ว มีมาตรฐาน และสามารถควบคุมเวลาการดำเนินงานและค่าใช้จ่ายได้ดี

ในทางปฏิบัติ ผู้ติดตามผลโครงการฝึกอบรมอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือทั้ง 2 วิธีประกอบกัน เช่น วิธีการสัมภาษณ์ผู้ผ่านการอบรม ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หรือผู้ได้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการอบรม หรือวิธีใช้แบบสอบถามผู้ผ่านการอบรม นอกจากนี้การสังเกตและจดบันทึกการทำงานเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ และใกล้เคียงกับความเป็นจริง แต่วิธีการที่เป็นไปได้ยากในการติดตามผล โครงการฝึกอบรมเนื่องจากข้อจำกัดของระยะเวลาและความซับซ้อนในการปฏิบัติงาน

(5) ทดสอบ แก้ไข และปรับปรุงแผนดำเนินงานและเครื่องมือที่สร้างขึ้นก่อนที่จะนำไปใช้จริง เพื่อลดและป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการดำเนินงาน

2.3.3.3 ดำเนินการ (Implement)

เมื่อได้จัดทำแผนการติดตามผล และสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ตามวิธีการที่ระบุไว้ในแผนดำเนินงาน ถ้าในการติดตามผลครั้งแรก ได้จำนวนแบบสอบถามคืนมาไม่ถึงจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ เช่น ได้แบบสอบถามผู้ผ่านการอบรมคืนมาไม่

ถึงร้อยละ 60 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งออกไป ก็ต้องติดตามผลครั้งต่อ ๆ ไป เพื่อให้ได้ข้อมูลครบตามจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้

2.3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis)

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้สำรวจต้องแจกแจงนับข้อมูลที่รวบรวมเพื่อทำการวิเคราะห์ โดยจะวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการติดตามผลตามประเด็นและวิธีการที่ระบุไว้ในแผนการติดตามผล และสรุปวัตถุประสงค์ของการติดตามผลแต่ละข้อว่าได้ผลหรือไม่ เพียงใด มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร และมีแนวทางในการปรับปรุงโครงการฝึกอบรมอย่างไรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยที่การวิเคราะห์ข้อมูลอาจใช้วิธีการต่อไปนี้

- (1) การวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ เช่น ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวน เป็นต้น
- (2) การวิเคราะห์แบบ Matrix
- (3) การพรรณนาเปรียบเทียบในรูปอัตราส่วนร้อยละ
- (4) การเปรียบเทียบในรูปอัตราส่วนร้อยละ

2.3.3.5 การรายงานผล (Report)

หลังจากที่ได้ผลจากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการติดตามผลแต่ละข้อ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ รวมถึงแนวทางในการปรับปรุงโครงการฝึกอบรมแล้ว ผู้ประเมินจะรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงและ/หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังกล่าวได้ทราบ ซึ่งอาจจะเป็นการรายงานด้วยวาจา หรือเป็นลายลักษณ์อักษรตามที่ได้ตกลงกันไว้ในขั้นการกำหนดขอบเขตของการติดตามผล สำหรับรูปแบบของรายงานการติดตามผลการฝึกอบรม อาจจะคล้ายกันหรือเหมือนกันกับรูปแบบของรายงานการประเมินการฝึกอบรมก็ได้ โดยที่การติดตามผลโครงการฝึกอบรมที่นิยมใช้มีลักษณะดังต่อไปนี้

บทคัดย่อ

สรุปสาระสำคัญทั้งหมดจากการติดตามผล โครงการที่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกอบรมควรทราบ

บทนำ ข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรม

- ความเป็นมาของโครงการฝึกอบรม
- วัตถุประสงค์หลักของโครงการฝึกอบรม

- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

บทที่ 1 ระเบียบวิธีติดตามผล

- วัตถุประสงค์ของการติดตามผล
- ขอบเขตของการติดตามผล
- วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- กลุ่มตัวอย่าง
- การวิเคราะห์ข้อมูล
- การรายงานผล

ของการติดตามผล

บทที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล : วิเคราะห์ข้อมูลเรียงตามลำดับวัตถุประสงค์

- วัตถุประสงค์ของการติดตามผล ข้อที่ 1
 - ประเด็นที่วิเคราะห์
 - ผลลัพธ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูล
- วัตถุประสงค์ของการติดตามผล ข้อที่ 2
 - ประเด็นที่วิเคราะห์
 - ผลลัพธ์ที่ได้จากการเก็บข้อมูล
- วัตถุประสงค์ของการติดตามผล ข้อที่ 3
 - ประเด็นที่วิเคราะห์
 - ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการเก็บข้อมูล

บทที่ 3 สรุปและข้อเสนอแนะ

- สรุปผลของการติดตามผล ตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ
- ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการปรับปรุงโครงการ

ภาคผนวก สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลโครงการฝึกอบรม

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- แบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ

จากแนวทางการปฏิบัติการติดตามผลโครงการฝึกอบรมของชาญ สวัสดิ์สาดีดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีการปฏิบัติการติดตามผลโครงการฝึกอบรมตามขั้นตอนการดำเนินการคือ 1) กำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการติดตามผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โครงการ 2) วางแผนการติดตามผลโดยอาศัยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ 3) ดำเนินการติดตามผล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) การ

รายงานผลการติดตามผลการฝึกอบรมแก่อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการและเจ้าหน้าที่ผู้บริหารโครงการ
ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2.3.4 วิธีการในการดำเนินการติดตามผลการฝึกอบรมแบบ PAPA

การติดตามผลการฝึกอบรม โดยพิจารณาแผนปฏิบัติการของผู้เข้ารับการอบรม (Participant Action Plan Approach, PAPA) เป็นวิธีการประเมินโครงการฝึกอบรมที่ให้ความสำคัญกับการติดตามผลภายหลังการฝึกอบรมไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานหลังการฝึกอบรม โดยอาศัยแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ของผู้เข้ารับการอบรมเป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งจะเรียกว่าการติดตามผลโครงการตามแนวทาง “PAPA”

แผนปฏิบัติการ หมายถึง แผนการที่กำหนดขึ้น เพื่อนำไปปฏิบัติเฉพาะซึ่งในด้านการฝึกอบรมจะหมายถึง แผนการนำความรู้ ทักษะ และสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปฏิบัติ โดยการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานในหน่วยงานหลังการฝึกอบรมแล้ว เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพ การลดอุบัติเหตุในที่ทำงาน และการจัดระบบเอกสารให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น โดยที่วิธีการติดตามผลโครงการฝึกอบรมแบบ PAPA มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

2.2.4.1 ก่อนการฝึกอบรม

สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามผลโครงการฝึกอบรม อธิบายหลักการและวิธีการปฏิบัติตามแนวทาง PAPA โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) สร้างความเข้าใจกับผู้เข้ารับการอบรมให้มีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินและติดตามผลโครงการฝึกอบรมว่า มิได้เป็นการติดตามเพื่อจับผิดผู้เข้ารับการอบรม หรือผู้จัดโครงการ แต่เป็นการดำเนินงาน เพื่อเก็บข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดโครงการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นในอนาคต

(2) อธิบายให้ผู้เข้ารับการอบรมทราบถึงวิธีการประเมิน และติดตามผลโครงการฝึกอบรมแบบ PAPA ซึ่งจะใช้การประเมินสัมฤทธิ์ผลของโครงการที่สร้างขึ้นโดยผู้เข้ารับการอบรมเป็นเกณฑ์

(3) อธิบายและกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการ เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม และการนำแผนไปปฏิบัติภายหลังกลับเข้าปฏิบัติงาน

(4) อธิบายรายละเอียดในการจัดแผนปฏิบัติการของผู้เข้าอบรมแต่ละคน โดยแจกบันทึกรายวันเกี่ยวกับกิจกรรมที่คิดว่าจะนำไปปฏิบัติได้และแผนปฏิบัติการที่ดำเนินการ

2.2.4.2. ระหว่างการฝึกอบรม

กระตุ้น ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขการจัดทำบันทึกกิจกรรมที่คิดว่า จะนำไปปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแผนปฏิบัติการของผู้เข้าอบรม

2.2.4.3. หลังการฝึกอบรม

เมื่อสิ้นสุดโครงการฝึกอบรมผู้ติดตามผลโครงการ ต้องช่วยผู้เข้าอบรมในการกำหนดแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม ตรวจสอบความสมบูรณ์และวิธีการประเมินผลงานของผู้เข้ารับการอบรมก่อนแยกย้ายกันไปปฏิบัติงาน

2.2.4.4. การติดตามผล

ผู้ติดตามผลเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลตามแนวทางการติดตามผลที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งมักใช้สัมภาษณ์และการส่งแบบสอบถาม เนื่องจากวิธีการ PAPA ได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับผู้ติดตามผลโครงการแล้ว การดำเนินงานจึงสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และได้ข้อมูลที่ต้องการ

จากวิธีการในการดำเนินการติดตามผลการฝึกอบรมแบบ PAPA จะเห็นได้ว่าก่อนการฝึกอบรมมีขั้นตอนของการสร้างความเข้าใจกับผู้เข้ารับการอบรมให้มีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินและติดตามผลโครงการฝึกอบรม ซึ่งทำให้การเก็บข้อมูลจากผู้เข้ารับการอบรมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) แห่งองค์การสหประชาชาติได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวในการประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อปี ค.ศ. 1963 ไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางใดๆ ก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการดังนี้

1. การเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยเป็นประจำไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. การเดินทางนั้นผู้เดินทาง เดินทางด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่การถูกบังคับ
3. การเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ตาม ที่ไม่ใช่เดินทางเพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้ แต่ไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ได้แก่ 1) เพื่อพักผ่อนในวันหยุด 2) เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา 3) เพื่อการศึกษา 4) เพื่อการกีฬาและบันเทิง 5) เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ 6) เพื่องานอดิเรก 7) เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร 8) เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และ 9) เพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปอีกสถานที่หนึ่งด้วยวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง แต่มิใช่การเดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพ หรือไปอยู่ประจำ และไม่จำเป็นว่าการเดินทางนั้นจะพักค้างแรมหรือไม่ ซึ่งจากสาเหตุต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ เมื่อนำมารวมกับความต้องการที่อยู่ในใจมนุษย์ จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2543: 2-5) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวว่ามีองค์ประกอบ 5 ประการที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่

1. นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง บุคคลที่เดินทางไปยังสถานที่ที่ตนไม่ได้พักอาศัยอยู่เป็นประจำด้วยเหตุผลใดก็ตามแต่มิใช่การเดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพ ซึ่งนักท่องเที่ยวนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว ถ้าไม่มีนักท่องเที่ยวการท่องเที่ยวก็เกิดขึ้นไม่ได้

2. การตลาดท่องเที่ยว (Tourist marketing) การที่จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในท้องถิ่น จะต้องมีการตลาดท่องเที่ยวในการชักนำให้เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งการตลาดท่องเที่ยวหมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตน แล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยการตลาดท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธี คือ

2.1 การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

2.2 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยว

3. การขนส่ง (Transportation) เมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจจะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวใดแล้ว ก็ต้องมีบริการขนส่งนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ซึ่งการขนส่งหมายถึงการจัดให้มีการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่างๆ จากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการและกลับสู่ภูมิลำเนา การขนส่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การขนส่งทางรถยนต์ 2) การขนส่งทางรถไฟ 3) การขนส่งทางเรือ และ 4) การขนส่งทางเครื่องบิน

4. ทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourist resources) เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวและเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวหมายถึงสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทคือ

4.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำ เกาะ ทะเลสาบ เป็นต้น

4.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและ โบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เอง เช่น พระราชวัง ชุมชนโบราณ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น

4.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็น แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือ สืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดให้คนไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สภาพชีวิตในชนบท หมู่บ้านชาวเขา การแข่งขันกีฬา งานเทศกาลประเพณีต่างๆ เป็นต้น

5. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Tourist facilities) เป็นสิ่งที่รองรับในการ เดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและ ปลอดภัย โดยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

5.1 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยตรง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะ ประกอบด้วย 2 อย่าง คือ

5.1.1 การอำนวยความสะดวกในการเข้าและออกประเทศเป็น การอำนวยความสะดวกในการผ่านเข้าและออกประเทศของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การตรวจหนังสือ เดินทาง การต่อวีซ่า เป็นต้น

5.1.2 การให้บริการท่องเที่ยว เป็นการให้ความสะดวกใน ระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ บริการที่พัก บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ บริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

5.2 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อม เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศแล้ว แม้จะไม่มีการท่องเที่ยวรัฐบาลก็ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้แก่ประชาชนของตน ประกอบด้วย 2 อย่าง คือ

5.2.1 สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสาธารณูปโภคและ สาธารณูปการเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน เพื่อให้ประชาชน ได้รับความสะดวกสบายในความเป็นอยู่และส่งผลเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวด้วย ได้แก่ การ สื่อสาร การคมนาคม ไฟฟ้า เป็นต้น

5.2.2 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่นๆ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่เสริมหรือสนับสนุนเพิ่มความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว เช่น บริการแลกเปลี่ยนเงินตรา บริการเสริมความงาม เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์ประกอบพื้นฐานทางการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย นักท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว การขนส่ง ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว โดยองค์ประกอบเหล่านี้นับเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งปัจจัยที่เป็นสิ่งดึงดูด และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการท่องเที่ยวได้ในขณะเดียวกัน

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเรื่องโฮมสเตย์

กำเนิดของโฮมสเตย์

จุดเริ่มต้นและความเป็นมาของโฮมสเตย์ ในทวีปยุโรปในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นช่วงหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 ผู้คนเริ่มแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักที่ห่างไกลชุมชนเมืองและร่องรอยความกดดันของสงครามไปสู่พื้นที่ชนบทที่เต็มไปด้วยความสงบร่มรื่น ธรรมชาติที่สวยงาม ก่อให้เกิดที่พักแรมนักท่องเที่ยวประเภทใหม่ๆ ขึ้น ได้แก่ Bed & Breakfast บ้านพักฟาร์ม (Farm house) เกสต์เฮาส์ (Guest house) และโฮมสเตย์ที่มีลักษณะคล้ายๆกัน แต่เรียกชื่อแตกต่างกันไปตามพื้นที่ประเทศและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามถึงแม้จะเรียกชื่อแตกต่างกันไป แต่ทั้งหมดดำเนินการภายใต้แนวคิดเดียวกันคือ ถือว่าผู้ที่เข้ามาพักเป็นแขกของบ้านมิใช่ นักท่องเที่ยว (Be a guest, not just a tourist) และภายใต้การพัฒนาแบบการท่องเที่ยวชนบท (Rural Tourism)

คำจำกัดความทั่วไปของโฮมสเตย์

ปีเตอร์เซิน (Petersen ,Erik Holm, 2544: 52-56) ได้กล่าวถึงโฮมสเตย์ ว่าเป็นกิจกรรมการพักค้างแรมในหมู่บ้าน สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนั้น และพักค้างคืนร่วมกับเจ้าของบ้านในชุมชนในระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งอาจมีการศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับเจ้าของบ้าน โดยนักท่องเที่ยวต้องจ่ายที่พักและค่าอาหารแก่เจ้าของบ้าน

รัตนภรณ์ มหาศรานนท์ (2546: 41) กล่าวว่าโฮมสเตย์หมายถึง การจัดการที่พักของชาวบ้านในชุมชนแก่ผู้มาเยือนด้วยความยินยอมและเต็มใจของเจ้าของบ้าน ซึ่งบ้านพักที่ให้บริการ

ต้องมีห้องพักหรือพื้นที่ที่สามารถรองรับ และสามารถให้บริการแก่ผู้มาเยือนได้ตามขีดความสามารถ

ความเป็นมาเรื่อง Home Stay ในประเทศไทย

จากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชน และการที่รัฐบาลออกกฎหมายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นแรงผลักดันให้องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรม Home Stay ก็เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากทั้งจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ

จากการติดตามความเป็นมาพบว่า Home Stay ภายในประเทศไทยเกิดขึ้นมานานแต่รูปแบบและกิจกรรมอาจแตกต่างกันออกไป หากวิเคราะห์จากอดีตที่ผ่านมาสามารถสรุปได้ตามยุคสมัย ดังนี้

ยุคเริ่มต้น (ปี 2503-2525)

กระจายอยู่ในกลุ่มนิสิต นักศึกษา กลุ่มออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทต้องเรียนรู้วิถีชีวิต รับทราบปัญหาในชนบท เพื่อนำมาพัฒนาสังคมตามอุดมคติกระจายอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือของประเทศไทย นักท่องเที่ยวจะพักตามบ้านชาวเขา โดยจุดพักนั้นจะขึ้นอยู่กับเส้นทางการเดินป่า

ยุคกลาง (ปี 2526-2536)

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น การพักค้างในรูปแบบ Home Stay ได้รับการพัฒนารูปแบบและกิจกรรม โดยกระจายไปยังหมู่บ้านชาวเขาที่กว้างขวางมากขึ้น ในระยะนี้การท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์ป่าที่มีการจัด Home Stay เริ่มสร้างปัญหาสังคม อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาการปล้น ขโมย ปัญหาการฆ่าชิงทรัพย์

กลุ่มนักพัฒนา นักกิจกรรม ที่เติบโตมาจากการทำกิจกรรมในสมัยนักศึกษาเริ่มทำงานในรูปแบบของ องค์กรพัฒนาเอกชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม มีรูปแบบการเดินทางเพื่อศึกษาดูงานด้านการพัฒนา ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของ Home Stay แต่ยังคงเผยแพร่ในคนเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

ยุคตั้งแต่ปี (2537-ปัจจุบัน)

ยุคนี้เป็นยุคเน้นกระแสการพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจะพบได้ว่า การท่องเที่ยวจะมีแนวโน้มที่จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ในระยะประมาณปี 2537-2539 ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย เริ่มมีการท่องเที่ยวในรูปแบบ Home Stay โดยกลุ่มนำร่องคือ กลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมสังคมทั้งรุ่นเก่า และรุ่นใหม่ เท่าที่สืบค้นพบว่า พื้นที่ที่ดำเนินการเรื่อง Home Stay ก็จะเป็นพื้นที่ที่องค์กรพัฒนาเอกชนไทยเข้ามาดำเนินการ เช่น เกษยาว จ.พังงา (กลุ่มประมงชายฝั่ง/อวนลาก อวนลุน) หลังจากพื้นที่เกษยาว จ.พังงา ได้มีพื้นที่อื่นเพิ่มขึ้น อาทิ หมู่บ้านคีรีวง จ. นครศรีธรรมราช บ้านแม่ทา จ.เชียงใหม่ (กลุ่มเกษตรทางเลือก) บ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ เซนเจลิม (เกษตรยั่งยืน) ปี 2539 เป็นต้นมา ได้มีการเคลื่อนไหวขึ้นในกลุ่มนักธุรกิจผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสานระหว่าง Adventure Ecotourism และ Home Stay

จากการที่รัฐบาลได้ประกาศให้ปี 2541-2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand 1998-1999) ทุกหน่วยงานของรัฐมีนโยบายสนับสนุนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน และขยายกิจกรรม Home Stay เพิ่มมากขึ้น เช่น หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโคกโก่ง อ.กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ บ้านทรงไทยปลายโพรงพาง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม รวมทั้งพื้นที่ชนกลุ่มน้อยหมู่บ้านชาวเขาก็มมีการสนับสนุนการจัดกิจกรรม Home Stay ด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นทั้งในกลุ่มชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน เพื่อการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ทัศนกรรมของท้องถิ่น โดยมี Home Stay ที่มีความหมายมากกว่าเป็นที่พัก เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างหนึ่งซึ่งยึดเอารูปแบบที่พักเป็นศูนย์กลางและจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวรวมอยู่ด้วยทั้งนี้ หน่วยงานที่สนับสนุนกิจกรรม Home Stay เช่น ส่วนราชการจังหวัด อบต. องค์กรเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีแนวคิดหลักที่จะใช้ Home Stay เป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในชุมชนซึ่งบางพื้นที่อาจไม่จำเป็นต้องจัดเป็น Home Stay แต่เป็นเพียงการท่องเที่ยวลักษณะ Home Visit หรือ การเรียนรู้วิถีชีวิต โดยไม่ต้องพักแรมก็ได้

กิจกรรมที่พัก Home Stay จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงชุมชน หรือการท่องเที่ยวในชนบทเท่านั้นหากจะกำหนดรูปแบบของกิจกรรม ที่พัก Home Stay เป็นรูปแบบเฉพาะในประเทศไทย และการกำหนดชื่อเฉพาะเพื่อเป็น Image ด้านการตลาดเช่นเดียวกับ T-House ของประเทศเนปาล โดยให้กำหนดชื่อ “Baan Phak” เป็นชื่อเฉพาะของกิจกรรมที่พัก Home Stay ใน

ประเทศไทยเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยวที่จะต้องพักร่วมกับเจ้าของบ้านพร้อมที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม

2.6 รายละเอียดโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay)

ตามที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้สร้างดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์ (Home Stay) หรือ ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทในประเทศไทยเมื่อปี 2546 ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐาน 8 ด้านได้แก่ 1) ด้านที่พัก 2) ด้านอาหารและโภชนาการ 3) ด้านความปลอดภัย 4) ด้านการจัดการ 5) ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว 6) ด้านสภาพแวดล้อม 7) ด้านมูลค่าเพิ่ม และ 8) ด้านการส่งเสริมการตลาด และจำนวน 43 ตัวชี้วัด หลังจากนั้นได้ประกาศใช้และเผยแพร่ไปยังผู้ประกอบการโฮมสเตย์ที่ลงทะเบียนไว้จำนวน 104 แห่งทั่วประเทศ และสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวได้เดินทางไปยังโฮมสเตย์ต่างๆ เพื่อดำเนินการดังกล่าวข้างต้นอย่างต่อเนื่อง

ผลสรุปจากการศึกษาดังกล่าวทำให้ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวมีแผนงานการส่งเสริมและพัฒนาที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) ให้ได้มาตรฐานความต้องการของนักท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากลโดยสามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยเหตุนี้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวจึงมอบหมายให้คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ดำเนินการ โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท(Home Stay) ในปีงบประมาณ 2547 อย่างต่อเนื่องต่อไป มหาวิทยาลัยมหิดลจึงจัดทำโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) ตามแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

ผลจากการดำเนินการค้นคว้าวิจัย ประชุมผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้ข้อสรุปของคำจำกัดความโฮมสเตย์มาตรฐานไทย คือ

โฮมสเตย์มาตรฐานไทย หรือที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทมาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของ และเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำ หรือใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในบ้านดังกล่าว นอกจากนี้ บ้านดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์ กล่าวคือ

- 1) เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่าการทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริมนอกเหนือรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น
- 2) มีพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้
- 3) นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในบ้านเดียวกับที่เจ้าของบ้านอาศัยอยู่ โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน
- 4) สมาชิกในครอบครัว ต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้นแก่นักท่องเที่ยว
- 5) เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี
- 6) บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น

ในปีงบประมาณ 2547 คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดำเนินงานภายใต้คำจำกัดความโฮมสเตย์มาตรฐานไทยและมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด มีเป้าหมายโครงการในปี 2547 ว่า โฮมสเตย์ทั่วประเทศ ใ้รับทราบมาตรฐานที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกำหนด พร้อมรับการฝึกอบรมและประเมินเพื่อรับตราสัญลักษณ์มาตรฐานโฮมสเตย์ โดยมีการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแก่กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง 3 กลุ่มได้แก่

1. หลักสูตรฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาสู่มาตรฐานโฮมสเตย์ แก่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ จำนวน 48 แห่ง มีรายวิชาดังนี้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย การบริหารจัดการโฮมสเตย์ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ การให้บริการที่ประทับใจ และ การศึกษาดูงานโฮมสเตย์

2. หลักสูตรกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ แก่ คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ จำนวน 167 คน มีรายวิชาดังนี้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย การบริหารจัดการโฮมสเตย์ และ ศึกษาดูงานและกรณีศึกษา

3. หลักสูตรการเป็นวิทยากรด้านโฮมสเตย์ แก่ วิทยากรด้านโฮมสเตย์ จำนวน 90 คน มีรายวิชาดังนี้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย การบริหารจัดการโฮมสเตย์ การศึกษาดูงานโฮมสเตย์ เทคนิคการเป็นวิทยากร พฤติกรรมนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ และ การบริการที่ประทับใจ

กำหนดการฝึกอบรมมีทั้งหมด 5 ครั้ง ได้แก่

ครั้งที่ 1	วันที่ 23 – 25 มิถุนายน 2547	ณ บ้านปราสาท จังหวัดนครราชสีมา
ครั้งที่ 2	วันที่ 7 – 9 กรกฎาคม 2547	ณ บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช
ครั้งที่ 3	วันที่ 14 – 16 กรกฎาคม 2547	ณ โรงแรม The Park จังหวัดเชียงใหม่
ครั้งที่ 4	วันที่ 21 – 23 กรกฎาคม 2547	ณ มหาวิทยาลัยมหิดล จังหวัดนครปฐม
ครั้งที่ 5	วันที่ 28 – 30 กรกฎาคม 2547	ณ ท่าด่านโฮมสเตย์ จังหวัดนครนายก

บทบาทหน้าที่หลังฝึกอบรมของกลุ่มผู้อบรม 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการ มีบทบาทหน้าที่ทำการสำรวจและประเมินโฮมสเตย์ตนเองตามแบบประเมิน หลังจากนั้นพัฒนาปรับปรุงโฮมสเตย์ของตนให้ได้คุณภาพมาตรฐานมากยิ่งขึ้นเพื่อสมัครเข้ารับการตรวจประเมินโฮมสเตย์มาตรฐานไทย

กลุ่มที่ 2 คณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ มีบทบาทหน้าที่ดำเนินการตรวจประเมินโฮมสเตย์ตามเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือคัดสรรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

กลุ่มที่ 3 วิทยากรด้านโฮมสเตย์ มีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำให้กับผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ในการปรับปรุงและพัฒนาโฮมสเตย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด

ต่อมาได้มีการจัดพิธีมอบประกาศนียบัตรและตราสัญลักษณ์มาตรฐานโฮมสเตย์แก่โฮมสเตย์ที่ได้ผ่านการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ประจำปี พ.ศ. 2547 ขึ้น

และท้ายสุดคือขั้นตอนการติดตามผลการฝึกอบรม โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) และหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อการพัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทในทิศทางที่ถูกต้องต่อไป

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษา 2 ด้าน คืองานวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลการฝึกอบรม หรือการติดตามประเมินผลโครงการ และงานวิจัยเกี่ยวกับแหล่งที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) ดังนี้

นุปรกรณ์ จันทราปรกรณ์ (2533) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การติดตามผลโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงานของสถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมของผู้ผ่านการฝึกอบรมกลับไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการฝึกอบรมในหน่วยงานตนเอง ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม ประเมินความพึงพอใจของผู้บังคับบัญชา ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน ผลปรากฏว่า ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่ นำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่ เห็นว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ในระดับมาก หัวข้อวิชาที่เห็นว่ามีความประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในระดับมาก ได้แก่ การจัดแผนงานอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และการบริหารงานฝึกอบรม ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ผ่านการฝึกอบรมประสบในระดับปานกลาง ได้แก่ การขาดนโยบายและแผนงานฝึกอบรมที่ชัดเจน และขาดการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมที่เป็นระบบ ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน โดยส่วนรวมของผู้ได้บังคับบัญชา ในเรื่อง การมีความรู้ความเข้าใจแนวความคิดของการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคคลโดยทั่วไป สามารถวางแผนงานฝึกอบรมของหน่วยงานได้ สามารถหาความจำเป็นในการฝึกอบรมได้ สามารถออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมได้ สามารถออกแบบใบประเมินผลการฝึกอบรมได้ และสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ดี

ณัฐวดี เพ็ชรพรหมสร (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมของนักศึกษา หลักสูตรนักปกครองระดับสูง วิทยาลัยการปกครอง รุ่น 25 26 และ 27 ผลการศึกษาพบว่า การนำความรู้จากการศึกษาอบรมไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่เมื่อพิจารณาทั้งหลักสูตร สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ในเกณฑ์ มาก และมีบทเรียนที่นำไปปรับใช้ได้ ในเกณฑ์ มาก 7 บทเรียน คือ บทเรียนการพัฒนาการบริหาร การเมืองการปกครองไทย การพัฒนาสังคม การพัฒนาพฤติกรรมในการทำงาน การพัฒนาเศรษฐกิจไทย การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบท และบทเรียนพิเศษ การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะคือ ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของกรมการปกครอง โดยอยู่บนพื้นฐานของการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมที่จำเป็นของกรมการปกครอง และปรับปรุงวิธีการประเมินผลการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับนำความรู้ทางวิชาการไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน กล่าวคือเน้นการตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการ ในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกันออกไป

อันติมา เพ็ชรทอง (2538) ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลมหำบัณฑิตผู้สำเร็จหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2530-2536 ผลการศึกษาพบว่า มหำบัณฑิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา ทั้ง 9 ข้อ ในระดับ มาก สำหรับความเหมาะสมของหลักสูตรฯ เห็นว่าเหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ ด้านความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์การสอน ด้านเตรียมการสอนและด้านวิธีการสอน สำหรับความพึงพอใจของมหำบัณฑิตที่มีต่อการจัดการการศึกษาต่างๆ ปรากฏว่ามีความพึงพอใจ ระดับมาก คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลัดดา ไตรเทพชนะภัย (2540) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาติดตามผลครูผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเจตคติและทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าครูผู้ผ่านการอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอน และมีการจัดการเรียนการสอนเจตคติและทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันเอดส์อยู่ในระดับมาก

ณัฐชามณูษ์ สุวิทย์พันธุ์(2545) ทำการวิจัยเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า

1. นักท่องเที่ยวชาวไทย มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ในระดับค่อนข้างต่ำ มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์อยู่ในระดับปานกลาง มีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ และมีแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน ผู้ที่มีอาชีพต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์จากสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน แต่เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลไม่แตกต่างกัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีเพศ สถานภาพ สมรส การศึกษา และรายได้ต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน

3. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์

4. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์จากสื่อเฉพาะกิจมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์

5. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์

6. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์

7. ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์

เกษม ปิยะทรงสุทธี(2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเยาวชนดีเด่นด้านกีฬามหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเยาวชนดีเด่น มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและการดำเนินการคัดเลือกควรเป็นไปตามระบบโควต้า ส่วนการศึกษาปัญหาและอุปสรรค พบว่า ขณะศึกษาอยู่ในโครงการฯ นักศึกษามีปัญหาทางด้านการเรียนมากที่สุดและสาเหตุที่ประสบปัญหาทางด้านการเรียนมากที่สุด คือ การมีพื้นฐานความรู้ไม่ดี จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ควรมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้โอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมพัฒนานักศึกษาที่มีความสามารถทางการกีฬาดีเด่นอย่างจริงจัง และควรมีการเก็บข้อมูลทางการศึกษาของนักศึกษาในโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นแนวทางแก้ไขต่อไป

จุฑามาส ใจพรหม (2546) ทำการศึกษาเรื่อง การติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ของผู้บริหารระดับต้นเขต 4 ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหารการสาธารณสุขระดับต้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารระดับต้นมีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานระดับปานกลาง เนื้อหาความรู้มีความเหมาะสมเพียงพอในระดับปานกลาง มีปัญหาในการนำความรู้ไปใช้ระดับน้อย ผู้บริหารระดับต้นที่มีเพศต่างกันมีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาดำเนังก่อนเข้าอบรมและตำแหน่งปัจจุบันต่างกันมีการนำความรู้ด้านวิชาการไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการนำความรู้ด้านบริหารคนไปใช้ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารระดับต้นและผู้ใต้บังคับบัญชาคิดว่าผู้บริหารระดับต้นมีการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในเรื่องความสามารถในการเรียนรู้งาน การเผชิญกับการท้าทายและแรงกดดัน ความเป็นผู้นำ

นงลักษณ์ อยู่เย็นดี (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาปัจจัยด้านประชากร คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิภานา และปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้ตัวอย่าง 402 ตัวอย่างจากพื้นที่จัดโฮมสเตย์ 5 แห่ง ผลการวิจัยปรากฏว่าปัจจัยทางด้านประชากรที่มีความสัมพันธ์กับความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมสเตย์ทั้งในพื้นที่ธรรมชาติและพื้นที่วัฒนธรรมคือ อายุ อาชีพ รายได้และภูมิภานา โดยที่เพศและระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความชอบของนักท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยด้านแรงจูงใจพบว่าแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับความชอบของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของพื้นที่ธรรมชาติคือ แรงจูงใจด้านการพักผ่อนและความเป็นมิตรไมตรีของเจ้าของบ้าน สำหรับพื้นที่วัฒนธรรมคือแรงจูงใจด้านความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าถึง แรงจูงใจในการเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต แรงจูงใจด้านความปลอดภัยและแรงจูงใจในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวก

วิษชุดา ให้เจริญ (2546) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาชุมชนเกาะฆาญน้อย จังหวัดพังงา ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนเกาะฆาญน้อยมีกระบวนการจัดการท่องเที่ยวอยู่ 4 กระบวนการได้แก่ การวางแผน การจัดการสายงาน การดำเนินงาน และการควบคุมการดำเนินงาน โดยชุมชนเกาะฆาญน้อยมีปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์อยู่ 6 ประการ ได้แก่ ทุนทางบุคคล ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนภายนอก ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ของชุมชนเกาะฆาญน้อยมี 2 ลักษณะ คือ ปัญหาภายในซึ่งเกี่ยวกับการบริหารงานภายในคณะกรรมการเอง และปัญหาภายนอกซึ่งเกิดจากการจัดการท่องเที่ยวที่ซ้อนทับกันในกลุ่มชน และการเอาใจใส่นักท่องเที่ยวมากเกินไปของเจ้าของบ้านพัก สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้น ต้องสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในกลุ่มชน การดำเนินการต่างๆ ต้องโปร่งใสตรวจสอบได้ เมื่อมีปัญหาต้องพูดคุยทำความเข้าใจและทุกคนต้องยึดมั่นในแนวทางการดำเนินงานตามเจตนารมณ์ในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มชนที่ได้ตั้งไว้

รัตนภรณ์ มหาศรานนท์ (2546) ได้ศึกษาทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวยุคใหม่ต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเรียงจากคะแนนสูงสุด ได้แก่ การต้อนรับและการบริการที่เต็มใจ ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ผู้ประสานงานรู้ข้อมูลเป็นอย่างดี ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิต การนำชมสถานที่ท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสารที่เข้าใจ

จากงานวิจัยที่ได้นำเสนอ ผู้วิจัยได้ศึกษา 2 ด้าน คือด้านงานวิจัยเกี่ยวกับการติดตามผลการฝึกอบรม หรือการติดตามประเมินผลโครงการ ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการฝึกอบรมหรือโครงการต่างๆ นั้นจะสามารถประสบความสำเร็จหรือสามารถเกิดแนวทางการแก้ไข การปรับปรุงพัฒนาได้อย่างสูงสุดหากมีการติดตามผลหลังการฝึกอบรมหรือหลังสิ้นโครงการ ซึ่งปัจจุบันนี้หน่วยงานทุกหน่วยเล็งเห็นถึงความสำคัญของกระบวนการติดตามผลและมีการติดตามผลการฝึกอบรมหรือโครงการต่างๆ มากขึ้น

และด้านงานวิจัยเกี่ยวกับแหล่งที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทนั้น จากงานวิจัยต่างๆ แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยปัจจุบันให้ความสนใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาและพัฒนาแหล่งที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ เพราะโฮมสเตย์กำลังเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างสูงและสร้างรายได้ให้กับชุมชนชนบทและประเทศชาติ

ดังนั้นหากมีการติดตามผลเกี่ยวกับโครงการที่มุ่งพัฒนาแหล่งที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ เพื่อการรวบรวมข้อมูลแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาแนวทางให้ดำรงไว้ซึ่งแหล่งที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทที่ยั่งยืนและมีคุณภาพย่อมเป็นการเสริมสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวสู่ประเทศชาติต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การติดตามผลการฝึกอบรม โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมพัฒนธรรมชนบท” นี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต และปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พักสัมพัฒนธรรมชนบท มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรเป้าหมาย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 กรอบแนวคิดวิธีการวิจัย

3.1 ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 1 คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 305 คน ได้แก่

3.1.1 กลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ ประกอบด้วยผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ที่เข้ารับการอบรมจำนวน 48 โฮมสเตย์ทั่วประเทศ (โฮมสเตย์ละ 1 คน) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลกลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์

ภาค	โฮมสเตย์
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1. บ้านปราสาท
	2. บ้านเชียง
	3. บ้านเดียม
	4. บ้านบุไทร
	5. บ้านสวนสวรรค์

ตารางที่ 1 แสดงผู้ประกอบการโฮมสเตย์จำนวน 48 โฮมสเตย์ (ต่อ)

ภาค	โฮมสเตย์
ใต้	6. ชมรมอนุรักษ์ผ้าพันธุพื้นบ้าน
	7. บ้านคลองเรือ
	8. ชุมชนหาดปากเมง
	9. บ้านคีรีวง
	10. ท่องเที่ยวในบางสุราษฎร์ธานี
	11. กลุ่มทอผ้าานาหมื่นศรี
	12. ชมรมท่องเที่ยวเกาะลันตา
	13. กลุ่มท่องเที่ยวนครบางจำ
	14. เกาะพิทักษ์
	15. อบต.บางน้ำจืด
เหนือ	16. กลุ่มเกาะยาวโฮมสเตย์
	17. ศูนย์ศิลปะกระจกเงา
	18. บ้านแม่กำปอง
	19. หมู่บ้านไทยพัฒนาปางแดงใน
	20. บ้านจะคือ
	21. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	22. บ้านยะฟู
	23. บ้านจะแล
	24. ศูนย์อนุรักษ์ช้างไทย
	25. บ้านพยอม
	26. ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขากำแพงเพชร
	27. ไร่ศรีวรรณ
	28. บ้านห้วยน้ำริน
	29. โฮมสเตย์อุโมงค์
	30. บ้านคลองลาน
	31. ไร่อิมเมอร์สิอร์ท
	32. ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาแม่ฮ่องสอน
	33. บ้านผานกกก

ตารางที่ 1 แสดงผู้ประกอบการโฮมสเตย์จำนวน 48 โฮมสเตย์ (ต่อ)

ภาค	โฮมสเตย์
กลาง	34. บ้านแม่แจ๊ะ
	35. บ้านอาผ่า
	36. บ้านคลองรางจระเข้
	37. The Thai House
	38. แก่งกระจานริเวอร์ไซด์ รีสอร์ท
	39. บ้านอิงน้ำ
	40. คริวผู้ใหญ่ทองหยิบ
	41. บางเจ้าถั่ว
	42. มุลินธิชุมชนไทย
	43. ทำค่านโฮมสเตย์
	44. กลุ่มชมรมเพื่อนเกษตร
	45. บ้านคลองขุน
	46. บ้านม่วงเดี่ยว
	47. เจ๊กใหญ่โฮมสเตย์
48. สวนป่าहनัน	
รวม	48 แห่ง

3.1.2 กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ ที่เข้ารับการฝึกอบรมทั้งสิ้นจำนวน 167 คน จาก 35 จังหวัด

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์

ภาค	จังหวัด	จำนวน (คน)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1. จังหวัดอำนาจเจริญ	5
	2. จังหวัดหนองบัวลำภู	5
	3. จังหวัดนครราชสีมา	7
	4. จังหวัดมุกดาหาร	5
	5. จังหวัดอุบลราชธานี	6
	6. จังหวัดกาฬสินธุ์	4

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ (ต่อ)

ภาค	จังหวัด	จำนวน (คน)
ใต้	7. จังหวัดอุดรธานี	5
	8. จังหวัดพังงา	6
	9. จังหวัดชุมพร	4
เหนือ	10. จังหวัดนครศรีธรรมราช	6
	11. จังหวัดระนอง	4
	12. จังหวัดสตูล	4
	13. จังหวัดตรัง	4
	14. จังหวัดกำแพงเพชร	5
	15. จังหวัดแม่ฮ่องสอน	5
	16. จังหวัดลำพูน	5
	17. จังหวัดพิจิตรโลก	5
	18. จังหวัดพะเยา	5
	19. จังหวัดเชียงใหม่	6
	20. จังหวัดเชียงราย	5
	21. จังหวัดตาก	5
	22. จังหวัดลำปาง	5
	23. จังหวัดเพชรบูรณ์	5
24. จังหวัดอุตรดิตถ์	4	
กลาง	25. จังหวัดอ่างทอง	4
	26. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	4
	27. จังหวัดนนทบุรี	5
	28. จังหวัดเพชรบุรี	4
	29. จังหวัดสมุทรสงคราม	4
	30. จังหวัดกาญจนบุรี	5
ตะวันออก	31. จังหวัดระยอง	3
	32. จังหวัดนครนายก	5
	33. จังหวัดนครสวรรค์	5
	34. จังหวัดฉะเชิงเทรา	4

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโสมสเดย์ (ต่อ)

ภาค	จังหวัด	จำนวน (คน)
	35. จังหวัดลพบุรี	4
รวม 167 คน จาก 35 แห่ง		

3.1.3 กลุ่มวิทยากรด้านโสมสเดย์ที่เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 90 คน

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลกลุ่มวิทยากรด้านโสมสเดย์

ภาค	สถาบัน / จังหวัด	จำนวน (คน)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1. ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	3
	2. โรงเรียน โขงเจียมวิทยาคม	3
	3. โรงเรียนบ้านธารปราสาท	4
	4. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	3
	5. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	3
	6. ศูนย์วิจัยลุ่มแม่น้ำโขง	4
ใต้	7. วิทยาลัยเทคนิคตรัง	2
	8. วิทยาลัยเทคนิคชุมพร	1
	9. วิทยาลัยเทคนิคระนอง	1
เหนือ	10. มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตพะเยา	6
	11. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	7
	12. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	7
	13. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตาก	7
	14. มหาวิทยาลัยแม่โจ้	8
กลาง	15. วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี	5
	16. วิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครู	5
	17. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	5
	18. มหาวิทยาลัยสยาม	5
	19. สถาบันเมธาฟอร์ม	6
	20. วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี	6

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลกลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์ (ต่อ)

ภาค	สถาบัน / จังหวัด	จำนวน (คน)
ตะวันออก	21. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	5
	22. วิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม	5
	23. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	4
	24. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	5
	25. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	7
	26. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	2
	27. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2
	28. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2
	29. วิทยาลัยเทคนิคระยอง	4
	30. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	3
	31. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	3
	32. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	4
	33. องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ	4
รวม 90 คน จาก 33 แห่ง		

ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 2 คือ ตัวแทนจากกลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ และกลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์ จำนวน 14 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการโฮมสเตย์ จำนวน 2 คน คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์จำนวน 8 คน และวิทยากรด้านโฮมสเตย์ จำนวน 4 คน โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดคุณสมบัติของประชากรเป้าหมายหลัก (Key informants) ที่ จะทำการสัมภาษณ์ข้อมูลมาสนับสนุนข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมแก่การสัมภาษณ์ ดังนี้

- 1) มีประสบการณ์หรือมีความรู้เกี่ยวกับที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทและการท่องเที่ยว ไม่ต่ำกว่า 5 ปี
- 2) ทำงานอยู่ในสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโฮมสเตย์ หรือเป็นสมาชิกของกลุ่มชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชน ไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 3) เข้ารับการฝึกอบรมครบทุกรายวิชาและศึกษาดูงานตามหลักสูตรที่จัดขึ้น
- 4) ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ

3.2.1 แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อ- นามสกุล สถานที่ทำงาน บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโฮมสเตย์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมและการนำไปใช้ประโยชน์หลังการฝึกอบรม โดยแบบสอบถามกลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์มีจำนวน 7 ข้อเนื่องจากเข้ารับการอบรม 7 รายวิชา แบบสอบถามกลุ่มคณะกรรมการประเมินโฮมสเตย์มีจำนวน 5 ข้อเนื่องจากเข้ารับการอบรม 5 รายวิชา แบบสอบถามกลุ่มวิทยากรที่ปรึกษาด้านโฮมสเตย์มีจำนวน 8 ข้อเนื่องจากเข้ารับการอบรม 8 รายวิชา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาในหลักสูตรที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากมีการจัดอบรมในครั้งต่อไป

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พิกสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท

3.2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง จำนวน 3 แบบ ประกอบไปด้วย

3.2.2.1 แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล อายุ บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับโฮมสเตย์ สถานที่ติดต่อหรือที่อยู่โฮมสเตย์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม หลักสูตรพัฒนาสู่มาตรฐานโฮมสเตย์ ซึ่งมี 7 รายวิชาได้แก่

- (1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- (2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์
- (3) การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย
- (4) การบริหารจัดการโฮมสเตย์
- (5) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์
- (6) การให้บริการที่ประทับใจ
- (7) การศึกษาดูงานโฮมสเตย์

ตอนที่ 3 ความสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้ารับการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะทั่วไป

3.2.2.2 แบบสัมภาษณ์กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ ประกอบด้วย ชื่อนามสกุล อายุ สถานที่ทำงาน ตำแหน่ง สถานที่ที่ติดต่อได้หรือที่อยู่

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม หลักสูตร กรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ ซึ่งมี 5 รายวิชาได้แก่

- (1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- (2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์
- (3) การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย
- (4) การบริหารจัดการโฮมสเตย์
- (5) การศึกษาดูงานโฮมสเตย์

ตอนที่ 3 ความสามารถในการนำคู่มือไปใช้ในการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะทั่วไป

3.2.2.3 แบบสัมภาษณ์กลุ่มวิทยากรที่ปรึกษาด้านโฮมสเตย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิทยากรที่ปรึกษาด้านโฮมสเตย์ ประกอบด้วย ชื่อนามสกุลอายุ สถานที่ทำงาน ตำแหน่งทำงาน สถานที่ที่ติดต่อได้/ที่ทำงาน หรือที่อยู่

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการเป็นวิทยากรด้านโฮมสเตย์ ซึ่งมี 8 รายวิชา ได้แก่

- (1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- (2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์
- (3) การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย
- (4) การบริหารจัดการโฮมสเตย์
- (5) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์
- (6) การให้บริการที่ประทับใจ
- (7) การศึกษาดูงานโฮมสเตย์
- (8) เทคนิคการเป็นวิทยากร

ตอนที่ 3 ความสามารถในการแนะนำแก่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะทั่วไป

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษา ค้นคว้าข้อมูล ทฤษฎี แนวคิด จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง และปรึกษาขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
2. กำหนดข้อมูลและขอบเขตของเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องที่ต้องการศึกษา
3. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง
2. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม และนำกลับมาแก้ไขปรับปรุง
2. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากประชากรเป้าหมายในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

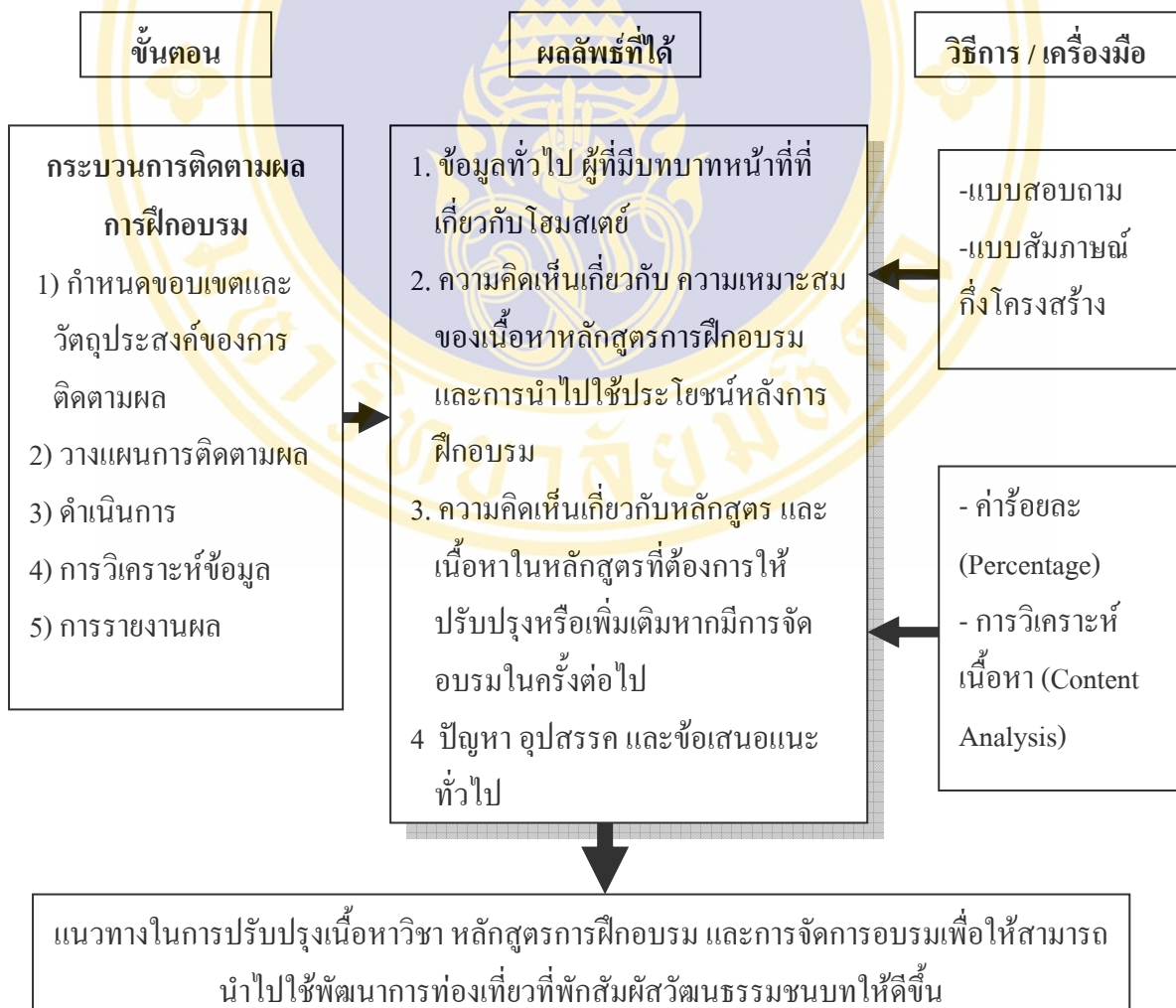
3.3.2 การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังประชากรทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินกลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์ และกลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ พร้อมข้อมูลเพื่อการส่งคืนกลับ แล้วติดตามการส่งแบบสอบถามกลับคืนมาที่ผู้วิจัย ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งไปคือ 305 คน โดยติดตามแบบสอบถามกลับมาครั้งที่ 1 ได้จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 30 การติดตามแบบสอบถามกลับมาครั้งที่ 2 ได้จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 48 และการติดตามแบบสอบถามกลับมาครั้งที่ 3 ได้รับการตอบกลับทั้งหมดจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 54

3.3.3 การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์เดินทางไปดำเนินการสัมภาษณ์ทั้ง 14 คนด้วยตนเอง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชากรเป้าหมายเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมและการนำไปใช้ประโยชน์หลังการฝึกอบรม โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาในหลักสูตรที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากมีการจัดอบรมในครั้งต่อไป ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
3. วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะทั่วไป ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.5 กรอบแนวคิดวิธีการวิจัย

แผนภูมิที่ 5 กรอบแนวคิดวิธีการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลหลังการฝึกอบรมเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พัสสัมศัสดัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ ของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ และวิทยากรด้านโฮมสเตย์ ผลการวิจัยแสดงได้ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหลักสูตรฝึกอบรมในอนาคต

4.3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พัสสัมศัสดัฒนธรรมชนบท

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม

ตารางที่ 4 ร้อยละของความเหมาะสมและการนำไปใช้ จากกลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์

(n = 30)

เนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรม	ความเหมาะสมและการนำไปใช้				
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)
1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	16.67	60.00	23.33	-	-
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ โฮมสเตย์	30.00	53.33	13.33	3.33	-
3. การคัดสรรโฮมสเตย์ มาตรฐานไทย	23.33	63.33	10.00	-	3.33
4. การบริหารจัดการโฮมสเตย์	10.00	73.33	13.33	3.33	-

ตารางที่ 4 ร้อยละของความเหมาะสมและการนำไปใช้ จากกลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ (ต่อ)

(n = 30)

เนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรม	ความเหมาะสมและการนำไปใช้				
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)
5. การศึกษาดูงานโฮมสเตย์	6.67	40.00	40.00	6.67	6.67
6. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	13.33	56.67	20.00	10.00	-
7. การบริการที่ประทับใจ	20.00	63.33	16.67	-	-

จากตารางที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาการฝึกอบรมตามรายวิชาทั้งหมด 7 วิชา กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าระดับความเหมาะสมในการนำไปใช้ ทั้ง 7 วิชา อยู่ในระดับมาก แจกแจงตามรายวิชาดังนี้ การบริหารจัดการโฮมสเตย์อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาคือ การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 63.33 การบริการที่ประทับใจ อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 63.33 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 60 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 56.67 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 53.33 และการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 40

ความคิดเห็นโดยรวมของกลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์จากการสัมภาษณ์ มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดีมาก ความรู้จากการอบรมทุกวิชาเอามาใช้ปรับปรุงโฮมสเตย์ได้ทั้งหมด และได้รับความรู้มากขึ้นกว่าก่อนการอบรมมากๆ ใช้ประโยชน์ได้มาก สามารถนำความรู้ความเข้าใจไปทำจริง เช่น การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ การนำเสนอข้อมูลให้นักท่องเที่ยวและสรุปข้อมูลตามหมวดต่างๆ ภายในการประชุมโฮมสเตย์ ทำให้มีความรู้ที่จะพัฒนา เตรียมตัวในบทบาทผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ เพื่อเข้ารับการตรวจประเมินมากขึ้น และจะไม่พัฒนาโฮมสเตย์ผิดไปจากที่กระทรวงฯได้แนะนำแนวทาง

ตารางที่ 5 ร้อยละของความเหมาะสมและการนำไปใช้ จากกลุ่มวิทยากรด้านโสมสเดย์

(n = 50)

เนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรม	ความเหมาะสมและการนำไปใช้				
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)
1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	16.00	62.00	22.00	-	-
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ โสมสเดย์	22.00	54.00	24.00	-	-
3. การคัดสรรโสมสเดย์ มาตรฐานไทย	32.00	54.00	12.00	2.00	-
4. การบริหารจัดการโสมสเดย์	14.00	60.00	24.00	2.00	-
5. การศึกษาดูงานโสมสเดย์	12.00	52.00	30.00	6.00	-
6. เทคนิคการเป็นวิทยากร	14.00	62.00	18.00	6.00	-
7. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	6.00	60.00	15.00	4.00	-
8. การบริการที่ประทับใจ	10.00	70.00	18.00	2.00	-

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาการฝึกอบรมตามรายวิชาทั้งหมด 8 วิชา ความคิดเห็นของกลุ่มวิทยากรด้านโสมสเดย์ส่วนใหญ่เห็นว่าระดับความเหมาะสมในการนำไปใช้ ทั้ง 8 วิชา อยู่ในระดับมาก แจกแจงตามรายวิชาดังนี้ การบริการที่ประทับใจอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาคือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62 เทคนิคการเป็นวิทยากร อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62 การบริหารจัดการโสมสเดย์ อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโสมสเดย์ อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 54 การคัดสรรโสมสเดย์มาตรฐานไทย อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 54 และการศึกษาดูงานโสมสเดย์อยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 52

ความคิดเห็นของกลุ่มวิทยากรด้านโสมสเดย์จากการสัมภาษณ์ มีความคิดเห็นว่า ได้รับความรู้ใหม่ๆเพิ่มเติม ความเหมาะสมของวิชาต่างๆสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกวิชา ถือว่าให้ร้อยละ 70-90 โดยวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และวิชาความรู้เบื้องต้น

เกี่ยวกับโฮมสเตย์ ในการอบรมทุกครั้งควรสอนวิชานี้ปูพื้นฐานสร้างความเข้าใจก่อนทุกครั้ง ส่วนวิชาการคัตสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย การบริหารจัดการโฮมสเตย์ มีตัวชี้วัดครอบคลุม ชัดเจนดี และมีคำอธิบายเพิ่มเติมดีการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ เทคนิคการเป็นวิทยากร พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และวิชาการบริการที่ประทับใจ ควรเพิ่มเนื้อหาให้แน่นกว่านี้ ควรให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ให้นำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลการบริหารโฮมสเตย์ ความรู้จากการอบรมทั้งหมดสามารถนำมาปรับปรุงโฮมสเตย์ได้จริง เช่น เรื่องการจัดบรรยากาศและสถานที่ในโฮมสเตย์ การปรับปรุงมุมมองของ บ้านไฉ่ขึ้น-ลง ผู้คนละออง ห้องน้ำตามมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด และด้านการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว เป็นต้น

ตารางที่ 6 ร้อยละของระดับความเหมาะสมและการนำไปใช้ จากกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์

เนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรม	ความเหมาะสมและการนำไปใช้				
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)
1.ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	15.66	60.24	24.09	-	-
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์	19.28	62.65	18.07	-	-
3. การคัตสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย	20.48	66.26	12.05	1.20	-
4. การบริหารจัดการโฮมสเตย์	9.64	68.67	20.48	1.20	-
5. การศึกษาดูงานโฮมสเตย์	14.46	51.81	24.09	4.82	4.82

จากตารางที่ 6 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาการฝึกอบรมตามรายวิชาทั้งหมด 5 วิชา ความคิดเห็นของกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ส่วนใหญ่เห็นว่าระดับความเหมาะสมในการนำไปใช้ ทั้ง 5 วิชา อยู่ในระดับมาก แจกแจงตามรายวิชาดังนี้ การบริหารจัดการโฮมสเตย์ อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 68.67 รองลงมาคือ การคัตสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทยอยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 66.26 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 62.65 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60.24 และ การศึกษาดูงานโฮมสเตย์ อยู่ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 51.81

ความคิดเห็นของกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินจากการสัมภาษณ์ มีความเห็นว่า ได้รับความรู้มากขึ้นระดับมาก สามารถตรวจประเมินโฮมสเตย์ตามแนวทางรายละเอียดของกลุ่มคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทยได้ 100% มีความเห็นว่าวิชาส่วนใหญ่เหมาะสมดี ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ สามารถปูพื้นฐานได้ดี ทำให้เข้าใจภาพรวมทั้งประเทศ มีเพียงบางวิชาที่อยากให้ลงรายละเอียดเชิงลึกเพิ่มเติม กรรมการตรวจประเมินฯสามารถบูรณาการความรู้ต่างๆจากการอบรม ในการตรวจประเมินโฮมสเตย์ สามารถนำคู่มือคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทยไปใช้พิจารณาว่าโฮมสเตย์นั้นๆเหมาะสมหรือไม่ สามารถแนะนำเรื่องความพร้อมของโฮมสเตย์ในแต่ละด้าน บอกข้อมูลเพิ่มเติม และอธิบายได้ชัดเจนขึ้น

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบระดับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของวิชาที่มีระดับสูงสุด จำแนกตามประชากรเป้าหมาย 3 กลุ่ม

(n=163 คน)

เนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรม	ความเหมาะสมและการนำไปใช้ของวิชาที่มีระดับสูงสุด		
	ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ (ร้อยละ)	วิทยากรด้านโฮมสเตย์ (ร้อยละ)	คณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ (ร้อยละ)
1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	60.00	62.00	60.24
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์	53.33	54.00	62.65
3. การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย	63.33	54.00	66.26
4. การบริหารจัดการโฮมสเตย์	73.33	60.00	68.67
5. การศึกษาดูงานโฮมสเตย์	40.00	52.00	51.81
6. เทคนิคการเป็นวิทยากร	-	62.00	-
7. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว	56.67	60.00	-

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบระดับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของวิชาที่มีระดับสูงสุด
จำแนกตามประชากรเป้าหมาย 3 กลุ่ม (ต่อ)

(n=163 คน)

เนื้อหาวิชาที่ฝึกอบรม	ความเหมาะสมและการนำไปใช้ของวิชาที่มีระดับสูงสุด		
	ผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ (ร้อยละ)	วิทยากรด้านโฮมสเตย์ (ร้อยละ)	คณะกรรมการตรวจ ประเมินโฮมสเตย์ (ร้อยละ)
8. การบริการที่ประทับใจ	63.33	70.00	-

จากตาราง 7 เปรียบเทียบระดับความเหมาะสมในการนำไปใช้ซึ่งแสดงร้อยละสูงสุด
ของแต่ละวิชา ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แจกแจงดังนี้

กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการโฮมสเตย์ เรียงลำดับรายวิชาตามจำนวนความถี่จากมากไป
หาน้อยได้ดังนี้ วิชาการบริหารจัดการ โฮมสเตย์, วิชาการบริการที่ประทับใจซึ่งเท่ากับวิชาการคัดสรร
โฮมสเตย์มาตรฐานไทย, วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว, วิชาพฤติกรรม
นักท่องเที่ยว, วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ และการศึกษาดูงาน โฮมสเตย์

กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์ เรียงลำดับรายวิชาตามจำนวนความถี่จากมากไปหาน้อยได้
ดังนี้ วิชาการบริการที่ประทับใจ, วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งเท่ากับวิชา
เทคนิคการเป็นวิทยากร, วิชาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวซึ่งเท่ากับวิชาการบริหารจัดการ โฮมสเตย์, วิชา
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ซึ่งเท่ากับวิชาการคัดสรร โฮมสเตย์มาตรฐานไทย และการศึกษาดู
งาน โฮมสเตย์

กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ เรียงลำดับรายวิชาตามจำนวนความถี่จาก
มากไปหาน้อยได้ดังนี้ วิชาการบริหารจัดการ โฮมสเตย์, วิชาการคัดสรร โฮมสเตย์มาตรฐานไทย, วิชา
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์, วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการศึกษาดู
งาน โฮมสเตย์

จากตารางเปรียบเทียบระดับความเหมาะสมในการนำไปใช้ซึ่งมีร้อยละสูงสุดของแต่ละ
วิชา ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการโฮมสเตย์มีระดับความ
เหมาะสมในการนำไปใช้ส่วนใหญ่เห็นว่าวิชาการบริหารจัดการ โฮมสเตย์มีความเหมาะสมในการ
นำไปใช้มากที่สุดถึง 22 คนคิดเป็นร้อยละ 73.33 เช่นเดียวกันกับกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมิน
โฮมสเตย์ซึ่งเห็นว่า ระดับความเหมาะสมในการนำไปใช้ส่วนใหญ่อยู่ที่วิชาการบริหารจัดการ
โฮมสเตย์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้มากที่สุดเช่นกัน เท่ากับ 57 คนคิดเป็นร้อยละ 68.67 ส่วน

กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์เห็นว่า ระดับความเหมาะสมในการนำไปใช้ส่วนใหญ่อยู่ที่วิชา การบริการที่ประทับใจ ถึง 35 คนคิดเป็นร้อยละ 70 แสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงความถี่และร้อยละของวิชาที่ได้รับความเห็นว่าเหมาะสมในการนำไปใช้สูงสุด จำแนกตามประชากรเป้าหมาย 3 กลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	วิชาที่เหมาะสมในการนำไปใช้สูงสุด	ร้อยละ (n=163 คน)
ผู้ประกอบการโฮมสเตย์	วิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์	73.33
คณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์	วิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์	68.67
วิทยากรด้านโฮมสเตย์	วิชาการบริการที่ประทับใจ	70.00

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต

4.2.1 กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์

4.2.1.1 การปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเดิม

- เพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ให้มากขึ้น มีการศึกษาดูงานโฮมสเตย์หลายๆที่หลายรูปแบบ ไปที่สำคัญๆหรือไปต่างประเทศ (8 คน)

- เน้นเนื้อหาด้านการบริหารจัดการโฮมสเตย์ ความเป็นเจ้าบ้านที่ดี รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขบ้านพัก (5 คน)

- อยากให้เน้นเรื่องอาชีพที่ควรทำคู่กับโฮมสเตย์ ควรทำอะไรเมื่อไม่มีแขกเข้าพักโฮมสเตย์ผลดีผลเสียเกี่ยวกับการจัดทำโฮมสเตย์ (3 คน)

- เน้นเรื่องการคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย

- เพิ่มวิชาเทคนิคการเป็นวิทยากรในชุมชน

- เพิ่มพูนความรู้ให้ผู้ประกอบการรายใหม่

- ควรเพิ่มรายละเอียดความรู้ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

4.2.1.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่

- ควรเพิ่มเรื่องการขายหรือประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ทางอินเทอร์เน็ต

กลยุทธ์การตลาด (5 คน)

- อยากให้เพิ่มวิชาด้านการตลาด ประชาสัมพันธ์ โสมสเดย์ วิชาการนำเสนอ
ข้อมูลนักท่องเที่ยวและ การทำบัตรมัคคุเทศก์ท่องเที่ยวท้องถิ่น (2คน)

-การวางแผนแม่บทเพื่อพัฒนาหรือเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ
โสมสเดย์ (2คน)

- อยากให้เพิ่มวิชาด้านการบริหารงบประมาณในแหล่งท่องเที่ยว
- อยากให้มีการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญภายในจังหวัดที่มีโสมสเดย์
- ควรเพิ่มความรู้ด้านการสร้างเครือข่ายโสมสเดย์
- ควรเพิ่มความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ

4.2.1.3 การเพิ่มชั่วโมงของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือประสบการณ์
ผู้ประกอบการ

- ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ต่างๆ มีการ
นำเสนอข้อมูลของผู้ประกอบการโสมสเดย์แต่ละที่ แต่ละภาค หรืออาจจัดเป็นการอบรมสัญจร
เรียนรู้ซึ่งกันและกัน (5 คน)

- ควรจัดให้มีการเล่าประสบการณ์หรือข้อคิดเห็นของลูกค้าโสมสเดย์/ ผู้เข้า
พักโสมสเดย์ให้แก่ผู้ประกอบการฟัง

4.2.2 กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโสมสเดย์

4.2.2.1 การปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเดิม

- ควรเพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงาน โสมสเดย์ที่ประสบความสำเร็จมากกว่านี้
และมีการศึกษาเปรียบเทียบแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (10 คน)

- เน้นวิชาการบริหารจัดการ โสมสเดย์มากขึ้น เพื่อให้โสมสเดย์เข้าสู่
มาตรฐานสากล ต้อนรับยุคไฮเทค (10 คน)

- เน้นการทบทวนวิชาการคัสตรโสมสเดย์มาตรฐานไทย หลักเกณฑ์
วิธีการตรวจประเมิน โสมสเดย์และเพิ่มการฝึกปฏิบัติจริง (4 คน)

- ควรเน้นวิชาการต้อนรับนักท่องเที่ยว และการเป็นเจ้าบ้านที่ดีมากขึ้น (3
คน)

- ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแบบ โสมสเดย์ให้
ละเอียดขึ้น

- เน้นรายละเอียดวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น

4.2.2.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่

- ควรเพิ่มวิชาการจัดกิจกรรม และโปรแกรมนำเที่ยวในหมู่บ้าน โฮมสเตย์ (9 คน)
 - การบริหารจัดการในเรื่องสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เช่น การเก็บขยะ การปรับปรุงภูมิทัศน์ น้ำเสีย การระบายน้ำ การทำความสะอาด การดูแลสุขอนามัย ฯ (7 คน)
 - เทคนิคการประชาสัมพันธ์และการตลาดเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว โฮมสเตย์ ข้อมูลสิ่งจูงใจในแต่ละกลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการ โฮมสเตย์ การชักชวนนักท่องเที่ยว (7 คน)
 - การติดต่อประสานงาน การทำธุรกิจกับบริษัทนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (3 คน)
 - การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ภาวะทางธรรมชาติและพันธุ์พืช (3 คน)
 - การพัฒนาชุมชน โฮมสเตย์แบบมีส่วนร่วม (2 คน)
 - การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นใน โฮมสเตย์ การจดทะเบียนมัคคุเทศก์ (2 คน)
 - กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 - การสำรวจชุมชน การวิเคราะห์ชุมชน
 - การสนับสนุนชุมชนในด้านการเรียนรู้เทคนิคการประกอบอาชีพอื่น
- 4.2.2.3 การเพิ่มชั่วโมงของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์
- เพิ่มข้อมูลโฮมสเตย์ที่ประสบความสำเร็จโดยให้ผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ มานำเสนอ (2 คน)
 - มีการสัมภาษณ์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ และมี การมาอภิปรายถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ร่วมกันและแสดงความคิดเห็น (2 คน)

4.2.3 กลุ่มวิทยากรโฮมสเตย์

4.2.3.1 การปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเดิม

- ควรไปศึกษาดูงานที่หลายๆ โฮมสเตย์ เวลาในการศึกษาดูงานมากกว่านี้อาจเข้าศึกษาพื้นที่โฮมสเตย์ที่มีความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรม ประเพณี (4 คน)
- วิชาเทคนิควิทยากรด้านโฮมสเตย์ควรใช้เวลาานกว่านี้เพื่อให้ทุกคนฝึก พูจจริง เน้นเทคนิควิทยากรต่างๆ (4 คน)
- วิชาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ควรเพิ่มเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแต่ละ ประเภท และการแก้ปัญหาให้นักท่องเที่ยว (3 คน)

- วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ ควรเพิ่มความหลากหลายของรูปแบบการท่องเที่ยว รูปแบบต่างๆ ของโฮมสเตย์ และข้อมูลโฮมสเตย์ในประเทศต่างๆ (3 คน)

- วิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์ควรเพิ่มเรื่อง ปัญหาอุปสรรคในการจัดโฮมสเตย์ ยกตัวอย่างเป็นรายกรณีไป พร้อมข้อเสนอแนะ วิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (2 คน)

- อยากให้เน้นเกี่ยวกับการคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทยมากขึ้น

4.2.3.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่

- วิชาการตลาดสำหรับโฮมสเตย์ การเพิ่มนักท่องเที่ยว การทำ/สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การประชาสัมพันธ์กิจการโฮมสเตย์ การทำ/ บริหารด้านการประชาสัมพันธ์ (6 คน)

- ควรเพิ่มวิชาเทคนิคการเขียนรายงานประเมินตนเองของผู้บริหารโฮมสเตย์ รายงานประจำปีของกลุ่มโฮมสเตย์ การรายงานผลการตรวจประเมินด้วยวาจา Oral Report และการวางแผนการติดตามผลการตรวจประเมิน (4 คน)

- วิชาการจัดโปรแกรมนำเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวในโฮมสเตย์ การประสานงานกับบริษัทนำเที่ยว (4 คน)

- วิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จริยธรรมการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม ผลกระทบของโฮมสเตย์ต่อชุมชน ท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโฮมสเตย์อย่างยั่งยืน (5 คน)

- การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในพื้นที่โฮมสเตย์เพื่อให้ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว (2คน)

- วิชากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการโฮมสเตย์ (2 คน)

- ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษพื้นฐานสำหรับผู้ประกอบการโฮมสเตย์ (2คน)

- วิชาความปลอดภัยในการท่องเที่ยว โภชนาการและสุขอนามัย (2คน)

- นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมและพัฒนาโฮมสเตย์

- ควรมีวิชาด้านการวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อนของชุมชนที่มีโฮมสเตย์โดยมีผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญคอยชี้แนะ

- ควรเพิ่มเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละ

พื้นที่

4.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พิกัดสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

4.3.1 กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์

4.3.1.1 รูปแบบหรือวิธีการจัดการฝึกอบรมและโครงการ

- อยากให้การประชุมเป็นระบบเวทีชาวบ้านแบบง่ายๆ จัดการให้แต่ละภาคจะได้แลกเปลี่ยนหรือนำเสนอขนบธรรมเนียมประเพณี วิทยากรสื่อด้วยภาษาชาวบ้าน (3 คน)
- เวลาการอบรมน้อยไปควรเพิ่มเวลาเป็น 3 วันขึ้นไปและมีการอบรมอย่างต่อเนื่องทุกปีและติดตามการทำงานของโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่อง (3คน)
- อยากให้จัดอบรมเพิ่มโดยเฉพาะหมู่บ้านที่จัดการท่องเที่ยว (2 คน)
- ควรมีการเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญหรือสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดที่มีโฮมสเตย์
- เมื่อไปศึกษาดูงานสถานที่จริงควรมีการเข้าพักโฮมสเตย์เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติและการบริการของแต่ละแห่ง เพื่อเป็นแนวทางนำมาปฏิบัติของโฮมสเตย์อื่นๆ
- ควรใช้สถานที่จัดอบรมให้สะดวกในการเดินทางเช่น กระจายจัดในตัวเมืองจังหวัดต่างๆ(2คน)
- ควรคัดสรรหาบุคคลที่มีความสามารถเข้ารับการจัดอบรมให้เป็นวิทยากรด้านโฮมสเตย์และให้เด็กรุ่นใหม่ที่มีความรู้และต้องการพัฒนาชนบทเข้ามาอบรมด้านโฮมสเตย์(2คน)
- ควรดำเนินงานจัดฝึกอบรม ให้ข้อมูลเพิ่มเติม และติดตามพัฒนามาตรฐานโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่อง (2 คน)

4.3.1.2 การบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการโฮมสเตย์

- ควรจัดเป็นเครือข่ายของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ และแบ่งเขตพื้นที่การท่องเที่ยว (2 คน)
- กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ที่ประสบความสำเร็จ ควรแนะนำกลุ่มเครือข่ายโฮมสเตย์ใกล้เคียงในแต่ละจังหวัดมาเข้ารับการอบรมร่วมกันให้มากขึ้น (2คน)

4.3.1.3 การสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น

- หน่วยงานภาครัฐ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือหน่วยงานอื่น ควรสนับสนุนช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละโฮมสเตย์ จัดระบบเข้าช่วยเหลือ เช่น ระบบความปลอดภัย ระบบกระจายข่าว ระบบสาธารณสุข จัดหาตลาดลูกค้าด้านโฮมสเตย์ จัดทำหนังสือรูปเล่มเฉพาะโฮมสเตย์ทั่วประเทศ สื่อประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวโฮมสเตย์และสถานที่

ท่องเที่ยว ทูสนับสนุน เป็นต้น ควรติดตามและให้การสนับสนุน โครงการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ที่บริหารจัดการโดยชุมชน (9 คน)

- อยากรให้มีหน่วยงานที่ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ลักษณะกิจกรรมท่องเที่ยว กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าใช้บริการในโฮมสเตย์ (2คน)

4.3.2 กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์

4.3.2.1 ด้านรูปแบบหรือวิธีการจัดการฝึกอบรมและโครงการ

- ควรจัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนาหรือทบทวนความรู้กลุ่มเดิมซ้ำให้ต่อเนื่อง เช่น ทุกๆ 3 เดือน ทุกปี ควรมีระยะเวลาการอบรมหลักสูตรมากกว่านี้ (11 คน)

- อยากรให้แยกอบรมระหว่างกลุ่มคณะกรรมการ และผู้ประกอบการ อีกทั้งเนื้อหาของกลุ่มคณะกรรมการควรลึกกว่ากลุ่มอื่นเพื่อแนะนำผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ได้ (4 คน)

- การจัดการฝึกอบรมควรมีการกระจายหรือหมุนเวียนไปที่จังหวัดต่างๆ ผู้อบรมอาจมีการไปอบรม ณ ภาคอื่นที่ไม่ใช่ภาคตนเอง (2 คน)

- มาตรฐานการตรวจประเมินโฮมสเตย์ค่อนข้างตรงยาก รายละเอียดเนื้อหา 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด ค่อนข้างสูงเกินสำหรับผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ (2 คน)

- อยากรให้มีกิจกรรมต่างๆ หรือจัดฝึกอบรมสม่ำเสมอทุกปีทั้ง 3 กลุ่มคือ วิทยากร คณะกรรมการ และผู้ประกอบการ

4.3.2.2 การบริหารจัดการด้านคณะกรรมการตรวจประเมิน

- ทั้ง 3 กลุ่มขาดการติดต่อประสานงาน ขาดการบูรณาการการทำงานและไม่มีกิจกรรมให้ได้ติดต่อพูดคุย (6 คน)

- คณะกรรมการในทุกจังหวัดควรปฏิบัติงานตรวจประเมินโฮมสเตย์ทุกๆปี ถึงแม้ว่าจะได้มาตรฐานแล้ว (2 คน)

- การที่หน่วยงานส่งตัวแทนไปตรวจประเมินซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการอบรม ทำให้ขาดความรู้ (3 คน)

- การสื่อสารกับชาวบ้านลำบาก ยังค่อนข้างยาก (2 คน)

- ควรมีคณะกรรมการตรวจประเมิน โฮมสเตย์แต่ละจังหวัดให้ชัดเจน

โดยเฉพาะภาคเอกชน

- บางจังหวัดบางพื้นที่ คณะกรรมการตรวจประเมินยังไม่มีโอกาสได้นำความรู้ไปใช้ในพื้นที่จริงเท่าที่ควร เช่น เนื่องจากในพื้นที่ยังไม่มีโฮมสเตย์ขอเข้ารับการตรวจประเมิน

4.3.2.3 การสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น

- ทางภาครัฐหรือกระทรวงการท่องเที่ยวฯ ควรสนับสนุนการจัดทำทำเนียบของข้อมูลติดต่อโฮมสเตย์ ควรส่งข่าวสารให้กับทางคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องและไม่กระชั้นชิดมากเกินไป แจกผลโฮมสเตย์ที่ผ่านการประเมินแก่คณะกรรมการตรวจประเมิน ควรจัดสรรงบประมาณในการติดตามประเมินผล ควรสนับสนุนให้จังหวัดที่มีการรองรับนักท่องเที่ยวมีการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์เพิ่มขึ้น ควรมีรางวัลหรือสิ่งดึงดูดใจให้กับโฮมสเตย์มาตรฐานไทย ชักจูงโฮมสเตย์ที่ไม่สนใจมาเข้าร่วมโครงการ (10 คน)

- ควรมีระบบหรือมีหน่วยงานรองรับการขออนุญาตเปิดทำโฮมสเตย์ และการขอเข้ารับการตรวจประเมินโฮมสเตย์ ที่สามารถให้ข้อมูลและดำเนินการตรวจประเมินทันที เมื่อตรวจประเมินแล้วหากยังไม่มีศักยภาพก็ห้ามเปิดดำเนินการ (2 คน)

- คณะกรรมการตรวจประเมินของจังหวัดควรมีอำนาจในการตรวจประเมินสรุปข้อมูลการตรวจประเมิน และติดตามการดำเนินงานของโฮมสเตย์ได้ มิใช่เป็นเพียงไปตรวจดูตามแบบฟอร์มและเสนอแนะเท่านั้น

- ควรสร้างกระแสให้ประชาชนหันมานิยมการพักอาศัยแบบโฮมสเตย์

4.3.2.4 การบริหารจัดการด้านผู้ประกอบการโฮมสเตย์

- ผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ยังไม่เข้าใจเรื่องความพร้อมของตน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโฮมสเตย์จริงๆ (3 คน)

- ควรจัดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับอนุญาตให้เปิดทำโฮมสเตย์ เมื่อผู้ประกอบการเข้ามาขอเปิดโฮมสเตย์ ทางหน่วยงานก็ลงไปตรวจประเมินความพร้อมและศักยภาพแต่ละด้านตามมาตรฐานต่างๆ ซึ่งถ้าผู้ประกอบการนั้นๆ ไม่มีศักยภาพก็ได้รับข้อมูลเพื่อปรับปรุงก่อนที่จะเปิดทำการจริง

4.3.3 กลุ่มวิทยากรโฮมสเตย์

4.3.3.1 รูปแบบหรือวิธีการจัดการฝึกอบรมและโครงการ

- ควรแยกกลุ่มผู้อบรมในการสอนแต่ละวิชาหรือในบางหัวข้อ วิทยากรควรได้รับความรู้มากกว่าผู้ประกอบการโฮมสเตย์เพื่อจะได้ไปสอนได้ดี (5 คน)

- อยากให้เชิญมาร่วมอบรม หรือจัดประชุมวิชาการอีกอย่างสม่ำเสมอ และส่งข้อมูลไปถึงทั้ง 3 กลุ่มสม่ำเสมอทุกปี และมีระยะเวลาอบรมมากกว่านี้ เพื่อพัฒนาและติดตามความเคลื่อนไหว (5 คน)

- ควรมีการจัดกิจกรรมกลุ่ม หรือมีช่วงเวลาที่ผู้ประกอบการ โสมสเดย์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ซึ่งกันและกัน (4 คน)

- การศึกษาดูงานกลุ่มคนอบรมใหญ่เกินไป รับข้อมูลไม่ครบถ้วน ควรจัดอบรมกระจายกว่านี้เป็น โชนจังหวัด (3 คน)

- วิทยากรที่บรรยายมีข้อมูลที่ซ้ำๆ กัน ทำให้ได้เนื้อหาเดิมๆ หลักการทางวิชาการค่อนข้างมากเกินไป (2 คน)

- อยากให้การอบรมทั้งหมดจัดในสถานที่ของ โสมสเดย์ และเลือกสถานที่ที่มีบรรยากาศที่ดี ไม่อึดอัด (2 คน)

- เจ้าของ โสมสเดย์ ที่ไปดูงานควรเตรียมตัวและให้ข้อมูลมากกว่านี้

- ควรแยกกันอบรมเป็นกลุ่มๆ เพราะวิทยากรควรได้รับข้อมูล ความรู้มากกว่าผู้ประกอบการเพื่อจะได้นำไปสอนได้มากกว่านี้

4.3.3.2 การสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น

- ขอให้ทางหน่วยงานภาครัฐหรือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพิ่มการส่งข้อมูลของ โสมสเดย์แต่ละภาคที่ได้รับการคิดสรรแล้ว ส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องลงไปพื้นที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่างๆแก่ โสมสเดย์ ทำเอกสารหรือวีซีดีแจกจ่ายให้กับสถานศึกษา นักเรียน นักศึกษา เพื่อเผยแพร่ด้าน โสมสเดย์ ส่งผู้รู้จากส่วนกลางลงมาประเมินพื้นที่ว่าพื้นที่ไหนควรพัฒนาเป็น โสมสเดย์ (6 คน)

- ระยะเวลาการติดต่อประสานงานถึงวิทยากรไม่ควรกระชั้นชิด (2 คน)

- ควรมีการติดต่อ ประสานงานระหว่าง 3 กลุ่มอย่างต่อเนื่อง (2 คน)

4.3.3.3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ควรมีการจัดทำมาตรฐานการจัดการ โสมสเดย์ที่สอดคล้องกับบริบทหรือศักยภาพของผู้ประกอบการ โสมสเดย์ ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละชุมชน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาตามศักยภาพของ โสมสเดย์นั้นๆ

- การส่งตัวแทนคณะกรรมการไปตรวจแทนคนเดิมที่เข้ารับการอบรม ทำให้เกิดการขาดความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการที่ลงไปตรวจ โสมสเดย์ (2 คน)

- เนื้อหาในเอกสาร หรือจากวิทยากรที่อบรม บางเรื่องเข้าใจยากหรือเป็นตัวอย่างที่ไกลตัวเกินไป ไม่ค่อยลงย่อมาที่ โสมสเดย์เท่าที่ควร

- ขาดผู้เชื่อมโยงระหว่างวิทยากรกับผู้ประกอบการโฮมสเตย์ เพื่อไปให้
ความรู้ด้านโฮมสเตย์
- หลังจากตรวจประเมินเสร็จ วิทยากรกับคณะกรรมการขาดการติดต่อกัน
หากต้องลงพื้นที่อีกครั้งอาจต้องรื้อฟื้นความรู้ความเข้าใจใหม่

บทที่ 5

อภิปราย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อติดตามผลหลังการฝึกอบรมเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พัคสัมพัควัฒนธรรมชนบท โดยผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลเป็นประเด็นดังนี้

5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม

5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดฝึกอบรมในอนาคต

5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม

5.1.1 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการ เกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม ทั้ง 7 วิชา อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้ประกอบการโสมสเดย์มีความคิดเห็นว่าความเหมาะสมระดับมากเพราะวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโสมสเดย์ จากการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ประกอบการได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโสมสเดย์มากขึ้นกว่าก่อนเข้าอบรม สามารถนำข้อมูลความเป็นมาเกี่ยวกับโสมสเดย์มาเผยแพร่ให้กับนักท่องเที่ยวหรือสมาชิกโสมสเดย์ที่เข้ามาใหม่ได้ดี วิชาการคัดสรรโสมสเดย์มาตรฐานไทย จากการสัมภาษณ์ พบว่าความรู้วิชาการคัดสรรโสมสเดย์มาตรฐานไทย 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด ทำให้ผู้ประกอบการนำมาปรับปรุงบ้านพัก อุปกรณ์เครื่องใช้หรือการตกแต่งภายในบ้าน การดูแลความสะอาด การปรับปรุงอากาศให้ถ่ายเทสะดวก และสิ่งแวดล้อมรอบบ้านให้น่าพักอาศัยได้อย่างชัดเจน วิชาที่มีความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 1 คือ วิชาการบริหารจัดการโสมสเดย์ เนื่องจากผู้ประกอบการโสมสเดย์เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งโสมสเดย์ ซึ่งได้มีส่วนร่วมสร้างและพัฒนาในชุมชนตนเอง เมื่อได้เรียนรู้วิชาการบริหารจัดการโสมสเดย์ ทำให้นำความรู้ใหม่จากวิทยากร ผนวกกับประสบการณ์ตรงจากการพัฒนาโสมสเดย์ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง สามารถประยุกต์ความรู้ลงไปใช้ในการบริหารโสมสเดย์ได้มากขึ้น เช่น การจัดหรือปรับปรุงโครงสร้างกลุ่มคณะกรรมการโสมสเดย์ การบริหารโสมสเดย์โดยยึดหลักบ้านพักหรือชุมชนยังดำรงวัฒนธรรมการใช้ชีวิตแบบเดิม และการบริหารโสมสเดย์ที่ยั่งยืนต้องเป็นการมีส่วนร่วมกันภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยเรื่องการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งธุรกิจที่พักแบบโฮมสเตย์โดยชุมชนมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาชุมชนบ้านปางมะโอ ตำบลแม่ละ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ โดยสุวิมล วงษ์พิทักษ์ ปี 2549 กล่าวว่าแนวทางที่เหมาะสมในการจัดตั้งธุรกิจที่พักแบบโฮมสเตย์โดยชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นผู้ประกอบการของชุมชนบ้านปางมะโอ จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนโฮมสเตย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการศึกษาความรู้ด้านการบริหารจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ ส่วนวิชาการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ มีระดับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับท้ายสุด ซึ่งจากข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 3 และจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นได้ข้อมูลที่ตรงกันคือ การศึกษาดูงานโฮมสเตย์ไม่เพียงพอต่อการนำความรู้ไปใช้ หรือบางคนเห็นว่ามันตรงกับลักษณะโฮมสเตย์ที่ตนสนใจ เนื่องจากผู้ประกอบการต้องการข้อมูลจากผู้ประกอบการโฮมสเตย์อื่นๆ และต้องการเห็นรูปแบบการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ต่างๆ เพื่อสามารถหยิบยกตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับลักษณะโฮมสเตย์ตนเอง นำกลับไปใช้ได้ทันที จึงต้องการอยู่พักค้างมากกว่า 24 ชั่วโมง เพื่อเรียนรู้พฤติกรรมความเป็นเจ้าบ้านจากโฮมสเตย์ที่ศึกษาดูงาน แล้วศึกษาเปรียบเทียบกับลักษณะโฮมสเตย์ของตนเอง อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาดูงานที่จัดให้ยังไม่ตรงกับความสนใจของผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการจึงเห็นว่ามิใช่วิชาเรียนที่มีคุณค่าเพียงพอ วิบูลย์ บุญโรกุล (2545) กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หลักการที่ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ จำได้ และสามารถนำไปปรับใช้ได้ดี เมื่อเห็นว่าสิ่งที่กำลังเรียนนั้นมีคุณค่าที่จะรู้ เช่น ความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ตนเองปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ตรงกับความสนใจของตนเองหรือมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ การสนองตอบต่อหลักการนี้ในแง่ของการจัดทำหลักสูตรและการสอนของวิทยากรมีดังนี้ ด้านหลักสูตร ควรค้นหาว่าสิ่งที่หน่วยงานผู้จัดฝึกอบรมต้องการให้รู้หรือทำได้ มีอะไรบ้าง และในระดับใด สิ่ง que ผู้เข้าอบรมต้องการจะรู้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น คืออะไร แล้วจึงจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลนั้นๆ ด้านวิทยากร ควรอธิบายให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องรู้ในสิ่งที่ตนจะสอน และสิ่งที่สอนนั้นจะนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างไร สร้างความสนใจของผู้เรียนด้วยการอธิบายให้เห็นภาพรวม และลำดับขั้นตอนที่จะนำไปสู่การใช้งาน ยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมให้เห็นภาพที่ชัดเจน

5.1.2 ความคิดเห็นของกลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์ เกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม ทั้ง 8 วิชา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากวิทยากรด้านโฮมสเตย์เห็นว่า วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สามารถปูพื้นฐานสร้างความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวก่อนนำเข้าสู่เนื้อหาวิชาต่อไปได้ดี วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ทำให้วิทยากรด้านโฮมสเตย์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครู อาจารย์หรือนักวิจัยด้านการท่องเที่ยว มีความรู้ด้านการ

ท่องเที่ยวทั่วไป เมื่อได้รับความรู้เรื่องโฮมสเตย์จึงเป็นความรู้ใหม่ สามารถให้ข้อมูลแก่นักเรียน นักศึกษา ชาวบ้านและผู้ประกอบการได้ดีขึ้น ส่วนวิชาการคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย มีตัวชี้วัด ครอบคลุม ชัดเจนดี พร้อมกับมีคำอธิบายเพิ่มเติมใน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด จึงส่งผลให้วิทยากรด้าน โฮมสเตย์สามารถแนะนำกับผู้ประกอบการ เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโฮมสเตย์ได้เป็นประเด็นๆ ตามหลักการคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทยได้อย่างไม่สับสน วิชาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ความ คิดเห็นของวิทยากรด้านโฮมสเตย์มีความเห็นว่าสามารถนำข้อมูลไปแนะนำ แลกเปลี่ยนกับ ผู้ประกอบการเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ ในส่วนวิชาการศึกษาสูงงานโฮมสเตย์ วิทยากรด้านโฮมสเตย์มีความเห็นว่า ได้รับความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมเพราะบางคนเคยมาเที่ยว โฮมสเตย์โดยไม่ได้มีความเข้าใจมาก่อนจะขาดการสังเกต ขาดความเข้าใจเทคนิคการจัดการ โฮมสเตย์ แต่การมาอบรมครั้งนี้ทำให้วิเคราะห์ถึงหลักการจัดการโฮมสเตย์เกิดเป็นความรู้ใหม่ เพิ่มเติมจากความรู้ด้านการท่องเที่ยวทั่วไป สามารถพูดคุยกับผู้ประกอบการโฮมสเตย์ได้เข้าใจมาก ขึ้น วิชาการบริการที่ประทับใจ จากการสัมภาษณ์วิทยากรด้านโฮมสเตย์ มีความเห็นว่าวิชานี้มีความ เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สูงที่สุดในการพัฒนาโฮมสเตย์ วิทยากรด้านโฮมสเตย์ได้ มีการเน้นย้ำและแนะนำให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์มีการบริการที่ดี เป็นมิตร สร้างความประทับใจ แก่นักท่องเที่ยว แต่ต้องไม่เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมชุมชนเดิมที่เป็นอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิชัย สุนทรสมัยและคณะ (2549) ที่ศึกษาการพัฒนาศักยภาพ ความเข้มแข็งและความยั่งยืนของ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แบบ โฮมสเตย์ กรณีศึกษาตำบลตะพง จ.ระยอง ว่าการพัฒนาองค์ความรู้ เรื่องการบริการที่ประทับใจแก่ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ของตำบลตะพงอย่างต่อเนื่องจะสามารถดึงดูดและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้มากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนภรณ์ มหาสารานนท์ (2546) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเรียงจากคะแนนสูงสุด ได้แก่ การต้อนรับและการ บริการที่เต็มใจ ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความต้องการที่จะได้รับ ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ผู้ประสานงานรู้ข้อมูลเป็นอย่างดี ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิต การนำชม สถานที่ท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสารที่เข้าใจ นอกจากนั้นยังมีโครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับ สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2543: 2-5) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวว่าการ ให้บริการท่องเที่ยว ถือเป็นองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง เป็นการให้ความสะดวกใน ระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ บริการที่พัก บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ บริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น โดยองค์ประกอบนี้นับเป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความ ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งปัจจัยที่เป็นสิ่งดึงดูด และปัจจัย

ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการท่องเที่ยวได้ในขณะเดียวกัน และวิชาเทคนิคการเป็นวิทยากร จากการสัมภาษณ์วิทยากรด้านโฮมสเตย์มีความเห็นว่า เทคนิคการเป็นวิทยากรสามารถทำให้เข้าใจบทบาทของวิทยากรด้านโฮมสเตย์ที่ต้องมีต่อผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ทำให้สามารถพูดแนะนำให้ผู้ประกอบการปรับปรุงตามคู่มือคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทยได้

5.1.3 ความคิดเห็นของกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ เกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม ทั้ง 5 วิชา อยู่ในระดับมาก ซึ่งคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์มีความคิดเห็นว่า วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทำให้เข้าใจ และสามารถอธิบายภาพรวมของการท่องเที่ยวทั้งประเทศ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ เหตุและผลของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ให้ผู้ประกอบการได้เข้าใจร่วมกัน วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ทำให้คณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ได้เข้าใจแนวคิดหลักการของการทำโฮมสเตย์ ความเป็นมาของการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ จึงนำไปแนะนำหรือตรวจประเมินโฮมสเตย์ได้อย่างถูกต้องตามหลักการโฮมสเตย์ วิชาการคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย คณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์สามารถนำรายละเอียดคู่มือคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทยไปใช้พิจารณาตรวจและประเมินได้ 100% ว่าโฮมสเตย์นั้นๆมีความพร้อม ความเหมาะสมหรือไม่ และควรปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือบริหารจัดการภายในโฮมสเตย์เกี่ยวกับสิ่งใดบ้าง โดยยึดหลักการคัดสรรตาม 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัดเป็นเกณฑ์ตัดสินใจเมื่อลงพื้นที่ตรวจประเมินโฮมสเตย์ คณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ จึงมีความเห็นว่าวิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์มีความเหมาะสมและเป็นวิชาที่สามารถนำเนื้อหาวิชาไปใช้ประโยชน์สูงสุด เพราะสามารถนำหลักการบริหารจัดการโฮมสเตย์ ไปแนะนำผู้ประกอบการโฮมสเตย์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการโครงสร้างผู้ประกอบการที่ดูแลโฮมสเตย์ หรือเกี่ยวกับการจัดระบบสิ่งต่างๆ ภายในโฮมสเตย์ เพื่อให้สามารถตรวจประเมินโฮมสเตย์ให้ผ่านได้รับการรับรองเป็นโฮมสเตย์มาตรฐานไทย วิชาการศึกษาดูงานโฮมสเตย์มีความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับท้ายสุด เนื่องจากการศึกษาดูงานโฮมสเตย์หลายรูปแบบจะทำให้คณะกรรมการเข้าใจถึงวัฒนธรรมกิจกรรมการท่องเที่ยว วิธีการบริหารจัดการโฮมสเตย์ได้มากขึ้น สามารถแนะนำผู้ประกอบการในพื้นที่ตนเองได้ชัดเจน และหากเพิ่มเวลาการศึกษาดูงานให้นานขึ้นมีการพักค้าง คณะกรรมการตรวจประเมินจะเข้าใจถึงวิธีการบริการของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริการ การอยู่ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน คณะกรรมการจะสามารถแนะนำแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการบริหารในฐานะมุมมองของการเป็นนักท่องเที่ยว ให้แก่ผู้ประกอบการราย

ใหม่ๆ ได้ดีขึ้น ดังนั้นคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์จึงคิดว่าควรเพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงานให้มากขึ้น ควรดูงานหลายที่ หลายรูปแบบ

5.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม หากจัดฝึกอบรมในอนาคต

5.2.1 การปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเดิม

วิชาที่ประชากรเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นถึงความเหมาะสมและการนำเนื้อหาวิชาไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับต่ำสุด คือ การศึกษาดูงานโฮมสเตย์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่าการพาศึกษาดูงานที่จัดให้ในครั้งนี้ จำนวน 1 สถานที่ ภายในเวลา 1 วัน โดยไม่พักค้างคืน ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เข้าอบรมสามารถศึกษาเปรียบเทียบ เรียนรู้การบริหารจัดการหรือเกิดความเข้าใจในการดูแลโฮมสเตย์ได้ดีพอ จึงมีความเห็นว่าการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ครั้งนี้ยังไม่เหมาะสม ดังนั้นความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต ด้านการปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเดิม ประชากรเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ ควรเพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ให้มากขึ้น มีการศึกษาดูงานหลายสถานที่ หลากหลายรูปแบบ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยให้เวลาในการพักอาศัย ค้างคืน ท่องเที่ยวและศึกษาข้อมูลจากผู้ประกอบการโฮมสเตย์นั้นๆ มากขึ้นกว่าครั้งนี้

5.2.2 การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้จัดในอนาคต ด้านการเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่ พบว่าความเห็นของประชากรเป้าหมาย 3 กลุ่มสอดคล้องกัน เนื้อหาวิชาที่ต้องการเพิ่มเติมใหม่ในการจัดฝึกอบรมครั้งต่อไป คือ วิชาการตลาดและการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ เพื่อการเพิ่มนักท่องเที่ยว เหตุผลของการไม่มีรายวิชาการตลาดและการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์อยู่ในหลักสูตรการฝึกอบรมครั้งนี้ เนื่องจากทางผู้จัดฝึกอบรม ซึ่งก็คือ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ดำเนินการ โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท(Home Stay) โดยการดำเนินการค้นคว้าวิจัย ประชุมผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้คำจำกัดความโฮมสเตย์มาตรฐานไทย คือ บ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของ และเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำ หรือใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในบ้านดังกล่าว นอกจากนี้ บ้าน

ดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์ กล่าวคือ เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่าการทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริม นอกเหนือรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน มิใช่ในรูปแบบธุรกิจที่หวังเงินตอบแทน และผลกำไรจำนวนมาก ดังนั้นจึงมีแนวคิดที่สร้างหลักสูตรการฝึกอบรมโดยเนื้อหาเกี่ยวกับการตลาดและการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ เป็นเพียงเนื้อหาบางส่วนหนึ่งที่มีในวิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์เท่านั้น ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่า วัตถุประสงค์หนึ่งที่ชาวบ้านริเริ่มทำโฮมสเตย์ควบคู่กันกับอาชีพเดิมที่ทำอยู่ เพื่อการสร้างรายได้เพิ่ม เช่น ช่วงเว้นว่างจากการทำไร่ ทำนา ทำสวน ในบางครอบครัวมีผู้สูงอายุที่เลิกประกอบอาชีพ หรือประกอบอาชีพเดิมต่อไม่ได้ จึงเปลี่ยนมาเป็นการเปิดบ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวบ้านเข้าร่วมโครงการโฮมสเตย์กันชุมชนเพื่อสร้างรายได้ทดแทน เป็นต้น ดังนั้นวิชาเกี่ยวกับด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ ที่สามารถแนะแนวทางการสร้างการตลาด แนะนำวิธีการประชาสัมพันธ์เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่รายได้ที่มากขึ้นและรายได้ที่สม่ำเสมอ จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนเห็นความสำคัญอย่างมาก อาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า รายได้เป็นแรงจูงใจของประชากรเป้าหมายซึ่ง Holton (1996:5-21) ได้กล่าวถึงปัจจัยต่างๆ ที่จะมีผลต่อการถ่ายโอนความรู้ และทักษะต่างๆ ที่ได้รับการฝึกอบรมไปสู่การปฏิบัติของบุคคล เช่น แรงจูงใจที่จะช่วยถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ (Motivation to Transfer) ซึ่งความต้องการเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาด้านการตลาด การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การจัดโปรแกรมท่องเที่ยวแก่ผู้ประกอบการในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิชชาติ สุนทรสมัย และคณะ เรื่องการพัฒนาศักยภาพ ความเข้มแข็งและความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แบบโฮมสเตย์ กรณีศึกษาตำบลตะพง จังหวัดระยอง พบว่าจุดอ่อนของโฮมสเตย์ชุมชนตำบลตะพง คือ การขาดทักษะด้านการตลาด การโฆษณา ประชาสัมพันธ์และวิธีการสื่อสารการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นโครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2543: 2-5) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวว่ามีองค์ประกอบ 5 ประการที่มีความสัมพันธ์กัน หนึ่งในนั้นคือองค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยว (Tourist marketing) การที่จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่นั่น จะต้องมีการตลาดท่องเที่ยวในการชักนำให้เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งการตลาดท่องเที่ยว หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตน แล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น โดยการตลาดท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธี คือ การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้จัดในอนาคต ควรเพิ่มรายวิชา

วิชาการตลาดและการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ เพื่อให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ให้เป็นที่รู้จัก หรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่น่าทึ่งที่ควรทราบดีและเข้าใจก่อนมาท่องเที่ยวโฮมสเตย์ แต่วิทยากรผู้ให้ความรู้และผู้จัดฝึกอบรมควรให้ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความโฮมสเตย์มาตรฐานไทยที่ถูกต้องที่ทางสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาให้การสนับสนุน ผลเสียของการทำโฮมสเตย์แบบธุรกิจ และผลดีในระยะยาวของการทำโฮมสเตย์โดยยึดหลักพอเพียง

จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้จัดในอนาคต ของกลุ่มวิทยากรโฮมสเตย์ เนื้อหาวิชาที่กลุ่มวิทยากรโฮมสเตย์แสดงความคิดเห็นว่าควรมีเพิ่มเติมขึ้น หากมีการฝึกอบรมในครั้งต่อไป ซึ่งมีจำนวนความคิดเห็นค่อนข้างสูง คือ ควรเพิ่มวิชาเทคนิคการเขียนรายงานประเมินตนเองของผู้บริหารโฮมสเตย์ รายงานประจำปีของกลุ่มโฮมสเตย์ การรายงานผลการตรวจประเมินด้วยวาจา และการวางแผนการติดตามผลการตรวจประเมิน ซึ่งค่อนข้างแตกต่างกับกลุ่มประชากรเป้าหมายอีก 2 กลุ่ม อย่างชัดเจนเนื่องจากเป็นเพียงกลุ่มเดียวที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ เนื่องจากกลุ่มวิทยากรโฮมสเตย์ส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมอบรม มาจากภาคการศึกษา จากโรงเรียน สถาบันราชภัฏ สถาบันราชชมงคล วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่างๆ จึงมีการด้านการเขียนรายงานและเอกสารต่างๆ ที่มีรูปแบบชัดเจน มีรูปแบบที่ถูกต้อง เมื่อมีการแนะนำให้ความรู้ด้านโฮมสเตย์กับผู้เกี่ยวข้องต่างๆ และวิทยากรด้านโฮมสเตย์มีความเห็นว่า ผู้ประกอบการโฮมสเตย์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีการบันทึกไว้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโฮมสเตย์อย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นข้อมูลต่อไป

5.2.3 การเพิ่มชั่วโมงของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้จัดในอนาคต ประชากรเป้าหมายมีความเห็นว่า ควรเพิ่มชั่วโมงของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ต่างๆ มีการนำเสนอข้อมูลของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ที่ประสบความสำเร็จแต่ละที่ แต่ละภาค มีการเล่าประสบการณ์ มีการสัมภาษณ์ข้อมูลหรือข้อคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์/ ผู้เข้าพักโฮมสเตย์ให้แก่ผู้ประกอบการฟัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ดร.วิบูลย์ บุญชูโรกุล (2545 :22-25) กล่าวไว้ในหลักการที่ 2 ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีโดยการวิเคราะห์และหาข้อสรุปด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหา และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการซักถาม ได้แย้ง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และหลักการที่ 4 ผู้ใหญ่ไม่ต้องการเข้ามาเรียนโดยการเป็นผู้รับในสิ่งที่

ตนเองต้องการจะรู้เพียงด้านเดียว เนื่องจากตนเองก็มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อยู่บ้างจึง ต้องการจะแสดงความคิดเห็น เปรียบเทียบ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นบ้าง

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พัค สัมผัสวัฒนธรรมชนบท มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลหลังการฝึกอบรมเกี่ยวกับการกำหนด มาตรฐานต้นแบบที่พัคสัมผัสวัฒนธรรมชนบท โดยศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชา หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้จัดในอนาคต ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ประชากรเป้าหมายมี 3 กลุ่มคือ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ และวิทยากรด้านโฮมสเตย์ เครื่องมือที่ใช้ในการ รวบรวมข้อมูล 2 รูปแบบ คือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มประชากรเป้าหมาย ทั้งหมด 305 ฉบับ ได้กลับคืนมาทั้งสิ้น 163 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยได้ทำ การสัมภาษณ์ประชากรเป้าหมายจำนวน 14 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการโฮมสเตย์ จำนวน 2 คน คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐาน โฮมสเตย์จำนวน 8 คน และวิทยากรด้าน โฮมสเตย์ จำนวน 4 คน โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดคุณสมบัติของ ประชากรเป้าหมายหลัก (Key informants)เลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมแก่การสัมภาษณ์

ผลการวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอโดยแยกเป็น 3 ส่วนคือ

- 6.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหา วิชาการฝึกอบรม
- 6.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม หากจัดฝึกอบรมในอนาคต
- 6.3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของ หลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พัคสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

6.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม

6.1.1 กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ มีความเห็นว่า รายวิชาที่มีความเหมาะสม และการ นำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชามากที่สุด ได้แก่ วิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์ รองลงมาคือ วิชาการบริการที่ประทับใจซึ่งเท่ากับวิชาการคิดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย ลำดับต่อมาคือ วิชา

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว วิชาพฤกษกรรมนักท่องเที่ยว วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ และการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ ตามลำดับ

6.1.2 กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์ มีความเห็นว่า รายวิชาที่มีความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชามากที่สุด ได้แก่ วิชาการบริการที่ประทับใจ รองลงมาคือ วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งเท่ากับวิชาเทคนิคการเป็นวิทยากร ลำดับต่อมาคือ วิชาพฤกษกรรมนักท่องเที่ยวซึ่งเท่ากับวิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์ วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ซึ่งเท่ากับวิชาการคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย และการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ ตามลำดับ

6.1.3 กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ มีความเห็นว่า รายวิชาที่มีความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชามากที่สุด ได้แก่ วิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์ รองลงมาคือ วิชาการคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ ตามลำดับ

วิชาที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้สูงสุด จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ส่วนใหญ่เห็นว่า วิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้มากที่สุด เช่นเดียวกับกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ซึ่งเห็นว่าวิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้มากที่สุดเช่นกัน ส่วนกลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์เห็นว่าเป็นวิชาการบริการที่ประทับใจ

6.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดฝึกอบรมในอนาคต

ตารางที่ 9 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม หากจัดฝึกอบรมในอนาคต

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์
<u>การปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเดิม</u>	<u>การปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเดิม</u>	<u>การปรับปรุงเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเดิม</u>
ควรเพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ให้มากขึ้น มี	ควรไปศึกษาดูงานหลายๆ โฮมสเตย์ให้เวลาในการศึกษาดูงานมากกว่านี้ อาจเข้าศึกษา	ควรเพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ที่ประสบความสำเร็จมากกว่านี้ และมีการศึกษา

ตารางที่ 9 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม หากจัดฝึกอบรมในอนาคต(ต่อ)

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์
ที่หลากหลายรูปแบบ ไปที่สำคัญๆ หรือไปต่างประเทศ รองลงมา คือ ควรเน้นเนื้อหาด้านการบริหารจัดการโฮมสเตย์ให้มากขึ้น	พื้นที่โฮมสเตย์ที่มีความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิชาเทคนิค วิทยากรด้าน โฮมสเตย์ควร ให้ความนานกว่านี้เพื่อให้ทุกคน ฝึกพูดจริง เน้นเทคนิควิทยากร ต่างๆ	เปรียบเทียบแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ และควรเน้น วิชาการบริหารจัดการ โฮมสเตย์ มากขึ้น เพื่อให้โฮมสเตย์เข้าสู่ มาตรฐานสากล ตอบรับยุค ไฮเทค
<u>การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่</u> ควรเพิ่มเรื่องการขายหรือ ประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ทาง อินเทอร์เน็ต กลยุทธ์การตลาด	<u>การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่</u> วิชาที่กลุ่มต้องการมากที่สุด คือ วิชาการตลาด การเพิ่ม นักท่องเที่ยว การสร้างแหล่ง ท่องเที่ยวใหม่ และการ ประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ และ ควรเพิ่มวิชาเทคนิคการเขียน รายงานประเมินตนเองของ ผู้บริหารโฮมสเตย์ รายงาน ประจำปีของกลุ่มโฮมสเตย์ การรายงานผลการตรวจ ประเมินด้วยวาจา และการวางแผนการติดตามผลการตรวจ ประเมิน	<u>การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่</u> ควรเพิ่มวิชาการจัดกิจกรรม และ โปรแกรมนำเที่ยวใน หมู่บ้านโฮมสเตย์ มีความ คิดเห็นจากผู้อบรมสูงสุด และ การเพิ่มวิชาการบริหารจัดการ ในเรื่องสิ่งแวดล้อมและ ธรรมชาติ เช่น การเก็บขยะ การปรับปรุงภูมิทัศน์ น้ำเสีย การระบายน้ำ การทำความสะอาด การดูแลสุขอนามัย ฯ
<u>การเพิ่มชั่วโมงของการ</u> <u>แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือ</u> <u>ประสบการณ์ผู้ประกอบการ</u> ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นหรือประสบการณ์	-	<u>การเพิ่มชั่วโมงของการ</u> <u>แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือ</u> <u>ประสบการณ์</u> ควรเพิ่มข้อมูลโฮมสเตย์ที่ ประสบความสำเร็จโดยให้

ตารางที่ 9 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม หากจัดฝึกอบรมในอนาคต(ต่อ)

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์
ต่างๆ มีการนำเสนอข้อมูลของผู้ประกอบการโฮมสเตย์แต่ละที่ แต่ละภาค หรืออาจจัดเป็นการอบรมสัญจรเรียนรู้ซึ่งกันและกัน		ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ได้นำเสนอและมีการสัมภาษณ์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการโฮมสเตย์เพื่อนำมาอภิปรายและแสดงความคิดเห็นถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ร่วมกัน

6.3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พักล้มผีสวนธรรมชาติ

ตารางที่ 10 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์
<u>ด้านรูปแบบหรือวิธีการจัดการฝึกอบรมและโครงการ</u> -ควรจัดการประชุมเป็นระบบ เวทีชาวบ้านแบบง่ายๆ จัดการให้แต่ละภาคจะได้แลกเปลี่ยนหรือนำเสนอขนบธรรมเนียมประเพณี วิทยากรสื่อด้วยภาษาชาวบ้าน -เวลาการอบรมควรเพิ่มเวลาเป็น 3 วันขึ้นไปและมีการอบรมอย่างต่อเนื่องทุกปีและ	<u>ด้านรูปแบบหรือวิธีการจัดการฝึกอบรมและโครงการ</u> -ควรแยกกลุ่มผู้อบรมในการสอนแต่ละวิชาหรือในบางหัวข้อ วิทยากรควรได้รับความรู้มากกว่าผู้ประกอบการโฮมสเตย์เพื่อจะได้ไปสอนได้อย่างดี -อยากให้เชิญมาร่วมอบรมหรือจัดประชุมวิชาการอีกอย่างสม่ำเสมอ และส่งข้อมูลไปถึง	<u>ด้านรูปแบบหรือวิธีการจัดการฝึกอบรมและโครงการ</u> -ควรจัดฝึกอบรม ประชุมสัมมนาหรือทบทวนความรู้กลุ่มเดิมซ้ำ ให้ต่อเนื่อง เช่น ทุกๆ 3 เดือน ทุกปี ควรมีระยะเวลาการอบรมหลักสูตรมากกว่านี้ -อยากให้แยกอบรม ระหว่างกลุ่มคณะกรรมการและผู้ประกอบการ และเนื้อหา

ตารางที่ 10 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ(ต่อ)

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์
<p>ติดตามการทำงานของโฮมสเตย์อย่างต่อเนื่อง</p> <p>-ควรจัดอบรมเพิ่มโดยเฉพาะหมู่บ้านที่จัดการท่องเที่ยว</p> <p>-ควรคัดสรรหาบุคคลที่มีความสามารถเข้ารับการฝึกอบรมให้เป็นวิทยากรด้านโฮมสเตย์และให้เด็กรุ่นใหม่ที่มีความรู้และต้องการพัฒนาชนบทเข้ามาอบรมด้านโฮมสเตย์</p> <p>- ควรดำเนินงานจัดฝึกอบรมให้ข้อมูลเพิ่มเติม และติดตามการพัฒนามาตรฐาน โฮมสเตย์อย่างต่อเนื่อง</p> <p><u>ด้านการบริหารจัดการกลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์</u></p> <p>-ควรจัดเป็นเครือข่ายของผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ และจัดแบ่งเขตพื้นที่การท่องเที่ยว</p> <p>-กลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ที่ประสบความสำเร็จ ควรแนะนำกลุ่มเครือข่ายโฮมสเตย์ใกล้เคียงในแต่ละจังหวัดมาเข้ารับการอบรมร่วมกันให้มากขึ้น</p>	<p>ทั้ง 3 กลุ่มสม่ำเสมอทุกปี และมีระยะเวลาอบรมมากกว่านี้</p> <p>เพื่อพัฒนาและติดตามความเคลื่อนไหว</p> <p>-ควรมีการจัดกิจกรรมกลุ่มหรือมีช่วงเวลาที่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ซึ่งกันและกัน</p> <p>-การศึกษาดูงานกลุ่มคนอบรมใหญ่เกินไป รับข้อมูลไม่ครบถ้วน ควรจัดอบรมเป็นกลุ่มย่อยๆจำนวนคนน้อยกว่านี้</p>	<p>ของกลุ่มคณะกรรมการควรลึกกว่ากลุ่มอื่นเพื่อแนะนำผู้ประกอบการโฮมสเตย์ได้</p> <p><u>ด้านการบริหารจัดการด้านคณะกรรมการตรวจประเมิน</u></p> <p>-ทั้ง 3 กลุ่มขาดการติดต่อประสานงาน ขาดการบูรณาการการทำงานและไม่มีกิจกรรมให้ได้ติดต่อพูดคุย</p> <p>-คณะกรรมการในทุกจังหวัด ควรปฏิบัติงานตรวจประเมินโฮมสเตย์ทุกๆปี ถึงแม้ว่าจะได้มาตรฐานแล้ว</p> <p>-การที่หน่วยงานส่งตัวแทนไปตรวจประเมินซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ได้</p>

ตารางที่ 10 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ(ต่อ)

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์
<p><u>ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น</u></p> <p>-หน่วยงานภาครัฐ หรือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ควรสนับสนุนช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละโฮมสเตย์ จัดระบบเข้าช่วยเหลือ เช่น ระบบความปลอดภัย ระบบกระจายข่าว ฯ จัดตลาดลูกค้าด้านโฮมสเตย์ จัดทำหนังสือรูปเล่มเฉพาะ โฮมสเตย์ทั่วประเทศ สื่อประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวโฮมสเตย์และสถานที่ท่องเที่ยว ทู่นสนับสนุน เป็นต้น ควรติดตามและให้การสนับสนุนโครงการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ที่บริหารจัดการโดยชุมชน</p>	<p><u>ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น</u></p> <p>-ขอให้ทางหน่วยงานภาครัฐ หรือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพิ่มการส่งข้อมูลของโฮมสเตย์แต่ละภาคที่ได้รับการคัดสรรแล้ว ส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องลงไปพื้นที่ เอื้ออำนวยความสะดวกต่างๆ แก่โฮมสเตย์ ทำเอกสารหรือวีซีดีแจกจ่ายให้กับสถานศึกษา นักเรียน นักศึกษา เพื่อเผยแพร่ ด้านโฮมสเตย์ ส่งผู้รู้จาก ส่วนกลางลงมาประเมินพื้นที่ว่าพื้นที่ไหนควรพัฒนาเป็นโฮมสเตย์</p>	<p>เข้ารับการอบรม ทำให้ขาดความรู้</p> <p><u>ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น</u></p> <p>-ทางภาครัฐหรือกระทรวงการท่องเที่ยวฯ ควรสนับสนุนการจัดทำทำเนียบของข้อมูลติดต่อโฮมสเตย์ ควรส่งข่าวสารและแจ้งผลโฮมสเตย์ที่ผ่านการประเมินแก่คณะกรรมการตรวจประเมิน โดยไม่กระชั้นชิดเกินไป ควรจัดสรรงบประมาณในการติดตามประเมินผล ควรสนับสนุนให้จังหวัดที่มีความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มีการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์เพิ่มขึ้น ควรมีรางวัลหรือสิ่งดึงดูดใจให้กับโฮมสเตย์มาตรฐานไทย ชักจูงโฮมสเตย์ที่ไม่สนใจเข้าร่วม</p>

6.4 ข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัย

จากการศึกษาวิจัย การติดตามผลการฝึกอบรม โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พัก สัมผัสวัฒนธรรมชนบท ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัย ดังนี้

6.4.1 ด้านรูปแบบการจัดการอบรมและโครงการ

6.4.1.1 ควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เช่น มีการจัดประชุม วิชาการหรือสัมมนาเครือข่ายผู้ประกอบการโฮมสเตย์ วิทยากรด้านโฮมสเตย์ คณะกรรมการตรวจ ประเมินโฮมสเตย์ ทุกปี เพื่อจะได้ทราบถึงการนำผลการอบรมไปใช้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมี การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางจดหมายข่าวหรือเว็บไซต์ เพื่อเป็นสื่อกลางให้ผู้สำเร็จการฝึกอบรมได้ เรียนรู้ความรู้ใหม่ๆ

6.4.1.2 เวลาการอบรมน้อยไป ควรเพิ่มเวลาเป็น 3 วันขึ้นไป และอบรมอย่าง ต่อเนื่องทุกปี

6.4.1.3 ควรมีการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน

6.4.2 ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

หลักสูตรจะต้องมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ผู้ฝึกอบรมเกิดความคิดเชิงบูรณาการหรือ สร้างสรรค์ หรือควรเพิ่มวิชาการบูรณาการเข้าในหลักสูตร เพื่อเกิดความสามารถในการประยุกต์ใช้ ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมแม้การพาศึกษาดูงานหรือการยกตัวอย่างจะเป็นรูปแบบ สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกับในพื้นที่ตนเอง

6.4.3 ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.4.3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการติดตามผลหลังการฝึกอบรมซึ่งผู้เข้ารับการ อบรมในแต่ละกลุ่มจะมีบทบาทหน้าที่ที่และการใช้เวลาต้องกลับไปดำเนินการแตกต่างกัน คือ กลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ ต้องทำการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อเข้ารับการ สํารวจและตรวจประเมินโฮมสเตย์โดยคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ ตามแบบประเมิน ของมาตรฐานโฮมสเตย์ 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด หลังจากนั้นผู้ประกอบการต้องพัฒนาปรับปรุงโฮมสเตย์ ของตนให้ได้คุณภาพมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ ต้องดำเนินการออกตรวจ ประเมินโฮมสเตย์ตามเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดไว้ ในคู่มือคัดสรรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยเมื่อ ได้รับการติดต่อจากทางผู้ประกอบการ โฮมสเตย์และหน่วยงานกลาง(กระทรวงการท่องเที่ยวฯ)

กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์ ต้องมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำกับ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ในการปรับปรุงและพัฒนาโฮมสเตย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในคู่มือคัดสรรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

ด้วยบทบาทหน้าที่ต่างๆดังที่กล่าวมาและความพร้อมในการปฏิบัติของกลุ่ม ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ซึ่งขั้นตอนทั้งหมดจำนวนต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ดังนั้นการเก็บข้อมูลการวิจัยการติดตามผลหลังการฝึกอบรมเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่

พักสัมพัทธ์วัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ จึงต้องเว้นช่วงเวลาหลังจากการเสร็จสิ้นการฝึกอบรมประมาณ 3-4 ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ความสนใจ ความกระตือรือร้นที่จะตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างลดลง ทำให้จำนวนแบบสอบถามได้รับความร่วมมือตอบกลับมาเพียง 163 คน หรือร้อยละ 54 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ดังนั้นหน่วยงานผู้รับผิดชอบ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุน ผลักดันให้เกิดบทบาทหน้าที่ของแต่ละกลุ่มภายหลังได้รับการฝึกอบรมได้สะดวกและรวดเร็วขึ้นภายในจังหวัดนั้นๆ เพื่อสามารถขอความร่วมมือข้อมูลการติดตามผล โครงการได้สะดวก และประสิทธิผลดีกว่าครั้งนี้

6.4.3.2 ควรมีการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆ หลายเรื่องคือ เพิ่มการส่งข้อมูลของโฮมสเตย์แต่ละภาคที่ผ่านการคัดสรรแล้ว ส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องลงไปพื้นที่ ทำสื่อประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ทำเอกสารหรือวีซีดีแจกจ่ายให้กับสถานศึกษา นักเรียน นักศึกษาเพื่อเผยแพร่ด้านโฮมสเตย์ ส่งผู้รู้จากส่วนกลางลงมาประเมินพื้นที่ว่าพื้นที่ไหนควรพัฒนาเป็นโฮมสเตย์ ควรจัดทำทำเนียบของข้อมูลติดต่อโฮมสเตย์ ควรจัดระบบประมาณสนับสนุนในการติดตามประเมินผล ควรให้จังหวัดที่มีการรองรับนักท่องเที่ยวมีการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์เพิ่มขึ้น ควรมีรางวัลหรือสิ่งดึงดูดใจให้กับโฮมสเตย์มาตรฐานไทยร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโฮมสเตย์ จัดระบบต่างๆ เข้าช่วยเหลือ เช่น ระบบความปลอดภัย ระบบกระจายข่าว ระบบสาธารณสุข จัดตลาดลูกค้าด้านโฮมสเตย์

6.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัย การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมพัทธ์วัฒนธรรมชนบท ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ภายหลังการอบรม เช่น ความร่วมมือของเพื่อนสมาชิกโฮมสเตย์ โครงสร้างผู้บริหารจัดการโฮมสเตย์ บรรยากาศในโฮมสเตย์ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการศึกษาถึงรายละเอียดของการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานว่ายังมีปัจจัยอื่นใดที่เอื้ออำนวยต่อการนำความรู้ไปใช้
2. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาด้านประชากรที่แตกต่างกัน เช่น ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้สำเร็จการฝึกอบรม ที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละรุ่น เพื่อศึกษาว่าเนื้อหาวิชาหลักสูตรที่มีการพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติมในการจัดครั้งต่อไป มีความเหมาะสมและ

ประโยชน์ในการนำไปใช้แตกต่างกันอย่างไร หรือศึกษากลุ่มผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่มีประสบการณ์ในการทำงานโฮมสเตย์ มาก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และกลุ่มผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่ไม่เคยมีประสบการณ์การทำโฮมสเตย์มาก่อน (ผู้ที่กำลังจะเริ่มทำโฮมสเตย์) ว่าการนำเนื้อหาวิชาไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์แตกต่างกันหรือไม่ ทั้ง2กลุ่มจะมีความคิดเห็นอย่างไร หรือ ควรมีการศึกษาในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้สำเร็จการฝึกอบรมโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีอื่นๆ เช่น การเดินทางไปพักค้างคืนโฮมสเตย์เพื่อสังเกตพฤติกรรม

การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พิกสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท

วรัตน์ รอดมณี 4636743 SHAC/M

ศษ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : นักรบ ระวังการณ์,ค.ม.(อุดมศึกษา),เนตร หงษ์ไกรเลิศ,ค.ด.
(เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา),ชาติชาย เทพแปง,ร.ม.(การปกครอง)

บทสรุปแบบสมบูรณ

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความอยากรู้อยากเห็นและอยากมีประสบการณ์กับสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซากจำเจ และผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน ประเทศไทยอุดมไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ มากมาย จึงทำให้ได้รับความสนใจ เป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก สร้างรายได้เข้าประเทศมีมูลค่านับแสนล้านบาทต่อปี ส่งผลให้การท่องเที่ยวขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศ ดังจะเห็นได้จากแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544-2553) ซึ่งจัดทำโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กล่าวถึงเป้าหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ ดังนี้ กลุ่ม นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะเพิ่มขึ้น 16.02 ล้านคนในปี พ.ศ. 2548 และ 22.46 ล้านคนในปี พ.ศ. 2553 รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 538,592 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2548 และเพิ่มเป็น 859,095 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2553 ส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยจะท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้นจาก 63 ล้านคนครั้งในปี พ.ศ. 2548 และเพิ่มเป็น 72 ล้านคนครั้งในปี พ.ศ. 2553 จะก่อให้เกิดรายได้ 315,850 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2548 และ 413,670 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2553 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2549)

การศึกษาวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ช่วงปี 2543-2544 พบว่าความพยายามในการที่จะสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ เพื่อหารูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมก่อให้เกิดกระแสที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวใน 3 ด้าน คือ กระแส

ความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้ และกระแสความต้องการพัฒนาคน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มาจากระดับท้องถิ่นอันจะเป็นหลักประกันที่จะให้การพัฒนามีทิศทางที่ถูกต้อง จากกระแสความต้องการทั้ง 3 ด้าน ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดแนวความคิดในการจัดการท่องเที่ยวแนวใหม่ ในลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) อาทิ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ (Home Stay) ที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวพักกับชุมชนเพื่อเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ โดดเด่นเฉพาะท้องถิ่น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544: 1) รูปแบบของ Home Stay จึงสามารถตอบสนองความต้องการใหม่ๆของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม จากการวิจัยสำรวจพื้นที่จัดโฮมสเตย์พบว่าแหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์แต่ละแห่งมีมาตรฐานในการจัดการแตกต่างกันทั้งในเรื่องของบ้านพัก สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเป็นไปอย่างมีมาตรฐานควรมีหน่วยงานกลางในการควบคุม ดูแล จัดการการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ โดยมีภารกิจในการให้การอบรม ความรู้ รวมทั้งกำหนดและจัดการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและดำเนินการในเรื่องของการตลาด โดยที่โฮมสเตย์ทุกพื้นที่ควรขึ้นอยู่กับความดูแลของหน่วยงานดังกล่าว (นงลักษณ์ อยู่เย็นดี, 2546: 103) เนื่องจากเหตุผลดังกล่าว สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญทางด้านการท่องเที่ยวที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ จึงเร่งรัดและพัฒนาตามแผนงานด้านส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้โฮมสเตย์ในประเทศไทยมีมาตรฐานและมีคุณภาพในทุกๆด้าน โดยได้ดำเนินงานพัฒนา และสร้างตัวชี้วัดคุณภาพมาตรฐานการจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ โดยสามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้ดำเนินการจัดการฝึกอบรม โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ในปีงบประมาณ 2547 มีการจัดการฝึกอบรมให้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ 48 แห่ง รวม 48 คน
- กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมิน รวม 167 คน
- กลุ่มวิทยากรที่ปรึกษาด้านโฮมสเตย์ จังหวัดละ 2 ท่าน 45 จังหวัด รวม 90 คน

บทบาทหน้าที่หลังฝึกอบรมของกลุ่มผู้อบรม 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ โฮมสเตย์ที่สมัครเข้ารับการประเมินทำการสำรวจ

และประเมินตนเองตามแบบประเมิน หลังจากนั้นผู้ประกอบการต้องดำเนินการพัฒนาปรับปรุงโฮมสเตย์ของตนให้ได้คุณภาพมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

กลุ่มที่ 2 คณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ ดำเนินการตรวจประเมินโฮมสเตย์ตามเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือคัดสรรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

กลุ่มที่ 3 วิทยากรด้านโฮมสเตย์ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำให้กับผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ในการปรับปรุงและพัฒนาโฮมสเตย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในคู่มือ คัดสรรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

หลังจบการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 3 กลุ่มต้องนำความรู้ความเข้าใจจากการฝึกอบรมไปใช้ตามบทบาทหน้าที่หลังฝึกอบรม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท สร้างงานและสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นต่อเนื่องต่อไป เพื่อให้ตอบสนองภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้กระบวนการการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท โดยศึกษาวิจัยถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม หลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ และหลักสูตรการฝึกอบรม พัฒนามาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทในทิศทางที่ถูกต้อง อีกทั้งสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลเพื่อนำไปกำหนดแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมการท่องเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ให้มีนักท่องเที่ยวเข้าพักเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว เกิดการกระจายรายได้และนำไปสู่การหมุนเวียนระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม
2. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การติดตามผลการฝึกอบรม โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พัค สัมผัสวัฒนธรรมชนบท” นี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้วิธีการเก็บข้อมูลมากกว่า 1 วิธี คือ การใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ เป็นการศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคต และปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พัค สัมผัสวัฒนธรรมชนบท ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 1 คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 305 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์จำนวน 48 โฮมสเตย์ คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ จำนวน 167 คน วิทยากรด้านโฮมสเตย์จำนวน 90 คน ประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 2 คือ ตัวแทนประชากรเป้าหมายกลุ่มที่ 1 จำนวน 14 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการโฮมสเตย์ จำนวน 2 คน คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐาน โฮมสเตย์จำนวน 8 คน และวิทยากรด้านโฮมสเตย์ จำนวน 4 คน โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดคุณสมบัติของประชากรเป้าหมายหลัก (Key informants) ที่จะทำการสัมภาษณ์ข้อมูลมาสนับสนุนข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมแก่การสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอนเช่นกัน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล สถานที่ทำงาน บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวกับโฮมสเตย์ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรม และการนำไปใช้ประโยชน์หลังการฝึกอบรม ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม หากมีการจัดอบรมในครั้งต่อไป ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พัคสัมผัสวัฒนธรรมชนบท วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชากรเป้าหมายเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมและการนำไปใช้ประโยชน์หลังการฝึกอบรม โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาในหลักสูตรที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากมีการจัดอบรมในครั้งต่อไป วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะทั่วไป และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดฝึกอบรมในอนาคต 3) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พิกสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการฝึกอบรม

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ มีความเห็นว่า รายวิชาที่มีความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชามากที่สุด ได้แก่ วิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์ รองลงมาคือ วิชาการบริการที่ประทับใจซึ่งเท่ากับวิชาการคิดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย ลำดับต่อมาคือ วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว วิชาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ และการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ ตามลำดับ

กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์ มีความเห็นว่า รายวิชาที่มีความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชามากที่สุด ได้แก่ วิชาการบริการที่ประทับใจ รองลงมาคือ วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งเท่ากับวิชาเทคนิคการเป็นวิทยากร ลำดับต่อมาคือ วิชาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวซึ่งเท่ากับวิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์ วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ซึ่งเท่ากับวิชาการคิดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย และการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ ตามลำดับ

กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ มีความเห็นว่า รายวิชาที่มีความเหมาะสม และการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชามากที่สุด ได้แก่ วิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์ รองลงมาคือ วิชาการคิดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์ วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการศึกษาดูงานโฮมสเตย์ ตามลำดับ

จากการศึกษาพบว่า วิชาที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้สูงสุด ของกลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ส่วนใหญ่เห็นว่า วิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้มากที่สุด เช่นเดียวกับกับกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ ซึ่งเห็นว่าวิชาการบริหารจัดการโฮมสเตย์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้มากที่สุดเช่นกัน ส่วนกลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์เห็นว่าเป็นวิชาการบริการที่ประทับใจ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดฝึกอบรมใน
อนาคต

ตารางที่ 11 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม
หากจัดฝึกอบรมในอนาคต

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจ ประเมินโฮมสเตย์
<p><u>การปรับปรุงเนื้อหาวิชาใน หลักสูตรเดิม</u></p> <p>ควรเพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงาน โฮมสเตย์ให้มากขึ้น มี การศึกษาดูงาน โฮมสเตย์หลาย ที่หลายๆ รูปแบบ ไปที่สำคัญหรือไป ต่างประเทศ รองลงมาคือควร เน้นเนื้อหาด้านการบริหาร จัดการ โฮมสเตย์มากขึ้น</p>	<p><u>การปรับปรุงเนื้อหาวิชาใน หลักสูตรเดิม</u></p> <p>ควร ไปศึกษาดูงานหลายๆ โฮมสเตย์ ให้เวลาในการศึกษา ดูงานมากกว่านี้ อาจเข้าศึกษา พื้นที่โฮมสเตย์ที่มีความ คล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิชาเทคนิค วิทยากรด้าน โฮมสเตย์ควรให้ เวลานานกว่านี้เพื่อให้ทุกคนฝึก พูดจริง เน้นเทคนิควิทยากร ต่างๆ</p>	<p><u>การปรับปรุงเนื้อหาวิชาใน หลักสูตรเดิม</u></p> <p>ควรเพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงาน โฮมสเตย์ที่ประสบความสำเร็จ มากกว่านี้ และมีการศึกษา เปรียบเทียบแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ และควรเน้น วิชาการบริหารจัดการ โฮมส เตย์มากขึ้น เพิ่มเนื้อหาให้แน่น กว่านี้</p>
<p><u>การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่</u></p> <p>ควรเพิ่มวิชาการขายหรือ ประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ทาง อินเทอร์เน็ต กลยุทธ์การตลาด</p>	<p><u>การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่</u></p> <p>วิชาที่กลุ่มต้องการมากที่สุดคือ วิชาการตลาด การเพิ่ม นักท่องเที่ยว การสร้างแหล่ง ท่องเที่ยวใหม่ และการ ประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ และ ควรเพิ่มวิชาเทคนิคการเขียน รายงานประเมินตนเองของ ผู้บริหารโฮมสเตย์ รายงาน</p>	<p><u>การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่</u></p> <p>ความคิดเห็นสูงสุดคือควรเพิ่ม วิชาการจัดกิจกรรมและ โปรแกรมนำเที่ยวในหมู่บ้าน โฮมสเตย์ และการเพิ่มวิชาการ บริหารจัดการในเรื่อง สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เช่น การเก็บขยะ การปรับปรุงภูมิ ทัศน์ น้ำเสีย การระบายน้ำ</p>

ตารางที่ 11 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ที่ต้องการให้ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม หากจัดฝึกอบรมในอนาคต(ต่อ)

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์
<p><u>การเพิ่มชั่วโมงของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ผู้ประกอบการ</u></p> <p>ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ต่างๆ มีการนำเสนอข้อมูลของผู้ประกอบการ โฮมสเตย์แต่ละที่ แต่ละภาค หรืออาจจัดเป็นการอบรมสัญจรเรียนรู้ซึ่งกันและกัน</p>	<p>ประจำปีของกลุ่มโฮมสเตย์</p> <p>การรายงานผลการตรวจประเมินด้วยวาจา และการวางแผนการติดตามผลการตรวจประเมิน</p>	<p>การทำความสะอาด การดูแลสุขอนามัย ฯ รongลงมา</p> <p><u>การเพิ่มชั่วโมงของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์</u></p> <p>ควรให้ผู้ประกอบการ โฮมสเตย์มานำเสนอข้อมูลโฮมสเตย์ที่ประสบความสำเร็จ และมีการสัมภาษณ์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ เพื่อนำมาแสดงความคิดเห็นอภิปรายถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ร่วมกัน</p>

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการ โฮมสเตย์มีความเห็นว่าควรเพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงาน โฮมสเตย์ให้มากขึ้น ควรเพิ่มวิชาการประชาสัมพันธ์หรือกลยุทธ์การตลาด และควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ต่างๆ ของผู้ประกอบการโฮมสเตย์แต่ละที่ ส่วนกลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์มีความเห็นว่าควรไปศึกษาดูงานหลายๆโฮมสเตย์ ใช้เวลาในการศึกษาดูงานมากกว่านี้ควรเพิ่มวิชาการตลาด การเพิ่มนักท่องเที่ยว การสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ และกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ มีความเห็นว่าควรเพิ่มชั่วโมงการศึกษาดูงาน โฮมสเตย์ที่ประสบความสำเร็จ ควรเพิ่มวิชาการจัดกิจกรรมและ

โปรแกรมนำเที่ยวในหมู่บ้านโฮมสเตย์ ควรให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์มานำเสนอข้อมูลโฮมสเตย์ที่ประสบความสำเร็จ และมีการสัมภาษณ์ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการโฮมสเตย์เพื่อมาอภิปรายร่วมกัน

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความเหมาะสม และการนำไปใช้ของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่พักรีสอร์ทวัฒนธรรมชนบท

ตารางที่ 12 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์
<p><u>ด้านรูปแบบหรือวิธีการจัดการ</u> <u>ฝึกอบรมและโครงการ</u></p> <p>-ควรจัดการประชุมเป็นระบบ เวทีชาวบ้าน จัดการให้แต่ละ ภาคจะได้แลกเปลี่ยนหรือ นำเสนอขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิทยากร ควรสื่อด้วยภาษาชาวบ้านง่ายๆ</p> <p>-ควรเพิ่มเวลาการอบรมเป็น 3 วันขึ้นไป มีการอบรมอย่าง ต่อเนื่องทุกปีและติดตามการ ทำงานของโฮมสเตย์อย่าง สม่ำเสมอ</p> <p>-ควรจัดอบรมเพิ่ม โดยเฉพาะ หมู่บ้านที่จัดการท่องเที่ยว</p> <p>-ควรคัดสรรหาบุคคลที่มี ความสามารถเพื่อเข้ารับการ ฝึกอบรมให้เป็นวิทยากรด้าน โฮมสเตย์และให้เด็กรุ่นใหม่ที่มี</p>	<p><u>ด้านรูปแบบหรือวิธีการจัดการ</u> <u>ฝึกอบรมและโครงการ</u></p> <p>-ควรแยกกลุ่มผู้อบรมในการ สอนแต่ละวิชาหรือในบางวิชา กลุ่มวิทยากรควรได้รับความรู้ มากกว่าผู้ประกอบการโฮมส เตย์เพื่อจะได้ไปสอนได้ดี</p> <p>- ควรเชิญมาร่วมอบรม หรือจัด ประชุมวิชาการอีกอย่าง สม่ำเสมอ และส่งข้อมูลไปถึง ทั้ง 3 กลุ่มสม่ำเสมอทุกปี และ มีระยะเวลาอบรมมากกว่านี้ เพื่อพัฒนาและติดตามความ เคลื่อนไหว</p> <p>-ควรมีการจัดกิจกรรมกลุ่มหรือ มีช่วงเวลาที่ผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์และความรู้ซึ่งกัน และกัน</p>	<p><u>ด้านรูปแบบหรือวิธีการจัดการ</u> <u>ฝึกอบรมและโครงการ</u></p> <p>-การจัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนาหรือทบทวนความรู้ กลุ่มเดิมซ้ำอย่างต่อเนื่อง เช่น ทุก 3 เดือน ทุกปี</p> <p>-ควรมีเวลาการอบรมหลักสูตร มากกว่านี้</p> <p>-อยากให้แยกอบรม ระหว่าง กลุ่มคณะกรรมการและ ผู้ประกอบการ และเนื้อหาของ กลุ่มคณะกรรมการควรลึกกว่า กลุ่มอื่นเพื่อแนะนำ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ได้</p>

ตารางที่ 12 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ(ต่อ)

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์
<p>ความรู้และต้องการพัฒนา ชนบทเข้ามาอบรมด้านโฮมสเตย์ - ควรดำเนินงานจัดฝึกอบรม หรือให้ข้อมูลเพิ่มเติม และ ติดตามการพัฒนามาตรฐาน โฮมสเตย์อย่างต่อเนื่อง</p> <p><u>ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ผู้ประกอบการ โฮมสเตย์</u> -ควรจัดผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ ให้เป็นเครือข่ายของ ผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ และ จัดแบ่งเขตพื้นที่การท่องเที่ยว -ผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ที่ ประสบความสำเร็จ ควร แนะนำกลุ่มเครือข่ายโฮมสเตย์ ใกล้เคียงในแต่ละจังหวัดมาเข้า รับการอบรมร่วมกันให้มากขึ้น</p>	<p>-การศึกษาดูงานกลุ่มคนอบรม ใหญ่เกินไป รับข้อมูลไม่ ครบถ้วน ควรจัดอบรมเป็น กลุ่มย่อยๆจำนวนคนน้อยกว่า นี้</p>	<p><u>ด้านการบริหารจัดการด้าน คณะกรรมการตรวจประเมิน</u> -ทั้ง 3 กลุ่มขาดการติดต่อ ประสานงาน ขาดการบูรณา- การการทำงานและไม่มี กิจกรรมให้ได้ติดต่อพูดคุยกัน ระหว่างกลุ่ม</p> <p>-คณะกรรมการในทุกจังหวัด ควรปฏิบัติงานตรวจประเมิน โฮมสเตย์ทุกๆปี ถึงแม้ว่าจะ ได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์แล้ว -การที่หน่วยงานส่งตัวแทนไป ตรวจประเมินซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ได้ เข้ารับการอบรม ทำให้ขาด ความรู้ในการตรวจประเมิน</p>
<p><u>ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือ จากหน่วยงานอื่น</u> -หน่วยงานภาครัฐ หรือ กระทรวงการท่องเที่ยวและ กีฬา ควรสนับสนุนช่วยเหลือ</p>	<p><u>ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือ จากหน่วยงานอื่น</u> -หน่วยงานภาครัฐหรือ กระทรวงการท่องเที่ยวและ กีฬา ควรเพิ่มการส่งข้อมูลของ</p>	<p><u>ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือ จากหน่วยงานอื่น</u> -ทางภาครัฐหรือกระทรวงการ ท่องเที่ยวฯควรสนับสนุนการ จัดทำทำเนียบข้อมูลติดต่อ</p>

ตารางที่ 12 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ(ต่อ)

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์	กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์	กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์
แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละโฮมสเตย์ โดยจัดระบบเข้าช่วยเหลือ เช่น ระบบความปลอดภัย ระบบกระจายข่าว ฯ	โฮมสเตย์ แต่ละภาคที่ได้รับ การคัดสรรแล้ว และส่ง ข่าวสารที่เกี่ยวข้องลงไปถึง ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่	โฮมสเตย์ ควรส่งข่าวสารให้กับทางคณะกรรมการอย่าง ต่อเนื่องและไม่กระชั้นชิดเกินไป ควรแจ้งผลโฮมสเตย์ที่ผ่านการประเมินแก่
จัดหาตลาดลูกค้าด้านโฮมสเตย์ จัดทำหนังสือรูปเล่มเฉพาะ โฮมสเตย์ทั่วประเทศ สื่อประชาสัมพันธ์เส้นทางการท่องเที่ยวโฮมสเตย์และสถานที่ท่องเที่ยว ทูสนับสนุน เป็นต้น ควรติดตามและให้การสนับสนุนโครงการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ที่บริหารจัดการโดยชุมชน	เอื้ออำนวยความสะดวกต่างๆ แก่โฮมสเตย์ เช่น ทำเอกสาร หรือวีซีดีแจกจ่ายให้กับสถานศึกษา นักเรียน นักศึกษา เพื่อเผยแพร่ด้านโฮมสเตย์ ควรส่งผู้รู้จากส่วนกลางลงมาประเมินพื้นที่ว่าพื้นที่ไหนควรพัฒนาเป็นโฮมสเตย์	คณะกรรมการตรวจประเมินฯ ควรจัดสรรงบประมาณในการติดตามประเมินผล ควรสนับสนุนให้จังหวัดที่มีความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มีการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์เพิ่มขึ้น ควรมีรางวัลหรือสิ่งดึงดูดใจให้กับโฮมสเตย์มาตรฐานไทย

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์มีความเห็นว่าควรจัดการประชุมเป็นระบบเวทีชาวบ้าน ควรเพิ่มเวลาการอบรมเป็น 3 วันขึ้นไป ควรมีการอบรมอย่างต่อเนื่องทุกปี ควรจัดผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ให้เป็นเครือข่ายของกันและกันและจัดแบ่งเขตพื้นที่การท่องเที่ยวหน่วยงานภาครัฐหรือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ควรสนับสนุนช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละโฮมสเตย์ โดยจัดระบบต่างๆเข้าช่วยเหลือ ส่วนกลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์มีความเห็นว่า ควรแยกกลุ่ม ผู้อบรมในการสอนแต่ละวิชาหรือในบางวิชา กลุ่มวิทยากรควรได้รับความรู้มากกว่าผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ควรเชิญมาร่วมอบรมอีกอย่างสม่ำเสมอ และควรส่งข้อมูลไปถึงทั้ง 3 กลุ่มอย่างสม่ำเสมอทุกปี และควรมีระยะเวลาอบรมมากกว่านี้ หน่วยงานภาครัฐหรือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ควรเพิ่มการส่งข้อมูลของโฮมสเตย์ในแต่ละภาคที่ได้รับการคัดสรรแล้ว และส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องลงไปถึงผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ ควรเอื้ออำนวยความสะดวกต่างๆแก่

โฮมสเตย์ และในส่วนกลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์มีความเห็นว่า ควรจัดฝึกอบรม ประชุมสัมมนาหรือทบทวนความรู้กลุ่มเดิมซ้ำอย่างต่อเนื่อง ควรมีเวลาการอบรมหลักสูตรมากกว่า นี้ ผู้อบรม 3 กลุ่ม ขาดการติดต่อประสานงาน ขาดการ บูรณาการการทำงาน จึงควรมีกิจกรรมให้ได้ ติดต่อกันระหว่างกลุ่ม 3 กลุ่ม ทางภาครัฐหรือกระทรวงการท่องเที่ยวฯควรสนับสนุนการจัดทำทำเนียบข้อมูลติดต่อโฮมสเตย์ และควรส่งข่าวสารให้กับทางคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัย

การศึกษาวิจัย การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พัก สัมผัสวัฒนธรรมชนบท ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านรูปแบบการจัดการอบรมและโครงการ

1.1 ควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เช่น มีการจัดประชุมวิชาการหรือสัมมนาเครือข่ายผู้ประกอบการ โฮมสเตย์ วิทยากรด้านโฮมสเตย์ คณะกรรมการตรวจ ประเมิน โฮมสเตย์ ทุกปี เพื่อจะได้ทราบถึงการนำผลการอบรมไปใช้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ตลอดจน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางจดหมายข่าวหรือเว็บไซต์ เพื่อเป็นสื่อกลางให้ผู้สำเร็จการฝึกอบรม ได้เรียนรู้ความรู้ใหม่ๆ

1.2 เวลาการอบรมน้อยไป ควรเพิ่มเวลาเป็น 3 วันขึ้นไป และอบรมอย่างต่อเนื่องทุกปี

1.3 ควรมีการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความรู้ และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อกัน

2. ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

หลักสูตรจะต้องมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ผู้ฝึกอบรมเกิดความคิดเชิงบูรณาการหรือ สร้างสรรค์ หรือควรเพิ่มวิชาการบูรณาการเข้าในหลักสูตร เพื่อเกิดความสามารถในการประยุกต์ใช้ ความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม แม้การพาศึกษาดูงาน หรือการยกตัวอย่างจะเป็นรูปแบบ สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกับในพื้นที่ตนเอง

3. ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการติดตามผลหลังการฝึกอบรมซึ่งผู้เข้ารับการอบรม ในแต่ละกลุ่มจะมีบทบาทหน้าที่ที่และใช้เวลาต้องกลับไปดำเนินการแตกต่างกัน คือ

กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ต้องทำการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อเข้ารับการ สํารวจและตรวจประเมินโฮมสเตย์โดยคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์ ตามแบบประเมิน

ของมาตรฐานโฮมสเตย์ 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด หลังจากนั้นผู้ประกอบการต้องพัฒนาปรับปรุงโฮมสเตย์ของตนให้ได้คุณภาพมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมิน ต้องดำเนินการออกตรวจประเมินโฮมสเตย์ ตามเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือคัดสรรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยเมื่อได้รับการติดต่อจากทางผู้ประกอบการโฮมสเตย์และหน่วยงานกลาง(กระทรวงการท่องเที่ยวฯ)

กลุ่มวิทยากรด้านโฮมสเตย์ ต้องมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำกับผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ในการปรับปรุงและพัฒนาโฮมสเตย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในคู่มือคัดสรรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

ด้วยบทบาทหน้าที่ต่างๆดังที่กล่าวมาและความพร้อมในการปฏิบัติของกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ซึ่งขั้นตอนทั้งหมดจำนวนต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ดังนั้นการเก็บข้อมูลการวิจัยการติดตามผลหลังการฝึกอบรม เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พึงสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ จึงต้องเว้นช่วงเวลาหลังจากการเสร็จสิ้นการฝึกอบรมประมาณ 3-4 ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ความสนใจ ความกระตือรือร้นที่จะตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างลดลง ทำให้จำนวนแบบสอบถามได้รับความร่วมมือตอบกลับมาเพียง 163 คน หรือร้อยละ 54 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ดังนั้นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน ผลักดันให้เกิดบทบาทหน้าที่ของแต่ละกลุ่มภายหลังได้รับการฝึกอบรมได้สะดวกและรวดเร็วขึ้นภายในจังหวัดนั้นๆ เพื่อสามารถขอความร่วมมือข้อมูลการติดตามผลโครงการได้สะดวกและประสิทธิผลดีกว่าครั้งนี้

3.2 ควรมีการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆ หลายเรื่องคือ เพิ่มการส่งข้อมูลของโฮมสเตย์แต่ละภาคที่ผ่านการคัดสรรแล้ว ส่งข่าวสารที่เกี่ยวข้องลงไปพื้นที่ ทำสื่อประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ทำเอกสารหรือวีซีดีแจกจ่ายให้กับสถานศึกษา นักเรียน นักศึกษาเพื่อเผยแพร่ด้านโฮมสเตย์ ส่งผู้รู้จากส่วนกลางลงมาประเมินพื้นที่ว่าพื้นที่ไหนควรพัฒนาเป็นโฮมสเตย์ ควรจัดทำทำเนียบของข้อมูลติดต่อโฮมสเตย์ ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการติดตามประเมินผล ควรให้จังหวัดที่มีการรองรับนักท่องเที่ยวมีการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์เพิ่มขึ้น ควรมีรางวัลหรือสิ่งดึงดูดใจให้กับโฮมสเตย์มาตรฐานไทยร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโฮมสเตย์ จัดระบบต่างๆ เข้าช่วยเหลือ เช่น ระบบความปลอดภัย ระบบกระจายข่าว ระบบสาธารณสุข จัดหาตลาดลูกค้าด้านโฮมสเตย์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ภายหลังการอบรม เช่น ความร่วมมือของเพื่อนสมาชิก โฮมสเตย์ โครงสร้างผู้บริหารจัดการโฮมสเตย์ บรรยากาศในโฮมสเตย์ สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการศึกษาถึงรายละเอียดของการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการปฏิบัติงานว่ายังมีปัจจัยอื่นใดที่เอื้ออำนวยต่อการนำความรู้ไปใช้
2. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาด้านประชากรที่แตกต่างกัน เช่น ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้สำเร็จการฝึกอบรม ที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละรุ่น เพื่อศึกษาว่าเนื้อหาวิชาหลักสูตรที่มีการพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติมในการจัดครั้งต่อไป มีความเหมาะสมและประโยชน์ในการนำไปใช้แตกต่างกันอย่างไร หรือศึกษากลุ่มผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่มีประสบการณ์ในการทำงาน โฮมสเตย์ มาก่อนเข้ารับการฝึกอบรม และกลุ่มผู้สำเร็จการฝึกอบรมที่ไม่เคยมีประสบการณ์การทำ โฮมสเตย์มาก่อน(ผู้ที่กำลังจะเริ่มทำโฮมสเตย์) ว่าการนำเนื้อหาวิชาไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์แตกต่างกันหรือไม่ ทั้ง2กลุ่มจะมีความคิดเห็นอย่างไร หรือ ควรมีการศึกษาในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้สำเร็จการฝึกอบรมโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีอื่นๆ เช่น การเดินทางไปพักค้างคืนโฮมสเตย์เพื่อสังเกตพฤติกรรม

THE FOLLOW-UP OF THE TRAINING IN HOMESTAY STANDARD
DETERMINATION PROJECT

WORRARAT RODMANEE 4636743 SHAC/M

MASTER OF EDUCATION (ADULT EDUCATION AND CONTINUING
EDUCATION)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : NAKROB RAWANGKARN, MASTER OF
EDUCATION (UNIVERSITY), NATE HONGKRAILERT, ED.D. (EDUCATIONAL
COMMUNICATION AND TECHNOLOGY), CHARTCHAI THEBPANG, MASTER
OF POLITICAL SCIENCES (ADMINISTRATION)

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Tourism is an activity which aims to meet natural need of humans who are curious and want to have new experiences in order to avoid monotonous activity and relax tension caused by working. As there are a lot of tourism resources in Thailand, a lot of Thai and foreign tourists visit these tourism resources. This creates a lot of incomes amounting to 100,000 million baht per year and makes tourism become a big industry and have important role to the country's economy. The National Tourism Industry Master Plan (2001 – 2010) prepared by Tourism Authority of Thailand mentions goals and expected results on number of tourists and incomes as follows; In 2005, number of international tourists increased to 16.02 million people. In 2010, number of international tourists will increase to 22.46 million people. In 2005, incomes deriving from foreign tourists was 538,592 million baht. In 2010, incomes deriving from foreign tourists will increase to 859,095 million baht. In 2005, there were 63 million Thai tourists, creating incomes amounting to 315,850 million baht. In

2010, there will be 72 million Thai tourists, creating incomes amounting to 413,670 million baht (Sport and Tourism Ministry, 2006).

The research of the Research Institute for Thailand Development during 2000 – 2001 found that attempt to create balance between development and conservation for finding suitable tourism models brings about three needs important to tourism development: need for conservation of environment and natural resources, learning need of tourism market, and need for human development by local people's participation which will bring about suitable development. These three needs affect tourism development by bringing about management of a new tourism model which is sustainable tourism such as homestay. Homestay is a model of tourism which allows tourists to stay with the community in order to learn way of life and culture with outstanding identity (Tourism Authority of Thailand, 2001 : 1). Therefore, Homestay can suitably meet new needs of tourists. After surveying homestays, the researcher found that each homestay has different management standard on accommodation, facilities, services. For standard management, there should be a central agency to control and manage homestay tourism by providing the training, giving knowledge, determining and managing tourism to be internationally standard, and implementing about marketing. All homestays should be under the responsibility of such agency (Nonglak Yooyendee, 2003 : 103). Due to such reason, Office of Tourism Service Development, Office of Tourism Development, Sport and Tourism Ministry in cooperation with the Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University see importance of homestay tourism so they develop according to the plans on tourism development and promotion in order to make homestays in Thailand have standard and quality in every aspect. They develop, create indicators of homestay management standard quality, and are able to concretely follow up and evaluate.

Therefore, in 2004, the Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University was assigned to hold the training in homestay standard determination project for these three groups;

- 48 homestay operators from 48 homestays
- 167 evaluation committeemen
- 90 homestay consultative lecturers from 45 provinces, two people in each province,

Post-training duties of three groups of training participants

Group 1. Homestay operators who wanted to be evaluated surveyed and evaluated themselves according to evaluation form. After that operators had to develop and improve their homestays to have more standard.

Group 2. Homestay evaluation committeemen evaluated homestays according to criteria and steps specified in the Thai homestay standard selection manual.

Group 3. Homestay lecturers gave homestay operators consultation and advice on improvement and development of homestays according to eight-aspect standard and 43 indicators specified in the Thai homestay standard selection manual.

After the training, three groups of training participants had to use the training knowledge according to such post-training duties in order to improve and develop homestays, create employment and incomes to the community. Therefore, the researcher did a research on the Follow-Up of The Training in Homestay Standard Determination Project by studying opinion on suitability and utilization of training subject contents, curriculum and subject contents required to be improved or increased for the next training, problems, obstacles, and recommendations for being guidelines of improving and developing homestay standard determination project, and training curriculum, suitably developing homestay standard, and being able to be used as database for use in determining guidelines of developing and promoting homestay tourism so that there are more tourists, the community receives tourism benefits, and there is distribution of incomes, leading to circulation of the country economy.

Research objectives

1. To study opinion on suitability and utilization of training subject contents.
2. To study opinion on the curriculum and subject contents required to be improved or increased for the next training.
3. To study problems, obstacles, and recommendations on suitability and utilization of the curriculum and subject contents on homestay tourism development.

Research methodology

The research on “ The Follow-up of the Training in Homestay Standard Determination Project “ was a quantitative research. The researcher studied opinion on suitability and utilization of the training subject contents, opinion on the curriculum and subject contents required to be improved or increased for the next training, and problems, obstacles, and recommendations on suitability and utilization of the curriculum and subject contents on homestay tourism development. The first group of target populations was three groups of training participants totaling 305 people consisting of 48 homestay operators, 167 homestay standard evaluation committeemen, 90 homestay lecturers. The second group of target populations was 14 representatives of the first group of target populations, consisting of two homestay operators, eight homestay standard evaluation committeemen, and four homestay lecturers. The researcher selected these target populations by purposive sampling and determined qualifications of key informants who would be interviewed in order to support questionnaire information. The researcher selected people with qualifications suitable for interview. There were two kinds of data collection tools: questionnaire and semi-structural interview divided into 4 parts as follows; Part 1 was general information consisting of name-surname, office, duties on homestay. Part 2 was opinion on suitability of the training curriculum contents and post-training utilization. Part 3 was opinion on the curriculum and contents required to be improved or increased for the next training. Part 4 was problems, obstacles, and general recommendations on the curriculum and subject contents on homestay tourism development. The researcher analyzed data by analyzing target populations’ opinion on suitability of the training curriculum contents and post-training utilization. Percentage was used to analyze opinion on the curriculum and contents required to be improved or increased for the next training. The researcher analyzed problems, obstacles, and general recommendations and analyzed interview information by content analysis.

Research results

The research results were divided into three issues: 1) Opinion on suitability and utilization of the training subject contents 2) Opinion on the curriculum and subject contents required to be improved or increased for the next training 3) problems, obstacles, and recommendations on suitability and utilization of the curriculum and subject contents on homestay tourism development. Details were shown as follows;

Opinion on suitability and utilization of the training subject contents

Homestay operators expressed their opinion that the subject which was most suitable and utilized was the subject on homestay management, followed by the subject on impressive services and the subject on Thai standard homestay selection, followed by the subject on basic knowledge of tourism industry, the subject on tourists' behavior, the subject on basic knowledge of homestay, and homestay study tour, respectively.

Homestay lecturers expressed their opinion that the subject which was most suitable and utilized was the subject on impressive services, followed by the subject on basic knowledge of tourism industry and the subject on techniques of being lecturers, followed by the subject on tourists' behavior and the subject on homestay management, the subject on basic knowledge of homestay and the subject on Thai standard homestay selection, and homestay study tour, respectively.

Homestay evaluation committeemen expressed their opinion that the subject which was most suitable and utilized was the subject on homestay management, followed by the subject on Thai standard homestay selection, the subject on basic knowledge of homestay, the subject on basic knowledge of tourism industry, and homestay study tour, respectively.

The researcher found that most homestay operators and homestay evaluation committeemen expressed their opinion that the subject on homestay management was the most suitable for utilization. While, homestay lecturers expressed their opinion that the subject on impressive services was the most suitable for utilization.

Opinion on the curriculum and subject contents required to be improved or increased for the next training

Table 11 showed opinion on the curriculum and subject contents required to be improved or increased for the next training

Homestay operators	Homestay lecturers	Homestay evaluation committeemen
<u>Improvement of subject contents of the original curriculum</u> Increase duration of homestay study tour. Make homestay study tour in several places. Go to see important homestays or go to see homestays in the foreign country. Increase the contents on homestay management.	<u>Improvement of subject contents of the original curriculum</u> Make homestay study tour in several places. Increase duration of study tour. Study homestays with similar culture, tradition. Increase duration of the subject on the technique of being homestay lecturers so that everybody can practice speaking. Emphasize various lecturer techniques.	<u>Improvement of subject contents of the original curriculum</u> Increase duration of successful homestay study tour. Make a comparative study and exchange opinion. Increasingly emphasize the subject on homestay management in order to make homestay have international standard
<u>Increase in new subject contents</u> Increase the subject on sale or public relations on homestay by internet and	<u>Increase in new subject contents</u> The subjects on marketing, increase in tourists, building new tourist attractions, and	<u>Increase in new subject contents</u> Most training participants expressed their opinion that there

Table 11 showed opinion on the curriculum and subject contents required to be improved or increased for the next training (continued)

Homestay operators	Homestay lecturers	Homestay evaluation committeemen
marketing strategy.	<p>public relations on homestay were most wanted by the group.</p> <p>Increase the subject on techniques of writing self-evaluation report of homestay executives, annual report of homestay group, verbal report of evaluation results, and planning about evaluation follow-up.</p>	<p>should be an increase in the subject on arrangement of tourism program and activity in homestay villages.</p> <p>Increase the subject on natural and environmental management such as rubbish collection, improvement of landscape, wastewater, water drainage, cleaning, health care.</p>
<p><u>An increase in duration of operators' experience or opinion exchange</u></p>		<p><u>An increase in duration of operators' experience or opinion exchange</u></p>
<p>Exchange opinion or various experiences.</p> <p>Present information by each homestay operator in each region.</p> <p>Hold mobile training for mutual learning.</p>		<p>Increase successful homestay information presented by homestay operators.</p> <p>Interview tourists.</p> <p>Homestay operators jointly discussed about homestay tourists and expressed opinion.</p>

According to the study, homestay operators expressed their opinion as follows; There should be more duration of the homestay study tour. There should be an increase in the subject on public relations or marketing strategy. Homestay operators should be allowed to exchange opinion or experiences. Homestay lecturers expressed their opinion as follows; There should be the study tour of several homestays. There should be more duration of the study tour. There should be an increase in the subject on marketing, increase in tourists, building new tourist attractions, and public relations on homestay. Homestay evaluation committeemen expressed their opinion as follows; There should be more duration of successful homestay study tour. There should be an increase in the subject on arrangement of tourism program and activity in homestay villages. Homestay operators should be allowed to present the information on successful homestays. Tourists should be interviewed. And homestay operators should jointly discuss about homestay tourists.

Problems, obstacles, and recommendations on suitability and utilization of the curriculum and subject contents on homestay tourism development

Table 12 showed opinion on problems, obstacles, and recommendations

Homestay operators	Homestay lecturers	Homestay evaluation Committeemen
<u>Project and training holding methods or models</u>	<u>Project and training holding methods or models</u>	<u>Project and training holding methods or models</u>
- The meeting should be informally held by allowing homestay operators in each region to exchange or present tradition. Lectureres communicated with informal language. - Training duration	-Training participants groups should be separated for instruction of each subject. For some subject, lecturers should receive more knowledge than homestay operators for better instruction.	There should be continuous training, seminar or revision of knowledge for original groups every three month, every year. There should be more training duration

The training should be held over three days.

There should be continuous training in every year. There should be continuous follow-up of homestay working.

- The training should be increasingly held, especially in the villages which managed tourism.

- Capable people should be selected to receive the training of being homestay lecturers. New generation people who had knowledge and wanted to develop the countryside should be allowed to receive the training on homestay.

- Project organizers should hold the meeting, give more information, and continuously follow up homestay standard development.

Homestay operators management

There should be a network of homestay operators.

- Project organizers should invite homestay lecturers to receive the training. They should always hold academic meeting and send information to three groups every year.

There should be more training duration for movement follow-up and development.

- Group activity should be held. Homestay operators should have time to exchange experience and knowledge.

- As the training participants groups were too big for the study tour, they could not receive complete

information. The training should be held for smaller group.

- Committeemen and operators should separately receive the training. Contents for committeemen should be more detailed than other group for advising homestay operators.

Evaluation committee management

Three groups lacked coordination, lacked

Table 12 showed opinion on problems, obstacles, and recommendations (continued)

Homestay operators	Homestay lecturers	Homestay evaluation Committeemen
<p>Tourism area zones should be divided.</p> <p>- Successful homestay operators should increasingly advise nearby homestay network in each province to receive the training.</p>		<p>working integration, and did not have activity for talking. Committeemen in every province should evaluate homestay every year although that homestay was standard.</p> <p>- As the representatives sent by the agency to evaluate did not receive the training, they did not have training knowledge.</p>
<p><u>Support and assistance of other agencies</u></p>	<p><u>Support and assistance of other agencies</u></p>	<p><u>Support and assistance of other agencies</u></p>
<p>The government agency or Sport and Tourism Ministry should support, assist, and solve problems of each homestay by organizing assistance system such as safety system, news broadcasting system,</p>	<p>The government agency or Sport and Tourism Ministry should increasingly send information of selected homestay, send related information to the area, give various convenience to homestays,</p>	<p>The government agency or Sport and Tourism Ministry should support preparation of homestay directory. They should continuously send the information to committeemen. They should inform evaluation</p>

Table 12 showed opinion on problems, obstacles, and recommendations (continued)

Homestay operators	Homestay lecturers	Homestay evaluation Committeemen
providing homestay customer market, making homestay books, making public relations media on homestay tourism routes and tourist attraction, providing subsidy. They should follow up and support homestay tourism project managed by the community.	distribute documents or vcd to educational institutes, pupils, students for dissemination of homestay information, send experts of the central agency to evaluate that which area should be developed as homestay.	committeemen about the homestay which passed evaluation. They should allocate follow-up budget. They should support the provinces visited by a lot of tourists to build more homestays. They should give rewards to Thai standard homestays. They should persuade other homestay operators to join the project.

According to the study, homestay operators expressed their opinion as follows; The meeting should be informally held. The training should be held more than three days. There should be continuous training in every year. There should be a network of homestay operators. Tourism area zones should be divided. The government agency or Sport and Tourism Ministry should support, assist, and solve problems of each homestay by providing various systems. Homestay lecturers expressed their opinion as follows; The training participants groups should be separated for instruction of each subject. For some subject, lecturers should receive more knowledge than homestay operators. Project organizers should always invite homestay lecturers to the receive the training. And they should always send the information to three groups every year. There should be more training duration. The government agency or Sport and Tourism Ministry should increasingly send the

information of selected homestays in each region. They should send related information to related people in the area. They should give various convenience to homestays. Homestay evaluation committeemen expressed their opinion as follows; There should be continuous training, seminar, or revision of knowledge for the original groups. There should be more training duration. As three training participants groups lack coordination and working integration, there should be an activity for these three groups to talk to each other. The government agency or Sport and Toursim Ministry should support preparation of homestay directory and continuously send the information to committeemen.

Recommendations of the research results

The researcher had recommendations for the research on the Follow-Up of the Training in Homestay Standard Determination Project as follows;

1. Project and training holding models

1.1 There should be periodical follow-up. For examples, academic meeting or seminar of homestay evaluation committeemen, homestay lecturers, and homestay operators should be annually held in order to know utilization of the training results. There should be dissemination of information by newsletter or website so that trained participants can receive new knowledge.

1.2 The training should be continuously held more than three days.

1.3 There should be establishment of group or club in order to find knowledge development guidelines and exchange experiences.

2. The curriculum and subject contents

The curriculum should help support the training participants to have creative idea. There should be the subject on integration in the curriculum for ability to apply the training knowledge although the study tour or giving examples are environmental models which are different from their areas.

3. Support of related agencies

3.1 This research was the post-training follow-up. The training participants in each group had different duties and implementation duration as follows;

Homestay operators have to develop homestay in order to be surveyed and evaluated by homestay evaluation committeemen according to evaluation forms of 43 indicators and 8 aspects homestay standard. After that operators have to develop and improve their homestays to have more standard.

Evaluation committeemen have to evaluate homestay according to criteria and steps specified in the Thai homestay standard selection manual after being contacted from homestay operators and the central agency (Sport and Tourism Ministry).

Homestay lecturers have to give homestay operators consultation and advice on improvement and development of homestays according to 43 indicators and 8 aspects standard specified in the Thai homestay standard selection manual.

Each training participants group's duties and operation readiness were different. It took time to implement all steps. Therefore, data of the research on the follow-up after the training of homestay standard determination had to be collected after finishing the training about three to four months. This might make the sample groups have less interest and enthusiasm to answer the questionnaire. Therefore, the sample groups by 54% or 163 people returned the questionnaires to the researcher.

So, the responsible agency or related agency should encourage each group to more quickly and conveniently perform duties after receiving the training so that the related agency can ask cooperation on data and follow up the project more conveniently and effectively.

3.2 The government agency, Sport and Tourism Ministry, Provincial Recreation, Sport, Tourism Center or other agencies should give support and assistance as follows; increasingly sending information of selected homestays in each region, sending related information into the area, making public relations media on homestay tourism routes, distributing documents or vcd to educational institutes, pupils, students for dissemination of homestay information, sending experts of the central agency to evaluate that which area should be developed as homestay, making homestay directory, allocating budget to support evaluation and follow-up, allowing

provinces visited by a lot of tourists to build more homestays, giving rewards to Thai standard homestay, jointly solving problems occurring in homestays, organizing various systems such as safety system, news distribution system, public health system, and providing homestay customer market.

Recommendations for the next research

Recommendations for the next research are as follows;

1. There should be the study of various variables which affect use of training knowledge and experience after the training such as cooperation of homestay members, homestay manager structure, atmosphere in homestay, natural resources and environment in order to study that which factors are still useful for use of knowledge
2. There should be the study of different populations. For examples, there should be comparative study among trained participants groups in order to study that how the curriculum subject contents which are improved or increased for the next training are suitable and utilized. There should be the study of trained participants group having homestay experience before receiving the training and the trained participants group not having homestay experience (people who are going to do homestay business) in order to know that whether use of subject contents creates different benefits and how both groups express opinion. Or there should be the study of trained participants' behavioral changes by using qualitative research or other methods such as traveling to stay overnight at homestay for behavioral observation.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เกษม ปิยะทรงสุทธี.(2546). การติดตามผลการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมเยาวชนดีเด่นด้านกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.(2543).คู่มือการบริหาร และจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)และ สภาตำบล(สต.). (พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพมหานคร.
- ชาญ สวัสดิ์สาลี.(2540).คู่มือการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรม.(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- ชาญ สวัสดิ์สาลี.(2544). คู่มือนักฝึกอบรมมืออาชีพ:การจัดดำเนินการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ.
- ฐาปนา ฉันทไพศาล และอัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ.(2542). การบริหารโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้. กรุงเทพมหานคร:ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- ฐิระ ประवालพฤกษ์.(2538). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม.ตำรา-เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 83 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์.(2543). การประเมินผลงานฝึกอบรม:การตรวจสอบความสำเร็จของการ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร.(พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพมหานคร:ธีระป้อม วรรณกรรม.
- ณัฐชามณูย์ สุวิทย์พันธุ์.(2545).การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และแนวโน้มพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสา สตรมหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวุฒิ เพ็ชรพรหมศร.(2536).การติดตามผลการฝึกอบรมของนักศึกษา หลักสูตรนักปกครอง ระดับสูง วิทยาลัยการปกครองรุ่น 25 26 และ 27 .สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร มหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณัย เทียนพุด.(2543). การจัดทำแผน HRD ผู้สหัสวรรษหน้า สำหรับนักฝึกอบรมมืออาชีพ. (พิมพ์ ครั้งที่3). กรุงเทพมหานคร:ดี เอ็น ที คอนซัลแตนท์.
- คณัย เทียนพุด.(2540). กลยุทธ์การพัฒนาคคน สำหรับนักฝึกอบรมมืออาชีพ.กรุงเทพมหานคร:สำนัก พิมพ์บุ๊กแบงก์.

- ทองฟู ศิริวงษ์.(2536).การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร.(พิมพ์ครั้งที่2).กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นงลักษณ์ อยู่เย็นดี.(2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมสเตย์
ของนักท่องเที่ยวชาวไทย.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิพัทธ์ กานตอัมพร.(2544). การศึกษาแนวโน้มของการฝึกอบรมในหน่วยงานราชการไทยในยุค
วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิตา ชูโต.(2545). การวิจัยเชิงคุณภาพ.(พิมพ์ครั้งที่ 2).กรุงเทพมหานคร: บริษัท แม่ทาส์ปอยท์ จำกัด.
- นุปกรณ์ จันทราปกรณ์.(2533).การติดตามผลโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงาน
ของสถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์.(2527). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.(พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพมหานคร:การพิมพ์พระนคร.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์.(2542).เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย.(พิมพ์
ครั้งที่5). กรุงเทพมหานคร:B&B Publishing.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์.(2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์(ฉบับปรับปรุงใหม่
ล่าสุด).(พิมพ์ครั้งที่ 7).กรุงเทพมหานคร:ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ.(2540). ปฏิบัติการเหนือตำรา การวิจัยทางสังคม.(พิมพ์ครั้งที่ 4).
กรุงเทพมหานคร:เสมาธรรม.
- ไมตรี ทองประวัตติ. (2529). การบริหารงานฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร:วิทยาลัยศรีปทุม บางเขน.
- รัตนภรณ์ มหาศรานนท์.(2546).งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัด
โฮมสเตย์ในประเทศไทย.กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ลัดดา ไตรเทพชนะภัย.(2540).การศึกษาติดตามผลครูผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรการจัดการเรียนการ
สอนเจตคติและทักษะชีวิตเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิษุตา ให้อุเจริญ.(2546). การจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา:
ชุมชนเกาะยวน้อย จังหวัดพังงา.วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิบูลย์ บุญยชโรกุล.(2545). คู่มือวิทยากรและผู้จัดการฝึกอบรม.(พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพมหานคร:
ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.

วิจิตร อวาระกุล.(2540). การฝึกอบรม.(พิมพ์ครั้งที่ 2) .กรุงเทพมหานคร:ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์.(2547).วิทยากรต้องรู้.(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

สมคิด บางโม.(2544).เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม.(พิมพ์ครั้งที่3).กรุงเทพมหานคร:
วิทย์พัฒน์ จำกัด.

สิน พันธุ์พินิจ.(2547). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์.(พิมพ์ครั้งที่ 1).กรุงเทพมหานคร:วิทย์พัฒน์
จำกัด.

สุภาพร สีนวล.(2544). ความรู้และทัศนคติของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์:
กรณีศึกษา ท่าด่านโฮมสเตย์ จังหวัดนครนายก.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุภางค์ จันทวานิช.(2545). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ.(พิมพ์ครั้งที่ 5) .
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภางค์ จันทวานิช.(2543).วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ.(พิมพ์ครั้งที่ 9).กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรศักดิ์ เพิ่มผล.(2531). การศึกษากระบวนการและการติดตามผลโครงการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ
ข้าราชการตำรวจ กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเลย.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรม
หาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อकिन รพีพัฒน์ และคณะ.(2536).คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา.(พิมพ์ครั้งแรก).ขอนแก่น:
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อันติมา เพ็ชรทอง.(2538). การติดตามผลมหาบัณฑิตผู้สำเร็จหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดลปีการศึกษา 2530-2536. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544).สรุปการสัมมนาทางวิชาการ จัดHome Stay อย่างไรไม่ให้
ผิดทาง.เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ.

ภาษาอังกฤษ

David G Reay.(1994). Evaluating Training. Kogan Page Limited.London.

Jerry W.Gilley,Steven A.Egglan.(1989). Principles of Human Resource Development .Addison Wesley Massachusetts.

Joyce Levant and David Cleeton.(1993).Marketing the Training Function. Kogan Page Limited.London.

Jutamas Jaiprom.(2003).The Follow-Up Study on Knowledge Utilization of The Fourth Region Junior-Level Administrators who passed The Training Program for Junior-Level Health Administrators.A Thesis of Master of Education,Mahidol University.

Leonard Nadler.(1989).Designing Training Programs:The Critical Events Model.Addison-Wesley.Eight Printing,Massachusetts.

Micheal J. Jucius. (1971). Personnel Management. Illinois :Richard D.Irwin.Inc.

William F. Glueck.(1978). “Employee Training”Personnel: A diagnostic approach. Texas: Business Publications.Inc.

[http://dit.dru.ac.th/home/012/research1.doc.\(2546\)](http://dit.dru.ac.th/home/012/research1.doc.(2546))

[http://www.tourism.go.th.\(2549\)](http://www.tourism.go.th.(2549))

แบบสัมภาษณ์

การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสนวัตกรรมชุมชนบท

คำชี้แจงก่อนการสัมภาษณ์

ดิฉัน นางสาววรัรัตน์ รอดมณี นักศึกษาปริญญาโท สาขาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังทำวิจัยเรื่อง การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสนวัตกรรมชุมชนบท ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลหลังการฝึกอบรมเกี่ยวกับ การกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสนวัตกรรมชุมชนบท หรือโฮมสเตย์ (Home Stay) ของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ คณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ และวิทยากรด้านโฮมสเตย์ เนื่องจากท่านเป็นบุคคลซึ่งได้เข้ารับการฝึกอบรม และมีคุณสมบัติตรงตามกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ดิฉันจึงใคร่ขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์จากท่าน

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ตลอดเวลาในการสัมภาษณ์นี้ ดิฉันขออนุญาตทำการบันทึกเสียง ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากท่านถือเป็นความลับ และไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการทำงานของท่าน จึงขอความกรุณาตอบคำถามให้ตรงกับความเป็นจริงให้มากที่สุด แต่หากท่านเกิดความไม่สบายใจ หรือไม่ต้องการที่จะให้ทำการบันทึกเสียงในช่วงใด ท่านสามารถจะทำการยกเลิกการบันทึกเสียงได้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ทุกท่านมา ณ ที่นี้

นางสาววรัรัตน์ รอดมณี

แบบสัมภาษณ์

**การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พัฒนาศักยภาพคนชนบท
กลุ่มผู้ประกอบการโฮมสเตย์**

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการโฮมสเตย์

ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....

อายุ.....ปี บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับโฮมสเตย์.....

สถานที่ติดต่อ(โฮมสเตย์) เลขที่..... หมู่..... ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ

.....โทรสาร.....อีเมล/ เว็บไซต์

.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรและการนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ
ไปใช้ประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้ารับการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ ซึ่งมี 7
รายวิชาได้แก่

(1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.....

.....

(2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์.....

.....

(3) การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย.....

.....

(4) การบริหารจัดการโฮมสเตย์.....

.....

(5) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์.....

.....

(6) การให้บริการที่ประทับใจ.....

.....

(7) การศึกษาคุณภาพโฮมสเตย์.....

.....

ตอนที่ 3 ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่ต้องการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคตอย่างไร

การปรับปรุงเนื้อหาวิชาเดิม.....

.....

.....

.....

.....

การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ด้านความคิดเห็นอื่นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

**การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พัฒนาศักยภาพคนชนบท
กลุ่มคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์**

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการตรวจประเมินโฮมสเตย์

ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....

อายุ.....ปี สถานที่ทำงาน.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ติดต่อ/ที่ทำงาน เลขที่.....หมู่.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....อีเมล์/เว็บไซต์.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรและการนำความรู้ความเข้าใจพร้อมทั้ง
คู่มือคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทยไปใช้ในการตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ได้
หรือไม่ อย่างไร ซึ่งมี 5 รายวิชาได้แก่

(1)ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.....

(2) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์.....

(3)การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย.....

(4) การบริหารจัดการโฮมสเตย์.....

(5)การศึกษาดูงาน โฮมสเตย์.....

ตอนที่ 3 คณะกรรมการตรวจประเมินมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่ต้องการ
ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคตอย่างไร

การปรับปรุงเนื้อหาวิชาเดิม.....

.....
.....
.....
.....

การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่.....

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 4 ด้านความคิดเห็นอื่นของคณะกรรมการตรวจประเมินเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และ
ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์

**การติดตามผลการฝึกอบรมโครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พัฒนาศักยภาพ
กลุ่มวิทยากรที่ปรึกษาด้านโฮมสเตย์**

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิทยากรที่ปรึกษาด้านโฮมสเตย์

ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....

อายุ.....ปี สถานที่ทำงาน.....ตำแหน่ง.....

สถานที่ติดต่อ/ที่ทำงาน เลขที่.....หมู่.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....อีเมล์/เว็บไซต์.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรและการนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ
ไปใช้ประโยชน์ในการแนะนำให้ความรู้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ ซึ่งมี 8รายวิชาได้แก่

- (1)ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.....
-
- (2)ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโฮมสเตย์.....
-
- (3)การคัดสรรโฮมสเตย์มาตรฐานไทย.....
-
- (4) การบริหารจัดการโฮมสเตย์.....
-
- (5) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์.....
-
- (6) การให้บริการที่ประทับใจ.....
-
- (7)การศึกษาดูงานโฮมสเตย์.....
-
- (8)เทคนิคการเป็นวิทยากรโฮมสเตย์.....
-

ตอนที่ 3 วิทยากรด้านโสมสตร์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่ต้องการปรับปรุง หรือเพิ่มเติมหากจัดในอนาคตอย่างไร

การปรับปรุงเนื้อหาวิชาเดิม.....

.....

.....

.....

.....

การเพิ่มเติมเนื้อหาวิชาใหม่.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ด้านความคิดเห็นอื่นของวิทยากรด้านโสมสตร์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบติดตามประเมินผลหลังการฝึกอบรมโสมสตร์มาตรฐานไทย

กลุ่ม ผู้ประกอบการโสมสตร์ กรรมการตรวจประเมินโสมสตร์ และ วิทยากรด้านโสมสตร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ(ผู้ตอบแบบสอบถาม).....อายุ.....ปี
2. สถานที่ทำงาน.....
3. บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับโสมสตร์

กรรมการตรวจประเมินโสมสตร์ วิทยากรโสมสตร์ ผู้ประกอบการ โสมสตร์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและการนำไปใช้ประโยชน์ของเนื้อหาวิชาการ ฝึกอบรม

เรื่อง/เนื้อหา	ระดับความเหมาะสมและการนำไปใช้ ประโยชน์ของเนื้อหาวิชา					ความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ ต่อรายวิชา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1) ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว						
2) ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับ โสมสตร์						
3) การคัดสรรโสมสตร์ มาตรฐานไทย						
4) การบริหารจัดการ โสมสตร์						
5) การศึกษาดูงาน โสมสตร์						
6) เทคนิคการเป็น วิทยากร						
7) พฤติกรรม นักท่องเที่ยว						
8) การบริการที่ ประทับใจ						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และเนื้อหาวิชาที่ต้องการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมหากจัดใน

อนาคต

ท่านคิดว่ามีหลักสูตร เนื้อหาสาระอะไรบ้างที่ควรจะต้องให้มีการปรับปรุงหรือเพิ่มขึ้น หากมีการฝึกอบรมในครั้งต่อไป

- 1.....
-
- 2.....
-
- 3.....
-
- 4.....
-
- 5.....
-

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม
นางสาววรัรัตน์ รอดมณี
ผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อนามสกุล	นางสาววรรรัตน์ รอดมณี
วัน เดือน ปี เกิด	1 กันยายน พ.ศ. 2523
จังหวัดที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2545 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง) มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2550
สถานที่ทำงาน	ศูนย์ฝึกอบรมและวิจัยเพื่อการพัฒนาภาคพื้น เอเชียและแปซิฟิก 135/111 ชั้น 3 อาคารมูลนิธิ ราชสุดา ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา อ. พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้	เลขที่ 4/9 อัสวินอพาร์ทเมนต์ ซอยอัสวิน 1 แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร รหัส 10700